

In librum de interpretatione editio prima

Eiusdem Boetij libri περὶ ἑρμηνείας Aristotelis
tractatio: et in eadem commentariorum Editio prima.

Agrna quidem libri huius apud peripateticam sectam probatur auctoritas. Hic namque Aristoteles simplicium propositio-
num naturam diligenter examinat: sed eius series scrupulosa impeditur semita: et subtilibus pressa sententijs: aditum intelligentie facilem non relinquit. Quocirca nos libri huius enodationem du-

plici commentatione suppleuimus: et quantum simplices quidem intellectus sententiarum oratio breuis obscuraque complectitur: tantum hac operis huius tractatione digessimus. Quod vero alterius acumen considerationis exposcit: secunde series editionis expediet. Nunc a me tantum lector expectet: ut pedetentim minutatimque secundum orationis ordinem textus sermonis id quod angustia breuitatis latet intelligat. Et prius que sit huius operis intentio breuiter demonstrandum est. Inscrubitur etenim grece liber περὶ ἑρμηνείας. Quod latine de interpretatione significat. Quid ergo sit interpretatio paucis absoluam. Interpretatio est vox significatiua per seipsam aliquid significans. Siue enim nomen sit quod per se significat: ut est homo. Siue verbum: ut est curro. Siue quod grammatici participium vocant. Siue pronomen est. Siue ex his iuncta oratio: ut est homo currit. Siue quolibet alio modo vel nomen vel verbum vel ex his oratio iuncta per se aliquid significat: interpretatio nominatur. Quare cum sint quedam in orationis partibus que per se nihil significant. Alijs tamen iuncte designent: ut sunt. Coniunctiones: vel prepositiones: hec interpretationes esse non dicimus. Interpretatio enim siue simplex est: ut nomen et verbum. siue composita ut ex his iuncta copulataque oratio: vel per seipsum significare debet si simplex est: vel ex his que per se significant iuncta esse: si composita est. Quare interpretatio est vox aliquid per seipsam significans. Sed quoniam verba nominaque interpretationes sunt: oratio quoque omnis que ex significantibus per se predicamentis iungitur: interpretatio nuncupatur. Sunt autem plurime interpretationes: inter quas illa quoque est oratio: in qua verum falsumue inueniri potest: id est enunciativa: de qua hoc libro tractandum est. Idcirco igitur Aristoteles de communi nomine et continenti libro titulum inscripsit. Interpretatio namque est nomen et verbum. Interpretatio etiam est huiusmodi oratio. Omnis homo animal est: sed in hac verum falsumque auditor intelligit. Hec enim oratio que dicit omnis homo animal est: vera vel falsa est. Interpretatio quoque est etiam huiusmodi oratio. Da mihi codicem in quem verum falsumque nullus inueniat. Etenim da mihi codicem: neque verum esse poterit neque falsum.

Quocirca quoniam de his solis orationibus: in quibus verum falsumque reperitur: quas enunciationes et propositiones vocamus: que interpretationes sunt disputaturus est: quoniamque de nominibus illi verbisque dicendum est: quid sint: quaque vim in significatione retineant: recte librum de interpretatione si-

gnauit. Nec hoc nos turbet: quod sunt quedam interpretationes de quibus in hoc libro non tractet: tamen enim si quis de homine disputans titulum operis de animali posuisset: quaque non de omni animali: tamen quoniam de aliquo disputaturus esset. Recte de animalibus libro nomen imponeret. Ita licet non de omni interpretatione pertractet tamen quoniam de vna que est enunciativa: et de nominibus et verbis: que interpretationes simplices sunt: dicendum erat: de communi et generali vocabulum libri de interpretatione imposuit. Est autem intentio libri huius de simplici enunciativa oratione differere. Simplex enim enunciativa oratio est: in qua cum verum falsumue sit: illud tamen est: ut sine coniunctione totus orationis ordo proponatur: ut est: homo est: homo est animal: homo currit homo pauidus currit. Hec propositiones sine coniunctione propositae sunt. Et he dicuntur predicatiue: que sunt cum nomine et verbo. Ille vero que sunt huiusmodi si sol super terram est: dies est. Duplices atque hypotheticæ necnon et iam conditionales vocantur. Proponitur enim si hoc sit hoc esse: id est si sol est esse diem. Quare he simplices non sunt si sol est enim: et dies est due propositiones sunt quas: vna coniunctio: que est si: copulat atque componit. Sed de his nullus hoc libro tractatus habebitur. Quare quoniam de simplicibus enunciativis orationibus tractatum est: id est de simplici affirmatione et simplici negatione: quoniamque affirmationes et negationes verbis ac nominibus coniunguntur: ut in ea que est: homo currit: Affirmatione homo nomen est currit verbum. Et rursus: homo non currit negatio eodem nomine verboque coniungitur: recte prius de simplici affirmatione et de simplici negatione: oratione de enunciativa simplici disputaturus est. Quoniam omnis enunciativa simplex verbis nominibusque coniungitur: primam disputationem de nominibus et verbis constituit. His. n. prius ad scientiam venientibus tota facillime natura orationis aperit. De quo autem ei in toto dicendum est libro: scilicet Boetius ipse sic proponit.

Primum oportet constituere quid sit nomen. et quid verbum. postea quid est negatio. et affirmatio. et enunciativa. et oratio. In principio inquit huius sermonis qui de enunciativa instituitur: constituere id est definire oportet: quid nomen sit: quid verbum. Nec enim (ut dictum est) omnem coniungere orationem valent. Que oratio genus est aliarum orationum. Sunt enim principales quinque orationum differentie. Est autem prima oratio deprecatiua: ut iuppiter omnipotens precibus si flecteris vllis. Secunda imperatiua: ut suggerere tela mihi. Tertia interrogatiua: ut quo te Meripedes. Quarta vocatiua: ut huc ades o melibee. Quinta enunciativa: in qua verum inesse falsumque perspicitur. Huius autem due sunt species. vna affirmatio altera negatio. Affirmatio est: ut homo animal est. Negatio: ut homo animal non est. Ergo orationem verba nominaque constituunt. Enunciationis autem oratio genus est. Enunciativa vero Affirmationis et negationis. Quare elementa quedam sunt que coniungunt orationem: verba et nomina: et de his disputat primum. De hinc propositionis duas ultimas species sumit: et dicit se de affirmatione et negatione dicturum. Post has harum genus proponit. id est enunciativam. Ultimam vero: quod horum maximam est orationem. Est vero quodammodo conuersus ordo ab speciebus
vsq;

usque ad earum genera prima peruenias. Propone-
do enim ab affirmatione et negatione ad enunciatio-
nem quod est genus: ascensum est. Ab enuntiatione
ad enunciationis genus: quod est oratio: oppositio-
ne operis leuauit: diuerso tamen modo de cunctis disputat.
Præter enim de oratione: post de enunciatione: deinde
de affirmatione: postremo de diffinitione negatio-
nis edisserit conuerso. scilicet ordine. Sed hoc posterius li-
quebit. Quod autem prius negationem postea proposuit
affirmationem: nihil interest cum omnes species eque
ue sibi met sint et vni generi equaliter supponantur.
Quocirca si affirmatio et negatio enunciationis spe-
cies sunt: rectum est qualibet earum prius indiscrete p-
ponere. Quemadmodum autem affirmatio et negatio
specie enunciationis sint: et hec earum genus. Secun-
da editio monstrandum est.

Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in
anima passionum note. et ea que scribuntur eorum
que sunt in voce. Et quemadmodum nec littere
omnibus eedem. sic nec eedem voces. Quorum
autem he primorum note. eedem omnibus passio-
nes anime sunt. et quorum he similitudines res iam
eedem. De his quidem igitur dictum est in his
que dicta sunt de anima. Alterius est enim negocij.

Quoniam nomen et verbum in definitionibus suis
significatiua paulo post propositurus est: primum ex-
plicat quorum sint significatiua quecumque significant
ideest que designent ipsum nomen et verbum. Tota
autem ratio sensus huiusmodi est. Tria sunt ex quibus
omnis colloquutio disputatioque perficitur: res: in-
tellectus: voces. Res sunt quas animi ratione percipi-
mus: intellectusque discernimus. Intellectus vero quibus
res ipsas adiscimus. Voces quibus id quod intel-
lectu capimus: significamus. Præter hec autem tria
est aliud quoddam: quod significat voces. ee sunt lit-
tere. harum enim scriptio vocum significatio est: cuius
igitur hec sint quatuor: res: intellectus: vox: littera. res
corripit intellectus: intellectum vero voces designant
ipsas vero voces littere significant. Intellectus vero
anime quedam passio est. Nisi enim quandam simili-
tudinem rei quam quis intelligit in anime ratione pa-
riatur: nullus est intellectus. Cum enim video orbem
vel quadratum: figuram eius mente concipio: et eius
mibi similitudo in anime ratione formatur patiturque
anima rei intellecte similitudinem: vnde fit vt intelle-
ctus et similitudo sit rei: et anime passio. Horum autem
rursus .iiii. due sunt naturales: due secundum hominum
positionem. Voces namque et littere secundum homi-
num positionem sunt. Intellectus autem et res natu-
raliter. Hoc illo approbatur: quod apud diuersas gen-
tes diuersis vocibus vtuntur et litteris. Idcirco quo-
niam ipsi sibi voces: quibus vtentur: et litteras qui-
bus scriberent: composuerunt. Intellectus autem et
res nullus posuit. Sed naturaliter sunt. Neque enim
quod apud romanos est equus: apud barbaros ceru-
Sed apud diuersas gentes eadem rerum natura est
preterea neque quod nos intelligimus esse equum: cas-
nem barbari putant. Sed eadem apud diuersissimas gen-
tes substantiarum intellectuumque ratio est constituta.
Quare due harum sunt secundum hominum posi-
tionem: ideest voces et littere: due secundum naturam
res et intellectus. Nunc ergo hoc dicit: quoniam vo-
ces quidem significant intellectum: ipsas et voces litte-
re significant. Sunt autem intellectus anime passio-

nes. et voces quidem et littere naturales non sunt que-
admodum enim vox non eadem apud omnes: ita nec
littere. Sed intellectus et res eadem apud omnes quasi-
bet diuersissimas gentes inuenies. Atque hoc est quod
ait. Sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in
anima passionum note. Idem ipse inquit voces intel-
lectus sunt anime passionis significant: eorumque sunt
significatiue ergo ea que sunt in voce significant illas
et earum sunt note: que sunt anime passionis. Anime
autem passionis intellectus sunt. Igitur ea que sunt
in voce: intellectum qui sunt anime passionis: note
sunt: eosque significant. Quoniam his ideest vocibus om-
nibus significatur intelligentia mentisque conceptio. At vero
quod addidit: et ea que scribuntur eorum que sunt in
voce: tantumdem valet: quantum si diceret. Note sunt
littere que scribuntur verborum et nominum que sunt
in voce: monstrauit igitur voces intellectum esse si-
gnificatiuas: et litteras vocum: nunc de eorum natura
pertractat dicens. Et quemadmodum nec littere om-
nibus eedem: sic nec eedem voces. hoc ad monstrandum
valet voces et litteras positione constitui non natura
Etenim diuersimodum apud diuersos sunt voces et littere: et
quemadmodum littere eedem apud omnes homines
non inueniuntur: ita quoque nec voces. Quare he secun-
dam positionem sunt: quod ipse reticuit velut planum
Manifestum enim est: quod per gentes singulas per-
mutatur: hoc non natura constitutum esse: sed positio-
ne. Quod vero addidit. Quorum autem he primorum
note sunt: eedem omnibus passionis anime sunt et quo-
rum he similitudines: res iam eedem. Ad hoc perti-
net: vt naturales esse res intellectusque declarat. Idem
namque (vt dictum est.) intellectus passionis quidem
anime sunt rerum vero similitudines. Ergo nunc hoc
dicit: quorum he ideest voces: de quibus supra dixerat
note sunt: eedem sunt anime passionis: et vt nec litte-
re sunt eedem: sic nec eedem voces. Quorum ergo he
voces significatiue sunt: ideest passionum anime: he sunt
apud omnes eedem. Significant autem voces illa que
sunt in intellectibus. Intellectus igitur anime passio
est apud omnes homines non diuersa. Ergo natura-
lis apud omnes homines est animi conceptio: atque ani-
me passio. Quorum sunt note ea que versantur in vo-
cibus. Docet autem et res quarum sunt similitudines
intellectus et anime passionis: esse non positione sed
naturaliter constitutas. Idcirco quod he res quarum si-
militudines sunt intellectus: qui intellectus anime pas-
siones sunt: apud omnes eedem sunt. hoc est enim quod
ait et quorum similitudines scilicet anime passionis: que
sunt similitudines rerum: res etiam eedem. Ac si di-
ceret. Quorum intellectus sunt similitudines: qui in-
tellectus anime passionis sunt: ideest rerum apud omnes
eedem sunt. quod autem ita posuit. Quorum autem
he primorum note. hoc sentit. De vocibus enim dicit
quoniam quorum voces primorum note sunt: apud
omnes eedem sunt anime passionis. Vox enim etiam in-
tellectum rei significat et ipsam rem. Vt cum dico la-
pis et ipsum lapidem ideest ipsam substantiam designat
Sed prius intellectum: secundo vero loco significat. rem
Ergo non omnia que vox significat: passionis anime
sunt: sed illa sola que prima: primus enim significatur
intellectus: secundo vero loco res: sed intellectus pas-
siones anime sunt: quorum ergo primorum note sunt
voces: eedem sunt apud omnes homines anime pas-
siones. Est alia quoque scriptura hoc modo se habens.
Quorum autem he primorum note: he omnibus pas-

In librum de interpretatione editio prima

fiones anime sunt: et quorum he similitudines: res et he quod si ita scriptum est: hoc dicere: ostendit. n. quorum sint voces note: et quorum rursus sint anime passionis: tamquam si diceret. Voces quod significant: et quorum note sunt ille sunt anime passionis. et rursus quorum similitudines sunt he que sunt anime passionis: he sunt res: tanquam rursus si diceret quorum sunt similitudines ea que in intellectibus atque anime passionibus sunt: ille res sunt. Sed de his disputationes trahere longius non vult. Ait enim de his quidem igitur dictum est. In his que sunt dicta de anima. Alterius est enim negotii. Etenim aliud est principaliter de intellectibus anime disputare: aliud tantum sibi ad disputaciones sumere: quantum ad logice pos sit pertinere peritia. Quare alterius negotij est prin cipaliter de anime passionibus disputare.

Est autem quemadmodum in anima aliquotiens in tellectus sine vero vel falso: aliquotiens vero cui iam necesse est horum alterum inesse: sic etiam in voce. circa compositionem enim et diuisionem est falsitas veritasque.

De enunciatione dicturus in qua veritas et falsitas inuenitur: recte prius monstrare contendit: in qua prolatione vocum horum alterum id est aut veritas aut falsitas inueniri queat. Sed omnis vox animi sensa significat. Quare ex animi intellectibus quicquid euenit: vocibus indicatur. Ergo nunc hoc dicit. Similitudo est inquit quedam inter se intellectuum atque vocum quemadmodum enim sunt quedam simplicia que ratione animi concipiuntur: constitunturque intelligentia mentis: in quibus neque veritas vlla: neque falsitas inuenitur: ita quoque in vocibus est. Simplex enim intellectus: ut verbi gratia hominis vel equi: neque falsitatem vllam retinet neque veritatem cum enim intelligo simpliciter hominem vel substantiam ipsam nihil veri vel falsi in cogitatione retineo. Quod si cursum rursus animi cogitatione prospero: cogitatio ipsa quam simplicis rei tenet intuitum: veritate et falsitate seclusa est. Sed quam cursus et hominem intrero: et ex his aliquid intelligentia mea fecero id quoque si voce proferam: huiusmodi erit: homo currit. Tunc ex hac substantie et accidentis compositione et coniunctione huiusmodi intellectus fit: in quo vel falsitas possit esse vel veritas. Ergo quemadmodum in intellectu quedam aliquotiens simplicia vero falsoque carentia: aliquotiens autem cum iam necesse est aut veritatem inesse intellectui aut falsitatem: sic est etiam in voce. Nam si simplicem intellectum vero falsoque carere vox proferat: ipsa quoque vox a veritate et falsitate relinquitur. Quod si huiusmodi proferat intellectum: qui in se verum falsumque contineat: ipsa quoque veri falsique retinet significationem. Docuit autem per hoc quod ait. Circa compositionem enim et diuisionem est veritas falsitasque: in qua prolatione vocis enunciationes possumus inuenire. Quotiens enim subam cum accidenti coniungimus atque componimus: vel intellectum intellectui copulamus: ut fieri possit propositio in cogitatione: tunc fit idem in voce. Et est nunc affirmatio: ut homo currit. Nominem quippe cursumque compositum atque coniunxit: et inde affirmatio nata est veritatem continens vel mendacium. Illunc vero negatio si huic aduerbium negatiuum iunxero: et substantiam ab accidente diuisero atque diuiserero: ut est homo non currit: non quod est aduerbium negatiuum hominem a cursu diuisit atque diuisit: factaque est inde negatio rursus veritatem falsitatem ue significant. Recte igitur dictum est circa compositionem quod est affir

matio: vel diuisionem quod est negatio: veritatis falsitatisque constare naturam.

Nomina igitur ipsa et verba consimilia sunt sine compositione vel diuisione intellectui ut homo vel albus quando non additur aliquid. neque enim ad hoc verum aut falsum est.

Nunc quid sit intellectus sine vero vel falso continuata oratione persequitur. Ea enim inquit que simplicia dicuntur: similia sunt simplicibus intellectibus: qui sine vlla compositione vel diuisione animi puro capiuntur intuitu. Cum enim homo vel albus ipsa quidem simplicia sint: et significant aliquid: nihil tamen neque verum neque falsum designant. Omne enim simplex nomen vel verbum a veritate et falsitate secludit. Atque ideo (quonia ut dictum est) quecumque sunt in vocibus: significant anime passionis. Simples voces et sine compositione vel diuisione similes sunt his intellectibus quos sine compositione et diuisione simplex intelligentia concipit. In his enim atque in huiusmodi nulla neque veritas neque falsitas inuenitur: nisi enim aliquid addatur: ut id quod simplex intelligis: vel per se constituas esse: vel ei aliquid secundum esse coniungas: in his veritas et falsitas non erit. Cum enim simpliciter dico homo: si non aliquid addidero: ut verbum est: et fiat huiusmodi compositio: homo est: vel huiusmodi aliquid: ut homo vivit quod idem valet: tanquam si dicam: homo vivens est. ergo nisi aliquid huiusmodi fuerit adiunctum quod in intellectam rem vel per se esse constituat: ut homo est: cum dico hominem: per se esse designavi: vel iuncto accidente tale aliquid apponatur: quod idem ei quod est esse significet: ut est homo vivit. Vita enim homini iuncta est: et vivit idem significat: quod vivens est: nulla veritas nec falsitas valet intelligi. Hoc autem convenientissimo monstrat exemplo.

Signum autem huius est etenim hyrcocerus significat quidem aliquid. sed quod nondum verum vel falsum. si non vel esse vel non esse addatur vel simpliciter vel secundum tempus.

Magnam vim habet exempli huius subtilitas. non enim sola illa nomina vel verba falsitate ac medatio separata sunt: quecumque simplicia sunt: sed etiam illa que cumque sunt composita si sint simpliciter dicta. Hyrcocerus enim compositum nomen est: significans hyrcum et ceruum. Sed nisi ei aut esse aut non esse addatur: ut dicam hyrcocerus est: vel hyrcocerus non est: nullus inde veri falsine intellectus poterit provenire. Ipsum enim quamquam sit compositum tamen simpliciter dictum veritati vel falsitati proximum non est. Si quis enim dicat tamen hyrcocerus: nihil enunciat. Quod si nihil enunciat preter veritatem falsitatemque: quoddam compositum designans nomen auditor intelligit. Quod vero ait vel simpliciter vel secundum tempus: ad hoc valet: ne putares mus tunc fieri solum de nomine enunciationem. Cum ei presens tempus adijcitur: ut cum dicimus hyrcocerus est: vel hyrcocerus non est: in his iam veritas est aut falsitas. Sed non solum si presens tempus designet propositio: sed etiam si preteritum: ut si quis dicat: hyrcocerus fuit: vel futurum: ut si quis dicat hyrcocerus erit: enunciationem facit: ergo id est quod ait vel simpliciter vel secundum tempus huiusmodi enim est. Simpliciter facta enunciatio secundum presens est. Etenim quod presens dicimus tempus non est sed confinium temporum tempus enim est futurum aut preteritum: ergo non potest: in eo quod est hyrcocerus

coeruus veritas aut falsitas inueniri: nisi ei aut esse: aut non esse addatur: vel presens: significans quod est simpliciter: vel tempus quod est preteritum aut futurum. Si quis enim sic dicat: byrococcus est: simpliciter dicitur: id est secundum presens. Si quis autem byrococcus erit vel fuit: secundum tempus futurum scilicet et preteritum. Hec igitur que erant vtilia prelocutus ad definitionem nominis disputationis cursum intendit.

De nomine.

Nomen est vox significatiua secundum placitum sine tempore: cuius nulla pars est significatiua separata.

Omnia diffinitio genere et differentiis perficitur. Sumpsit ergo ad definitionem vocem nominis generis. Letera vero que executus est: pro differentiis aggregauit. Est autem huius termini talis expositio: nomen est inquit vox. Sed vocum alie sunt que significant: alie que nihil significant. Nomen autem significat: id cuius nomen est. Nomen igitur est vox significatiua. Vocum significatiuarum: alie sunt naturaliter: alie non naturaliter. Naturaliter est vox significatiua: ut ea que dolores naturaliter monstrat aut gaudia. Non naturaliter vero significatiue voces sunt: quasi secundum positionem esse dicimus. Secundum positionem vero sunt: quas sibi ipsi homines posuerunt: ut cum dixit aliquis primus qui rebus nomina condidit: hec substantia dicatur aurum: hec lapis hec aqua: et alia similia. Tales igitur voces secundum positionem sunt hominum. Et ita secundum positionem: quemadmodum ipsis hominibus placuit: a quibus nomina ipsa formata sunt: huiusmodi ergo voces que secundum positionem sunt: secundum ponentium placitum sunt. Sed nomen non naturaliter significat. Apud diuersas enim gentes diuersa sunt nomina. Que autem apud diuersos diuersa sunt: ea non sunt naturaliter: sed secundum placitum eorum qui posuerunt: positionemque ponentium. Alioquin si naturaliter essent quemadmodum ea que dulcia sunt apud romanos: non eadem sunt apud scythas amara nec acida: sed apud ipsos quoque sunt dulcia: et apud omnes gentes sunt odem modo.

Ita quoque omnia nomina si naturaliter essent eisdem omnes homines vterentur. Quare quoniam nomina naturaliter non sunt nec naturaliter significant: secundum placitum sunt scilicet ponentium atque auctorum: et a quibus nomina ipsa rebus impressa sunt. Est ergo nomen vox significatiua secundum placitum. Secundum placitum autem positionemque significantium vocum alie tempus secum ad significationem trahunt. alie preter tempus predicantur. Tempus secum trahunt: ut est curro et lego: vel cucurri vel legi: et quecumque sunt verba. Omne enim verbum cum tempore est. Nomina vero sine tempore sunt. Cum enim dico socrates vel plato vel albedo: vel aliquid huiusmodi: temporibus carent.

Nomen ergo vox est significatiua secundum placitum sine tempore. Vocum significatiuarum sine tempore secundum placitum. Alie sunt quarum partes aliquid extra significant: alie quarum partes extra nihil designant. Hec namque vox: que est socrates cum platone aliisque discipulis que est oratio: et significatiua est et secundum placitum. Partes namque ipsi que sunt nomina: secundum placitum sunt et sine tempore. Nulla namque in ea nec imaginatio quidem temporis inuenitur: sed habet hoc quod partes eius extra significant. Tota namque oratio est socrates cum platone aliisque discipulis: sed eius pars socrates si a tota oratione distincta sit: significat aliquid nominis atque pars nihil extra significat: ipsi enim nominis quod est so-

crates: quod distinctum a tota conuentione significat aliquid: partes nihil extra designant. Neque enim socrates. neque crates. neque tes. neque aliquid preter totum nomen extra designat. Quare rectissime diffinitio constituta est: Nomen esse vocem secundum placitum designatiuam sine tempore: cuius partes nihil extra significant. Hoc autem propositis docet exemplis.

In nomine enim quod est equiferus: ferus per se nihil significat: quemadmodum in oratione que est equus ferus.

Si enim sit oratio que dicat equus ferus: duas res significat: equum et ferum. Utrumque enim est vnum substantia: alterum quale. Qui vero dicit equiferus: vnum nomen est: et ei vnum quod significat subiectum est. Quocirca vnumquodque permixtio ista significat. Quod si vnum significat tota permixtio: pars inde separata nihil extra designat. In toto enim nomine quod est equiferus: conuincit quidem ferus: per se vero nihil significat. Quod si per se id quod dicimus ferus aliquid significare arbitremur: non iam erit pars nominis: sed ipsum erit integrum nomen: et habebit partes. se. et rus. Quocirca quoniam nominis subiectum est: et vnum significat totum nomen: vel si sit equiuocum: vel si non sit: canis enim cum sit equiuocum semel totum latrabile: secundo totum celestem et rursus totum marinum significat. Quare quoniam quilibet nomen vnum aliquid significat totum: pars eius separata: et velut a tota compositione seiuncta: in qua vnum aliquid conuincit: nihil extra significat. Dat autem differentias simplicium nominum et compositorum.

At vero non quemadmodum in simplicibus nominibus: sic se habet etiam in compositis: in illis. nullo modo pars significatiua est. in his autem vult quidem. sed nihil significat separata: ut in eo quod est equiferus ferus.

Simplicis inquit nominis partes quoniam non constent ex alijs partibus ne imaginatione quidem significationis aliquid producit ut in eo nomine quod est homo: neque homo neque mo. quocirca significat: neque significare putat: ideo quoniam simplex nomen est: in his quoque que composita sunt quoniam ex duobus significatiuis in vna significatione rediguntur: vult quidem significare aliquid pars: sed nihil separata designat. In eo enim quod est equiferus: dat quidem imaginationem aliquam significationis: et putat significare ferus. Hoc est enim quod dicit vult quidem: sed nihil extra separatimque significat. Si enim hoc ipsum ferus ut pars nominis dicatur dimidium nomen dicitur eius quod est equiferus: dimidium autem nomen designat nihil. Ergo id quod dicimus ferus: cum alia parte nominis que est equus vnum conuincit: id est equiferus: separatim etiam nihil extra significat. Quod si rursus ipsum nomen extrinsecus non in alterius nominis parte ponatur: per se sibi significat velut nomen. Ergo non est similis in simplicibus nominibus compositisque partium conuincitio. Sed simplicium quidem nominum partes nec ipse significant: nec significare putantur. Compositorum vero volunt quidem partes aliquid significare: et dant significationis imaginationem: et significare aliquid putantur: sed nullius separatim retinent significationem.

Secundum placitum vero: quoniam naturaliter nominum nihil est: sed quando fit nota.

Tunc enim significat nomen secundum placitum: quoniam fit nota alicui rei. id est quoniam significat aliquam rem: ut metaphisus. Quoad diu. n. huic nihil subiecti est: metaphisus nomen non est.

In librum de interpretatione editio prima

Illā noī est significare subiectū. Metapsus aut subie-
ctū si significat. Illō igit nomē e. Ac rursus si hui⁹ cō-
stituerē est subiectū: noī aut significare subiectum ē
Non enim nomē aliqd diceret: nisi a subiecti signifi-
catione hoc traberet: p̄cipue cū nomē dī a notamine
Itaqz cū metapsus subiectū signat: nomē est. Cōstat
igit nomen esse secundū placitū: sed tunc qm̄ sit nota
idest quando aliquod subiectū significat.

¶ Nam designant et illiterati soni: ut ferarum: quo-
rum nihil est nomen.

¶ Dixerat superius in diffinitione: nomen esse secun-
dum placitum non natura. Hoc autem diligent⁹ mō-
strat nunc dicens: nihil esse nominū naturaliter. At-
qz ideo nō illi sufficit ad definitionē quod est significa-
tiua vox nisi illud quoqz adderet: quod secundū placi-
tum vox significatiua est. Alioquin multi illiterati so-
ni significant: ut sibilus aliquid interdū significat. fe-
rarum quoqz multorūqz animalium voces interdum
aliqua significatione preditas esse perspicimus. Que-
dam enim vox canum iras significat: hinnitus quoqz
equorū sepe alteri⁹ equi consuetudinem q̄rit. Sz bec
naturaliter significat: atqz ideo noīa non sunt: qd̄ igi-
tur naturaliter significat: nomē nō est. Atqz bec hac
thenus. Nūc quemadmodū facta sit definitio videa-
mus. Quod dixit nomen esse vocē. Traxit a genere
definitionē. Qd̄ significatiua esse consequenter appo-
suit. Nomē ab nō significantibus vocib⁹ separauit.

Qd̄ secundū placitū a naturaliter significantib⁹ vocis-
bus noīa natura diuisa est. Qd̄ sine tempore: ad ver-
borum discrepantiam respicit. Quod eius nullā par-
tem extra significare propositum est: iccirco dictū est
vt nomen ab oratiōibus distare videretur. Hacten⁹
quidem de tota nominis definitione tractatum est.
Et quibus differentiis ab alijs vocibus distare possit
nomen explicitum est. Nunc autem que videntur in
definitiones nominis incurrere: an nomina sint dili-
gentius querit.

¶ Non homo vero non est nomen. At vero nec po-
situm est nomen quo illud oporteat appellare. ne-
qz enim oratio neqz negatio est. sed sit nomen infi-
nitum. quoniam similiter in quolibet est. et quod ē.
et quod non est.

¶ Nunc differit qualia esse arbitrari oportet: que cum
sub definitione noīa quidem cadant: integra tamē no-
mina non esse videantur. Unde fit: vt bis diligentis-
sime distributis integerrima nominis definitio cōclu-
datur. Hoc enim quod dicimus non homo: quid sit
ambigit. Oratio enim non est. Omnis enim oratio ver-
bis nominibusqz coniungitur. Hoc autem quod dici-
mus non homo: duabus quidem partibus constat: s̄
vnum in se retinet nomen: verbum vero non h̄. Ne-
gatiua enim particula: que est non: neqz nomen neqz
verbū est. Rursus. negatio non est. Omnis enim ne-
gatio verum falsum ve significat. Illō homo vero qd̄
dicimus: neqz verum est neqz falsum. Nisi enim (vt
supra ait) aliquid quod sit proximū ad id quod est eē
addatur: nulla veritatis aut falsitatis ratio ī qualibz
orationis partium compositiōe perficit. At vō nomē
non est: Omne. n. nomen vnam rem significat defini-
tā: vt cum dicimus homo: substantiā significat: nec
quālibet: sed rationalem atqz mortalem. Eodem mo-
do et cetera nomina. Qui vero dicit non homo homi-
nem quidem tollit. Quid autem illa significatiōe ve-
lit ostendere: non definit: potest enim quod homo

nō est: et equus esse: et canis: et lapis: et cetera quecūqz
homo non fuerint. Quare quoniam id quod definite
significare potest: aufert in eo negatiua particula: qd̄
vero significare debeat: definite nō dicit: sed multa
atqz infinita vnusquisqz auditor intelligit. Dicatur in-
quit nomen infinitū. Hoc enī quod dicimus non hō:
tā multa significat: quā multa sunt: que a definitiōe
hominis disiungunt. Sed hoc aristotelis vocabulū:
cū infinitū nomē vocaret prius inuenit. Apud anti-
quiores enī ista quidē erat dubitatio: sed huic differē-
tie qua differt nomē definitū ab huiusmodi nomine
quod cū negatiōe proponit: impressum vocabulū nō
erat: quod ipse testat dicēs. At vō nec positū est nomē
quo illud oporteat appellare. Nullus enī posuit voca-
bulū: quo oporteat appellare id quod dicimus nō hō
sed aristoteles perspicaciter infinitū nomen huiusmo-
di predicamētū censuit appellari.

¶ Catonis aut vel catoni. et quecūqz talia sunt non
sunt nomina. sed casus nominis.

¶ Omnis inquit casus alteri⁹ casus est. Itaqz fit: vt qui-
cūqz casus sit: alterius inflexio videat. Ergo quod di-
cimus huius catonis vel huic catoni: vel alia h̄mōi:
casus nominamus. Unde fit vt hi casus inflexiōes quo-
qz dicāt: sed oīs inflexio alicuius inflexio est. Qd̄ aut
inflectit: ab eo quod ipsa inflexione sit prius est. Qua-
re cū id quod dicimus cato nomen sit: et sic primū di-
stat inflexiōib⁹ suis. Inflexio aut nominatiui genitiui⁹
et ceteri. Nullus enī dixerit recte nominatiuū casū eē
Si. n. id quod dicim⁹ cato alicui⁹ casus sit. cui⁹ casus
esse possit oportet ostendi: sed ante id qd̄ dicim⁹ cato
nullus pdicat casus: igit qm̄ cato nomē nulli⁹ inflexio
est: nec oīno casus est. Ceteri aut casus qui dicūt no-
minatiui inflexione formāt: catōis: et catoni: et catonē
quare si distāt ea que ab inflexione nascūt: ab his q̄
inflectūt: distāt quoqz hi omnes casus: qui sunt cato-
nis: catoni: catonē: ab eo quod est cato: idest a nomie
principali: sed hic cato nomen est: casus igitur nomi-
na non sunt. Aliud enim est ipse casus: aliud enī ē ca-
sus. Quocirca si nominis bec oīa casus sunt: bec no-
mina non sūt. Atqz ideo prudenter veteres oēs casus
genitiuū: datiuū: accusatiuū: vocatiuū: ablatiuū
suis diuersisqz nominibus vocauerunt. Primum vō
alias rectū: q̄si a nullo inflexum: alias nominis ipsius
vocabulo nominatiuū dixerunt. Quare nunc hoc
Aristoteles exequitur: qui casus noīuz videantur nō
esse nomina sed tm̄ nominū inflexiones. i. casus.

¶ Ratio autem eius in alijs quidē eadem est. sed
differunt. quoniam cum est vel fuit. vel erit adiun-
ctum neqz verum neqz falsum est. nomē vero sem-
per vt catonis est vel non est. nondum enim aliqd
verum dicit neqz falsum.

¶ Ratio inquit. i. definitio nominis: et casus nominis
eadē est. nam sicut nomen vox significatiua ē fm̄. pla-
citū sine tpe: vt eius pars nulla extra significet: sic ē
casus. Illā vox est et scdm̄ placitū designatiua: et cui-
us separate partes nihil extra designāt. Ergo eadez
diffinitio ratioqz nominis est et casus nominis: s̄
vna additur differentia: quod omne nomen cum eo
quod dicit est: aut nō est. coniunctū: aut affirmatiuā
enunciationē facit: aut negatiuā: vt socrates est: vel
socrates non est. Hic enim quoniā veritas aut falsi-
tas incidit: enunciationem esse necesse est. in casibus
vō quāuis addas est: aut non est nulla inde affirma-
tio neqz negatio fit. Illeqz enī vlla in hos veritas aut
falsitas

falsitas cadit. Si quis enim dicat socratis est. socratis non est: vel catonis est: vel catonis non est: quid sit vel non sit non apponens: cum simplici casu est: aut non est iungens: imperfectam faciet orationem falsitate ac veritate disunctam. Quare nulla enunciatio est. Ergo differt nomen a casu: quod nomen quidem cum est: aut non est iunctum aut verum vel falsum facit. Casus vero neque verum dicit: neque mentit. Etenim nullo alio addito truca est atque imperfecta sententia: huiusmodi istud. scilicet ut definitio nominis integerrima compleretur. Etenim iam nunc definitio nominis hoc modo est. Nomen est vox significatiua secundum placitum sine tpe: cuius nulla pars significatiua est separata. definitum aliquid significans: cum est aut non est iuncta faciens enunciationem. Sed de nomine hactenus. Nunc verbum diligentissima definitione determinat.

Verbum autem est: quod consignificat tempus cuius pars nihil extra significat: et est semper eorum que de altero predicantur: nota.

Verbum distat a nomine hoc solo quod nomen sine tpe est. ut supra iam dictum est: verbum autem tempus in significationibus trahit: et esset quidem plena definitio verbi: si alia in eo omnia que in nomine posita sunt ponerentur: hoc solo discrepante: quod verbum consignificat tempus: essetque definitio ita. Verbum est vox significatiua secundum placitum cum tpe: cuius nulla pars extra significatiua est: huiusmodi sunt illa nomina verboque composita proprium autem verbi est consignificare tempus: a proprietate definiti. scilicet nominis verbum voluit definire. Diligentem autem ait consignificat. Nam significant nomina tempus: ut dies. vel annus hec enim temporum nomina sunt. Verbum autem proprie consignificat tempus: principaliter enim aut passionem designat aut actum: ut cum dico: accuso vel accusor: eius ipsa actus passionisque significatione vnum quoque secum temporis trahit: ut ille actus aut passio preter presens: aut futurum: aut preteritum: aut quod inter hec esse non possit: et est semper eorum que de altero predicantur nota. Sensus huiusmodi est. Omne inquit verbum significat aliquod accidens: quod accidens semper de altero predicatur. Nam si omne verbum aut actionem aut passionem designat. Actio vero et passio in accidentibus numerantur. omne verbum vnum significat accidentis: sed accidens semper de eo predicatur quod si subiectum est: ut album de corpore: et durus de ferro. Quare omnia verba eiusmodi aliqua designant: que semper de altero predicantur. Quod per hoc. id est dicitur: quod ait verbum notam esse. id est significationem eorum que de altero predicantur. Quod idem valet tamquam si diceret: verbum semper accidentia significat: quorum hec natura est: ut semper de altero predicentur cuiuslibet res nota est: hanc ipsa que nota est: designat.

Dico vero quoniam consignificat tempus: ut cursum quidem nomen est: currit vero verbum: consignificat enim nunc esse.

Supra in nominis definitione proposuit nomen esse sine tempore: quod nunc quoque hoc monstrat exemplo: et diligentissimo quidem. Nam idem predicamentum ad nomen relatum sine temporis consignificatione monstratur: ad verbum vero videtur esse cum tempore. rursus enim simpliciter dicitur: ut nomen: et ut res. propria sine tempore est. Si vero in actionem: que verbi semper est inducatur: mox proprietatem verbi ac temporis in se suscipit significationem. Currit enim

verbum est. et significat actionem: et cum eadem tempus ostendit: monstrat enim nunc esse. id est presens tempus. Consignificat autem ideo dictum. est: quoniam quod dicimus currit: actum quidem quendam significat cuius eo vero actui ipsa significatione verbi presens tempus inducitur. atque ideo diligenter ait consignificat. Et est hec verborum subtilitas in aristotele mirabilis.

Semper eorum que de altero dicuntur nota est: ut eorum que de subiecto vel in subiecto.

Semper inquit verbum ea significat: que de altero predicantur. Que sunt autem quamquam brevissime: ipse tamen ostendit: Est autem consuetudo aristotelis ea que accidentia sunt in subiecto esse dicere: nec non etiam eadem ipsa accidentia de subiecto predicari: ideo quod omnia quecumque accidentia sunt: vel denominatiue vel quolibet alio modo et de subiecto predicantur et in subiecto sunt. Nunc ergo hoc dicit: tale quiddam significat verbum: quod semper accidens sit. quod accidens vel in subiecto semper: vel de subiecto predicatur. et alia quoque expositio. hoc modo: de subiecto dicitur genus species ad species. Ergo eorum que sunt accidentia: alia sunt individua: alia generalia. et illa quidem que sunt individua in subiecto sunt tamen ut quodlibet particulari corpori accidens: alia vero sunt generalia accidentia: que de aliis accidentibus predicantur ut de subiectis: ut est color: nam quod predicat de albedine et nigredine et ceteris. Ergo nunc omne inquit verbum quiddam quod de altero predicatur: significat. Sed hoc huiusmodi erit: quod aut particulare sit: et in subiecto tantum sit: ut est currit. Cursum enim de nullo alio predicat subiecto: nisi tantum in subiecto est: aut generale erit illud accidens et vniuersale ut de alio rursus accidente predicetur ut de subiecto ut si dicam mouet. Hoc enim quod dicimus mouet: de subiecto cursu predicat: qui currit enim mouet. Significat igitur verbum aut particulare accidens: quod est tantum in subiecto: aut vniuersale quod de alio accidente velut de subiecto predicetur. Hactenus definitionem verbi distribuit. Nunc vero sicut fecit in nomine: ea que in verbum incidere poterant: et verba non esse: aut verbi ratione et proprietate disiungit.

Non currit vero et non laborat. non verbum dico. Consignificat quidem enim tempus et semper de aliquo est. Differentie autem huic nomen non est positum. sed sit infinitum verbum.

Sicuti in nomine fecit: ita quoque in verbo ad integram definitionem verbi proprietatemque intendit. Ait. n. non currit non esse verbum. Et ideo quod verbum omne finitum aliquid designat: non currit autem que admodum infinitum sit: paulo post demonstrabitur: quod neque oratio est. In hoc enim quod dicitur non currit: neque duo verba sunt: neque duo nomina: neque nomen et verbum: que sola possunt iungere orationem. At vero negatio non est: etenim in toto imperfecta sententia est: sed neque huic inquit antiquiores posuerunt vocabulum. Nec enim differentia que est non currit: et non laborat: que a verbo puro et simplici distat: nullo apud antiquiores vocabulo nuncupata est. Differentiam autem vocauit id quod dicitur non currit: et non laborat: ab eo quod est currit et laborat. Sed quoniam his nullum est nomen ab antiquis impositum. Aristoteles nomen ipse constituit dicens sit verbum infinitum. Alioquin maximam dubitationem facit huius predicamenti similitudo: quod ipsum quidem predicamentum vox est designatiua secundum placitum

In librum de interpretatione editio prima

et de altero predicatur: et conſignificat tempus: idem ſcilicet quod verbum: quod eſt currit. Sed hoc ſolo differre perſpicitur: quod illud finitum verbum eſt: hoc infinitum. Cur autem hoc infinitum eſt: cōtinua oratione perſequitur.

Quoniam ſimiliter in quolibet eſt: et quod eſt: et quod non eſt.

Inſinitum inquit verbum eſt. quoniam cum de altero ſemper predicetur non currit enim de altero dicitur: tamen eque vel de ſubſiſtente vel de non ſubſiſtente predicari poteſt: ut in eo quod eſt: homo non currit: homo res eſt ſubſiſtens. Ergo dicitur id quod eſt non currit: de homine ideſt de re ſubſiſtente. Rurſus dicimus chimera non currit: chimera vero non eſt: nec omnino ſubſiſtit: et poteſt de ea vere dici: quoniam non currit. Quod enim non eſt: omnino nec currit. Ergo id quod eſt: non currit: et de ea re que ſubſiſtit: atque eſt in rebus dicitur: et de ea que neque eſt neque eſſe poterit predicatur: quare infinitum dicitur verbum. nec ſolum hoc: ſed illud etiam. quod qui dicit currit: rem quam quiſque faciat: definite ſignificat. Cum vero dicit non currit: ipſum quidem curſum videtur auferre: ſed utrum ſedeat: an iaceat: an ambulet: an aliquid aliud faciat non relinquit. Quare quoniam et ea que ſunt: et ea que non ſunt: infinita ſunt. et de his omnibus predicatur: quoniam id quod tollit finitum eſt: quod vero ponit infinitum pro hoc verbum vocabitur infinitum.

Similiter autem vel curret vel currebat non verbum eſt. ſed caſus verbi. Differt autem a verbo hoc quidem conſignificat preſens tempus. illa vero que circa ſunt.

Cum in nomine fecit cum caſus a nominibus diſtribuit. ita quoque caſus verborum nunc a verborum ratione diſiungit. Curret enim quod futurum eſt: vel currebat quod preteriti retinet partem: vel cucurrit quod eſt integrum perfectumque preteritum non ſunt verba: ſed verborum caſus preſens enim aut futurum expectat: aut preteritum relinquit. Atque ideo futurum tempus ad preſens tendit: preteritum a preſenti inchoat. unde fit ut principaliter contineat verbum id quod eſt preſens: ut ſit verbum integrum quod preſens deſignat. hec autem que preter preſens in aliqua ſignificatione ſunt: non ſunt verba ſed verborum caſus. Hic quoque ſicut in nomine fecit verborum et caſuum differentiam prodit. Aut enim omne verbum preſens ſignificat tempus. Caſus vero verborum illud tempus ſignificat: quocirca ipſum preſens eſt. idque cōplectitur. Complectuntur autem id quod eſt preſens. circa quod ipſa ſunt. futurum et preteritum tempus inter utraque enim tempora preſens locatur. Quicquid ergo vel futurum tempus: vel preteritum ſignificat: que tempora preſens complectuntur et circa ſunt non verba: ſed verborum caſus dicuntur. Eſt ergo integra deſinitio verbi. Verbum eſt vox ſignificativa ſecundum placitum cum tempore: cuius nulla pars extra ſignificativa eſt ſeparata: deſinitum aliquid ſignificans: preſentis ſignificationem tenens. Quoniam vero pars verbi nihil extra deſignet ex eo manifeſtum eſt: quod ne nominis quidem pars quicquam extra ſignificat

Ipſa quidem ſecundum ſe dicta verba nomina ſunt. et ſignificant aliquid. Conſtituit enim qui dicit intellectum. et qui audit quieſcit.

Subtiliſſimum quidem ingreditur ſenſum: ſed eſt hu-

iuiſmodi. Omne inquit verbum per ſe et ſine alterius coniuſtione prolatum nominis quodammodo ſpeciem tenet: et vere nomen eſt. Cum enim dico homo currit tunc id quod dixi currit ad hominem referens integrum feci verbum: quoniam ſine dubio ſemper de altero predicatur: ſi vero pro ſe dixerit currit: ſuuz quiddam quodammodo facio ipſum currit: cum nullo alio iungens: et ſit mihi nomen. Unde greci quoque bis pro ſe dictis verbis: aliquotiens addunt articularia prepoſitiua: ut eſt τὸ τρέχειν τὸν τρέχειν Si quis enim dicat velocius eſt id quod eſt currere: eo quod eſt ambulare. In illo nominatiuum iunxit articulum dicens: id quod eſt currere. In illo vero ablatiuum dicens: eo quod eſt ambulare: velut ſi quis in nomine dicat: id quod eſt ſcānus leuius eſt eo quod eſt oſtiu. Hoc quod diximus: id quod eſt ſcānus: ad ipſum ſcānum articulare prepoſitiuum iunxit: tamquam ſi diceremus homo: ſcānum: et quod ruruſus diximus eo quod oſtiu: tamquam ſi diceremus hoc oſtiu. Ita quoque cum dicimus velocius eſt id quod eſt: currere: eo quod eſt ambulare. hoc quod dicimus id quod eſt currere: ita ponimus tamquam ſi dicamus: hoc currere. Et ruruſus eo quod eſt ambulare: tamquam ſi diceremus ablatiuo modo ab hoc ambulare: quaſi translatum ad nomen ſit: dictusque ſit hac ambulatione. Quare per ſe dicta verba nomina ſunt. Et eſt huius rei probatio quaſi ipſe aristo- teles ponit. Cum enim ſimplex dicimus nomen: auditoris inchoat intellectus cum noſtra prolatione. Et dum proferimus: dicentis ſequitur vocem: et tunc quieſcit cum illud nomen fuerit expletus. Cum enim dico hyppocentaurus: ingreditur a prima ſyllaba audientis intellectus: et uſque ad finem totius nominis non quieſcit. ubi vero extremam audierit ſyllabam mox quid dictus ſit auditor intelligit: et eius intelligentia conquieſcit. ſic ergo et in verbo cum dicimus currere: intellectus quoque audientis pro eius ſyllabas que ſunt: cur. et re: et ruruſus re. vadit: ſed ubi extremam audierit ſyllabam: mox totius verbi capiens ſignificationem intellectus quieſcit. Ergo verbum per ſe dictum nomini ſimile eſt: et eſt quodammodo nomen. Sic enim in nomine is qui dicit: intellectum audientis ultime ſyllabe prolatione et totius nominis perfectione conſtituit: et is qui audit quieſcit: et ultra eius intelligentia non progreditur: ita quoque et verbum ſi per ſe dicatur: audientis conſtituit intellectum quod ſi cum alio coniungatur: nondum tota intelligentia conſtituitur audientis. Ut cum dico ſocrates ambulat: in ſolo ambulat: quod eſt verbum: non conſiſtit perfecta ſententia: niſi in toto: quod eſt ſocrates ambulat. Ruruſus cum dico ambulare moueri eſt: non in vnoquoque horum verbo ſententia conſtituta eſt: ſed in tota oratione conquieſcit auditor. Et circo quoniam ſi verbum de altero ſubiecto predicet: vtriuſque ſignificationem verbi iungit auditor: et non per ſe verbum ipſum conſiderat quod dicitur: ſed ad alterum refert: ut ambulare moueri eſt ambulationem ad motum vel ſocrates ambulat: ambulationem ad ſocratē. Tunc ergo ſit integrum verbum: cum referat ad alterum. At ſi ſimpliciter predicetur verbum: nomen eſt: iccirco quod ſicut nomen dictum: ita quoque verbum audientis conſtituit intellectum.

Sed ſi eſt vel non eſt. nondum ſignificat. neque enim ſignum eſt rei eſſe vel non eſſe.

Sed quicquam nomen ſit inquit verbum: et aliquid definite ſignificet per ſe dictum: ſolum tamen non faciet enunciationem: neque verum aliquid falſumue conſtituit. hoc eſt enim quod ait. Sed ſi eſt vel non eſt: nondum

dum significat: ad affirmationem referens quod dicitur: sed si est: ad negationem: quod ait. vel non est. Nihil. n. horum significat verbi per se predicata prolatio. Cum enim dico currit: hoc ipsum currit significat quidem aliquid: sed si est aut non est: nodum significat: Neque enim esse signum est rei: aut non esse. Quod tantum valet: tanquam si dicam: id quod dico currit. non significat esse ipsum cursum aut non esse. Si. n. significaret: ita diceretur. Currere est vel currere non est. Illuc autem currit si designat esse ipsam rem vel non esse. Dicitur enim solum: et est intellectus quidam sed neque affirmationem significat. neque negationem: ideo quod neque ponit rem esse: nec eam interimit. Quod per hoc monstratur: ut signum sit rei illius de qua predicatur: quoniam est vel quoniam non est.

Nec si hoc ipsum est purum dixeris: ipsum quidem enim nihil est: con significat autem quandam compositionem. quas sine compositis non est intelligere. Est verbum iunctum cum alio verbo vel nomine solet facere propositionem: ut homo est vel currere est: ipsum autem est purum inquit si dictum fuerit: neque verum neque falsum est: a quo omnes pene enunciationes sunt que sunt simplices. Ergo nec si hoc ipsum est purum dixeris: esse aliquid: aut non esse significat: id est aut affirmat aut negat: ideo quod ipsum est simpliciter dictum nihil est. Illuc quod omnino nihil significet: sed quod nihil veritatis habeat neque falsitatis: id est non nihil est ad significationem: sed ad veritatis falsitatisque significationem: de qua nunc tractabitur. Cur autem nihil veri falsique monstraret ostendit. Est enim duobus modis dicitur: ut verum falsumque designet: aut cum una rem qualibet propria compositione constituit: ut cum dico: homo est: ipsum est cum homine iunctum atque compositum esse hominem constituit: et fit exinde enunciatio. Aut rursus cum due res per ipsius verbi compositionem copulationemque iunguntur: ut est: homo animal est. Homo namque et animal copulantur atque iunguntur per id quod dicitur. homo animal est. Ergo sic omnis veri falsique in enunciationem significationis eius quod dicitur est: in compositione est: cum aut sua compositione aliquid esse constituit: aut duas res copulat atque componit. His autem eius que in enunciationibus propositionibusque monstratur: in veri falsique. s. designatione preter ipsas compositiones: in quibus hoc solet efficere: nulla est. Atque hoc est quod ait. Con significat autem quandam compositionem quas sine compositis non est intelligere. Cum enim dico est: nihil significavi: quid sit aut non sit. Quod si facias enunciationem: componam necesse est: ut homo est: aut ut homo animal est: quare si omnis eius vis in veri falsique enunciatione ad compositionem refertur: cum preter compositionem dicitur: quod in compositione designare potest. id preter compositionem non designat: potest autem compositione facta verum falsumque in enunciatione monstrare. Nec igitur sine compositis in verbo est nullus valet advertere. Recte igitur dictum est con significare quandam compositionem: que sine compositis intelligi non valeret.

De Oratione.

Oratio autem est vox significativa: cuius partium aliquid significativum est separatum ut dictio: non ut affirmatio vel negatio.

Quod compositum est: eorum suscipit naturam: ex quo totus

compositi ipsius corpus efficitur. Quare quoniam oratio verbis constat atque nominibus: que significativa sunt: recte quoque oratio significativa esse definit. Sed distat oratio his ex quibus ipsa effecta est. i. nominibus atque verbis: quod eorum partes nihil extra designat: orationis vero pars aliquid separata significat. Nam si nomen et verbum partes orationis sunt: hec autem per se significant. non est dubium separatas orationis partes significare. Quomodo autem significant sequenti determinatione monstravit. Significant igitur partes orationum: ut dictio semper: non semper ut affirmatio vel negatio. Illuc autem dictionem dicit simplicem verbi aut nominis nuncupationem. Sunt enim quedam orationes: quarum partes ita significant quasi affirmatio: ut in ea oratione que est: si dies est: lux est. id quod dicimus lux est: totius orationis pars est: et ita est significativa ut quedam affirmatio. Sed non omnis oratio affirmationem habet in parte. hec enim ipsa que dicit lux est: habet in partibus id quod dicimus lux: et rursus id quod dicimus est sed neutra ipsarum affirmatio est sed tamen simplex dictio. Omnis ergo oratio dictionem quidem habet in parte: non vero omnis oratio affirmationem. Recte igitur dictum est partes orationis significare: ut dictionem: non ut affirmationem. Quid autem sit dictio: ipse paulo post clarius demonstrabit.

Dictio autem ut homo significat aliquid. sed non quoniam est aut non est. sed erit affirmatio vel negatio si quod addatur. Sed non una hominis syllaba.

Quod supra posuit dicens: orationis partes ut dictiones significare: non ut affirmationes. hoc convenienti monstravit exemplo: homo inquit dictio est: et est pars orationis: si in tota oratione ponatur. ut est: homo animal est. Ergo id quod dicimus homo dictio quidam est sed affirmatio non est. Cum ergo nomen hoc. i. homo pars orationis sit: et affirmatio non sit: docet verum esse quod dicitur orationis partes significare: ut dictionem: non ut affirmationem. Docet autem illa res nomen hoc affirmationem non esse: quod in affirmatione semper veritas aut falsitas invenitur. nomen vero simpliciter dictum: neque verum neque falsum est. Quare nomen hoc id est homo: ut affirmatio non significat: sed designat aliquid simplex: significat igitur aliquid ut dictio. Nec autem dictio si ei aliquid addatur: ut est verbum aut quodlibet verbum aliud: quod enunciationem possit efficere: erit affirmatio. Si enim quis dicat homo est: vel homo vivit: fit affirmatio. atque hoc est quod ait: sed erit affirmatio vel negatio si quod addatur. Si enim aliquid ita apponatur vel appositum ita negetur: ut enunciatio constitui possit: affirmatio negatione perficitur. Siquis enim dicat homo vivit: affirmatio est. Homo non vivit. negatio est. Docet autem dictionem esse habere positionem per se significatam per hoc quod ait. sed non una hominis syllaba. Una enim syllaba hominis dictio non est. ideo quod nihil per se separata significat: ut homo. et modo. et in ceteris: ut supra ostendimus. Omnis enim huiusmodi pars que per se nihil significant. non est dictio: sed tamen in toto nomine quiddam positum designat: et con significat: ut in eo quod ipse ponit exemplo.

Neque enim in eo quod est forex. rex significat. sed vox nunc est sola. In duplicibus vero significat quidem aliquid. sed non secundum se. quem admodum dictum est.

In eo inquit quod est forex. rex videtur quidem aliquid significare: sed cum toto nomine con significat potius: quoniam quicquid per se ipsum designet: quemadmodum iam supra dictum est. Docuit enim supra partes nominis nihil omnino

In librum de interpretatione editio prima

significare seperatas. Quod ergo dicit sed non sedm
se: id est in eo qd est sozer: rex per se nihil significat: s;
tamen quiddaz cōsignificat. quod cū tota nominis cō
positiōe designat. Cū 2 so syllaba 2 rex iūcta in vnuz
id qd est sozer in tota syllabarū. coniūctione designat

Est autem oratio omnis quidem significatiua
non sicut instrumentum: sed quemadmodum di
ctum est secundum placitum.

Plato nomina naturalia esse constituit: et hoc binc
probare contendit quod quedaz suppellex: 2 quodam
modo instrumentum sit inuicem sensa prodendi. Ma
turalium vero suppellectiles sunt naturales: vt oculi
instrumenta sunt quidem videndi: qui visus res na
turalis est. Quare oculos quoq; naturales esse neces
se est. ita etiam oratio rerum naturalium suppellex ē
atq; instrumentum. id est sententiarum. Quare ipsa
quoq; est naturalis Aristoteles autem dicit: non secū
dum naturam esse orationem sed secundum placituz
Quocirca nec esse orationem suppellectilem natura
lem. Quod enim dicit non sicut instrumentum non
dicit non per hoc instrumentuz sensa proferri: sed tā
tum res esse orationem secundum positionem. per
quas proprias sententias demonstramus. Luius enim
rei partes ad placitum sunt: ipsa quoq; ad placitum
est: Sed orationis partes nomen 2 verbum sunt: hec
enim sunt ad placitum non natura. Oratio igitur ipsa
secundum placitum positionemq; est. sed nō est natu
raliter constituta. Est autē integra definitio oratio
nis hec. Oratio est vox significatiua secundum placit
um cuius partes aliquid extra significant.

Enunciatiua vero non omnis: sed in qua verum
vel falsum inest: non autem in omnibus inest: vt
deprecatio oratio quidem est: sed neq; vera ne
q; falsa.

Orationis (vt supra iaz diximus) multe sunt species
est enim oratio prima optatiua: vt vtinam tibi istam
mentem diu immortales dent: Secunda vocatiua:
vt heus tu. Tertia imperatiua: vt cape: da hoc por
tio. Quarta deprecativa: vt iuppiter omnipotens 2
reliq;. Quinta enūtiatiua. vt dies ē dies non est. s; in
hac sola specie orationis veritas 2 falsitas inest: in il
lis vero ceteris minime: Tolens autem aristoteles
ostendere multas esse orationes: 2 non omnem ora
tionem esse enūtiatiuas hoc addidit. Deprecatio ora
tio quidem est: sed neq; vera neq; falsa. Etenim de
precatio in orationis speciebus ponitur: sed nulla in
ea veritatis natura: falsitatisq; cognoscitur.

Cetera quidem igitur relinquuntur. Rhetorice
enim vel poetice convenientior consideratio est.
Enunciatiua vero presentis est speculationis.

Deprecatiuam inquit 2 optatiuam: 2 vocatiuam: at
q; imperatiuam poetis atq; oratoribus relinquamus
Illis enim vel ad imitandos vel ad mouendos affe
ctus cetera orationis species assumuntur. Mos vero
philosophi quibus veritatis falsitatisq; discretio est
cure: de illa sola oratione tractamus in q; vtrumlibet
horum possit agnosci. In enuntiatione vero aut veri
tas inest aut falsitas: quocirca nos quoq; de enuncia
tione tractemus.

Est autem vna prima oratio enunciatiua affir
matio: deinde negatio: alie vero omnes coniu
ctione vne.

Enunciatiuarum orationum alie sunt per se vne: vt

est homo animal est: alie coniunctione vne: ut est si
homo est. animal est Homo est enim: 2 animal est:
due sunt: sed addita coniunctione que est si: vna red
ditur. Earum autem que vne sunt per se. Prima est
affirmatio: secunda negatio. Hoc enim tollit negatio
quod affirmatio ante constituit. Et hoc negatio diui
dit: quod illa coniunxit. Enunciatiuarum igitur ora
tionum earum que sunt per se vne: prima est affirma
tio: deinde negatio. Alie vō sunt non per se vne: sed
cum plures sint vniuersaliter: vne sunt coniunctione

Necessesse est autem omnem orationem enuncia
tiuam ex verbo esse vel casu verbi. Etenim homi
nis ratio: si non aut est. aut erit aut fuit: aut aliquid
huiusmodi addat. nondum est oratio enūtiatiua.

Aristotelis in greco tertus non habet ita: vt nos su
pra posuimus: sed hoc modo. Etenim hoīs si non aut
est: aut erit. aut fuit: et cetera. Subintelligenduz re
lligente philosopho: quod de ratioe diceret. i. de dif
finitione quam greci λὸ γὼν dicunt. Sed cum supra
de oratione tractasset que apud illos eodem modo
λὸ γὼν vocatur: dum de hoīs ratione id est defini
tione vellet dicere: quoniam non significat veruz vel
falsum: nisi ei aut est: aut fuit: addatur: communione
vocabuli vsus ad λὸ γὼν de quo superius tractabat
retulit: ut non orationem intelligeremus: sed potius
rationem. De qua re nūc illis satisfacim: si qui gre
ce orationis periti nos forte culpabunt. cur quod illic
non fuit nostre translationi adiceremus: Mos enī ad
faciliorem intellectuz latine orationi famulantes hec
apposuimus: quia de oratione loquentibus intellectus
ad rationem: nisi id esset adiectum: transferri non po
terat. Totum vō quod dicit tale esse: enūtiatiue ora
tiones si sunt simplices: has verba cōstituūt. Ex duo
bus enim nominibus solis enūtiatio non fit: ex nomi
ne at 2 verbo fit: vt ē hō viuit. fit quoq; ex solis ver
bis vt ē ābulare moueri ē. fit et ex casu vbi: vt socra
tes fuit. vel dies erit. Erat enim 2 fuit: verbi casus sūt
quocirca enūtiatiuam orationem simplicem sola maxime
verba constituūt. Eorumq; ponit exemplum: in quo
cum plura sunt nomina: nisi addito tñ vel bo in enun
tiationis proprietatem: 2 significatiuas non venit: vt
est definitio hoīs. (Rō enim hoīs est speciei hoīs de
finitio) Cui si non aut est: aut nō est: aut aliquid huius
modi addatur: enūtiatio esse non poterit. Ma; si qd
dicat asal ratioale mortale: nulla in eo adhuc falsitas
aut veritas intelligitur. Si vō additur est: vt sit ani
mal rationale mortale est: enūtiatio sine vlla dubi
tatione perficitur. Solum igitur verbum enūtiati
uam simplicem continet orationem.

Quare autem vnum quiddam est 2 non multa
animal gressibile bipes. neq; enim eo q; propique
dicuntur. vnum erit. Est autem alterius hoc tra
ctare negotii.

Cum de simplicibus atq; vnīs orationibus loquere
tur: definitionem hominis interposuit: de qua nunc
hoc dicit. Ita quidem interposita: est definitio ho
minis: tāq; si vna esset oratio. Cur aut vna sit oratio
nūc inquit dicere intermitterem? Neq; enī iccirco vna
cē putāda ē q; continue dicuntur 2 sibimet ppinque
animal gressibile bipes. Possis enim videri horum
cōtinua. 2 sub vna prolatoe dicta vnā facere enūcia
tionē: s; hoc aristoteles negat. Ma; nō iccirco vna ora
tio est q; ppinque 2 cōtinue dicit. Cur aut vna sit al
terius est hoc tractare negotii: 2 de eo disputat in
his libris:

bis libris: quos metaphisica inscripsit: quod est primi opus philosophi. Illis autem hoc in secunda editione monstrandum est.

Est autem una oratio enunciativa que unum significat vel coniunctione una. plures autem que plura et non unum vel inconiuncte.

Duplicem modum unarum multarumque orationum esse denunciat. Est namque una oratio vel cum unam rem significat vel cum coniunctione una est: ut est ea que dicit: animal rationale mortale homo est: hanc enim huius orationis sententiam nullus in multas significaciones deducere poterit: sed unum quoddam significat: et est preter coniunctionem. Alia vero oratio est una: que per coniunctionem una est: ut si dies est: lux est. Est ergo una oratio que vel unam rem significat: vel coniunctione iungitur. plures autem sunt: que plura significant: ut est canis movetur. Hanc enim potest et ad latrabilem et ad marinum et ad celestem auditor advertere: atque ideo quam plura significat: non est una oratio: sed plures. Sunt quoque orationes per se plures et numero et significatione: que nulla coniunctione copulantur: ut si quis dicat. sol est par erit. non est. celum voluitur. hec enim cum plura significant: nulla tamen coniunctione iunguntur: atque plures orationes id vocantur. In summa igitur orationum unarum: alie sunt significatione une: alie coniunctione. non unarum vero orationum alie sunt significatione plures: alie eo quod niam nulla coniunctione copulantur.

Nomen ergo et verbum dictio sit sola. quoniam non est dicere sic aliquid significantem voce enunciare: vel aliquo interrogante: vel non: sed ipso proferente.

Per hanc sententiam simplex dictio quid sit expedit. dicit enim verbum nomenque dictiones videri solus. non etiam affirmationes: atque huius sententie causam subnectit. Idcirco enim verba et nomina dictiones solus sunt quoniam cum dicta fuerint simplicia: siue aliquo proferente: vel sponte dicente: siue ad alterius interrogationem aliquo respondente neque verum ex his neque falsus valet intelligi. Si quis enim per se dicat socrates: vel rursus per se solum simplex ambulat: neque verum efficit neque falsum. Si vero aliquo interrogante: socratesne ambulat ille respondeat ambulat si huic ipsi verbo per se quisque vellet advertere: quod dixit ambulat: enunciatio nulla est: quod si cum superiore interrogatione coniungat: tunc ex interrogationis et responsionis coniunctione enunciatio nascitur: Sola enim nomen: vel verbum neque dicente aliquo: et sponte proferente: nec respondente potest quisque dicere: quam enunciatio facta est. Et sensus quidem huiusmodi est. Ordo autem verborum talis est. Nomen ergo et verbum dictio sit sola: quoniam sic aliquid significantes voce. id est nomen aut verbum simpliciter proferentem non est dicere enunciare. Non enim possumus dicere quod aliquid enunciet is: qui simplex nomen aut simplex protulit verbum: siue alio interrogante: vel non interrogante: sed ipso sponte proferente.

Harum autem hec quod est simplex est enunciatio. ut aliquid de aliquo. vel aliquid ab aliquo. Hec autem ex his coniuncta. velut oratio quedam iam composita.

Nunc quid oratio sit simplex compositaque declarat. est enim simplex oratio: que duobus terminis constat. Termini autem sunt nomina et verba: que in simplici propositione predicamus: ut in eo quod est: socrates disputat: socrates et disputat termini sunt. et qui minor ter-

minus in enunciatione proponitur: ut socrates: subiectus dicitur: et ponitur prior. Qui vero maior: predicatur: et locatur posterior. ut disputat. Quocumque propositio ex uno subiecto et ex uno predicato facta est: illa simplex enunciatio nuncupatur: atque hoc est quod ait. Harum autem id est enunciativarum simplex est enunciatio: ut aliquid de aliquo ut unum predicatum quod est aliquid de uno subiecto quod est de aliquo predicetur. Hoc autem pertinet ad affirmationem: ut aliquid de aliquo predices. Ad negationem vero: ut unum aliquid ab uno aliquo predicando disiungas: ut in eo quod est socrates nec disputat. disputare. unum terminum a socrate alio termino predicando disiungi. Alie vero sunt orationes enunciativae: que compositae nominantur. que ex simplicibus orationibus componuntur: ut est. si dies est: lux est. Dies est et lux est: due sunt simplices enunciativae orationes: idcirco quod binis terminis constant: ex duabus aut simplicibus orationibus tota hec oratio est. que dicit: si dies est: lux est hoc est enim quod ait. Hec autem ex his coniuncta. id est ex simplicibus orationibus enunciativis: velut oratio iam composita: quippe quare totum corpus ex his iungitur: quas simplices esse iam supra docui.

Est autem simplex enunciatio vox significativa. de eo quod est aliquid. vel non est. quemadmodum tempora diuisa sunt.

Dostque de compositis orationibus simplicibusque tractavit: diffinitionem enunciationis per affirmationes et negationem ingreditur: ait enim. enunciatio est vox significans affirmationem vel negationem: vel in preterito vel in presens: vel in futurum tempus. Quod enim dixit de eo quod est: ad affirmationem retulit: quod addidit: vel non est ad negationem quod vero secutus est quemadmodum tempora diuisa sunt ad singulorum temporum retulit rationes: siue enim aliquis sic dicat: socrates vivit. socrates non vivit: siue socrates vixit: socrates non vixit: vel sic socrates victurus est: socrates victurus non est: quam affirmatio est aut negatio. et quam quilibet ipsarum in aliquo temporum est: que diuiduntur in futurum: presens: ac preteritum: plenam retinet simplicis enunciationis naturam.

Affirmatio vero est enunciatio alicuius de aliquo. negatio vero enunciatio alicuius ab aliquo.

Ad affirmationis et negationis determinationem enunciationis nomen sumpsit. ut generis. est autem affirmatio quotiens aliquid de aliquo cum eo quod est esse predicamus ut cum dicimus homo animal est: animal de homine predicamus quotiens autem aliquid ab aliquo predicando disiungimus: negatio est: ut homo lapis non est. lapidem enim ab homine disiungimus qua re recta affirmationis et negationis facta est diffinitio.

Quoniam autem est enunciare. et quod est non esse et quod non est esse. et quod est esse. et quod non est non esse. et circa ea. que sunt extra presens tempora. similiter omne contingit quod quis affirmaverit negare. et quod quis negaverit affirmare. Quare manifestum est. quoniam omni affirmationi est negatio opposita et omni negationi affirmatio. Et sit hoc contradictio affirmatio et negatio opposite.

Nunc diuidit enunciativae: vel que de his fieri possunt rebus: que sunt: vel que de his que non sunt: siue in affirmatione: siue in negatione. Dicit enim quam est enunciare quod est non esse. ut si quis dicat nullus homo animal est. Hoc enim quod est: non esse proposuit. Hec est falsa negatio. Secunda et quod non est esse: ut si quis dicat omni-

In librum de interpretatione editio prima

lapis aial est: quod enim non est esse constituit. et hec est falsa affirmatio. Tertia: et quod est esse: ut si quis dicat ois homo aial est. Quod enim est esse confirmat: et hec est affirmatio vera. Quarta: et quod non est non esse: ut si quis dicat nullus lapis aial est. Quod enim non est non esse proposuit: et hec est vera negatio. Et non solum hoc in presenti tempore: sed circa ea quoque que preter presens sunt tempora. Hoc autem tantum valet: ac si diceret: hoc non modo in presenti tempore ita enunciari potest: ut sit et vera et falsa negatio: et rursus vera falsaque affirmatio. sed etiam in preteritum et futurum: que extra presens tempora sunt. Similiter enim omne contingit quod affirmatur. negare: et quod negatur ab alio: alium rursus affirmare. Quod si ois veritati falsitas opponitur ois etiam falsitati veritas. et autem et affirmationis et negationis falsa proferre: constat quod ois negationi affirmatio. et ois affirmationi negatio opponitur. Hic ergo quid sit quod dicitur contra dictio declaratur. Est enim contradictio affirmatiouis et negationis oppositio. Cum enim quis affirmat. quod alius negat: ipsa utrarumque propositionum pugna contradictio notatur. Atque hoc est quod ait. Et sit hoc contradictio affirmatio et negatio opposita. Cum enim affirmatio negationi opponitur: contradictio est. Sed que sit affirmatio opposita negationi: aut que sit hanc propositionum oppositio: in sequentibus patet. Necque enim quilibet negatio cuiuslibet affirmatioui opposita est: sed tamen hec quas in sequentibus ipse determinat. quocirca erit contradictio affirmatio et negatio opposite. que sint autem opposite. Sequens expositionis ordo conterit.

Dico autem opponi eiusdem de eodem: Non autem equivoce: et quecumque cetera talium determinauimus contra sophisticas importunitates.

Fieri tunc oppositionem in affirmationibus negationibusque demonstrat. Cum idem subiectum idemque predicatum in negatione sit: quod quilibet in affirmatione proposuit. ois enim semper si opposita est affirmatio negationi: unam esse veram: alteram falsam. Quod si utreeque false sunt: aut utreeque vere non sunt opposite. Necque enim se perimunt. Si autem una sit falsa: alia vera tunc vera perimit falsam. Et si alia fuerit vera: alia mox a veritate discedit. Quod si in qualibet affirmatione aut subiectum: aut predicatum fuerit equiuocum non sunt opposite. Si quis enim dicat: alexander helenam rapuit. quoniam alexandri nomen equiuocum est: potest utrumque esse verum et negatio si de alexandro magno loquitur: et affirmatio si de alexandro troiano proponat. Quare non sunt hec opposite. Illas autem esse dicit oppositas: quecumque eiusdem predicati habent oppositionem de eodem subiecto: ut ibi nulla equiuocatio diuersitatis causa sit. hoc enim est quod ait. Dico autem opponi eiusdem de eodem. Non autem equivoce: ut eiusdem predicati sit oppositio in negatione: que fuit in affirmatioue. Et de eo sibi fiat negatio de quo ante facta est affirmatio. Sed diligentius hec in libro quem sophisticum elenchum inscribit edisserit. illic enim sophisticarum: quos fallaces argumentatores latine possumus dicere: qui per huiusmodi propositiones que verum inter se falsumque non diuidunt: mendaces colligunt syllogismos: argumenta distinxerunt. quibus capere respondentem atque innectere consueuerunt. Ergo nunc hoc dicit etiam illa esse obseruanda: que contra argumentatorum importunitatem determinata sunt. Que vero sunt illa dicenda a me secunde editionis textus expectet.

Quoniam autem sunt hec quidem rerum vniuersalia illa. vero singularia. Dico autem vniuersale: quod in pluribus natum est predicari. singulare vero quod non. ut homo quidem vniuersale. plato vero eorum que sunt singularia.

Omnis propositio quemadmodum fiat ostendit. Secundum enim res que significantur: propositionis natura perspicitur. Verum autem alia sunt vniuersalia: alia particularia. vniuersale est quod de pluribus predicatur: ut homo de pluribus dicitur: et est vniuersale. Singulare vero est: ut quelibet res indiuidua: cuius nulla predicatio ad sibi met subiecta pueniat: ut plato vel socrates. horum autem naturam docet exemplis. ait enim Ut homo quidem vniuersale. Plato vero eorum que sunt singularia. Nam si hoc est vniuersale quod de pluribus predicatur: homo vniuersale est de pluribus enim indiuiduis dicitur. Quod si hoc rursus est singulare: quod de nullo alio predicatur: plato singularis est. Indiuidua namque de nullis aliis predicantur. Quoniam ergo sunt quedam rerum vniuersalia. Alia vero singularia: manifestum est: quoniam ois affirmatio aut negatio per hec constituitur.

Necessesse est autem enunciare. quoniam inest aliquid aut non. Aliquotiens quidem eorum alicui: que sunt vniuersalia. aliquotiens autem eorum. que sunt singularia.

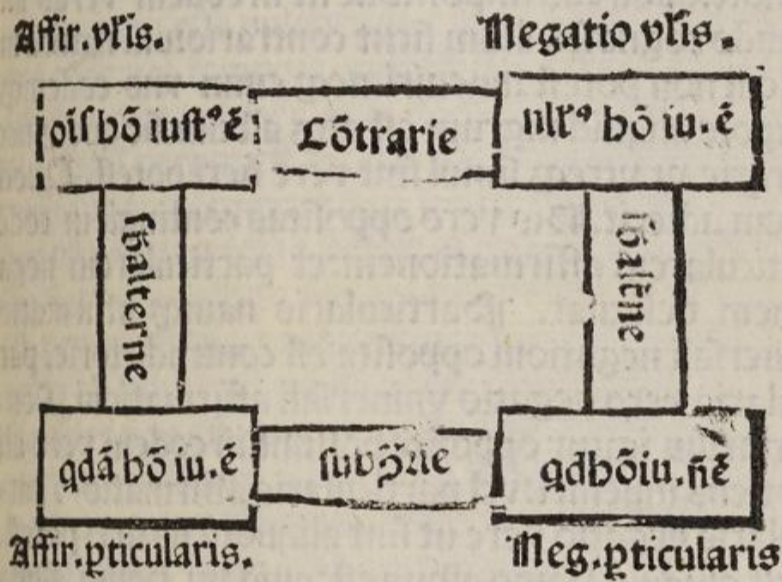
Omnis namque propositio aut singulare habet: aut vniuersale subiectum: siue affirmatioue annuat: siue abnuat negatioue. Si quis enim dicat homo aial est. homo aial si est: vniuersale rem idest hominem animal aut esse aut non esse proposuit. atque hoc est quod ait necesse est autem enunciare quod inest aliquid aut non. aliquotiens quidem eorum alicui que sunt vniuersalia. Non enim: cum sit vniuersale. aial illi se esse affirmatio posuit. Que dixit: homo aial est. et non inesse negatio. que ait. homo aial non est: Si vero aliquis sic dicat. Socrates disputat socrates non disputat alicui eorum que sunt singularia esse et non esse coniunxit. Et hoc est quod ait. Aliquotiens autem eorum que sunt singularia. Nam cum socrates singulare quedam sit: disputatio ei ab affirmatioue iuncta est: sed a negatioue se iuncta.

Si ergo vniuersaliter enunciet in vniuersali: quoniam est aut non. etiam contrarie enunciationes. Dico autem in vniuersali enunciationem vniuersalem. ut omnis homo albus est: nullus homo albus est. Quando autem in vniuersalibus non vniuersaliter. non sunt contrarie que autem significantur esse esse aliquando contraria.

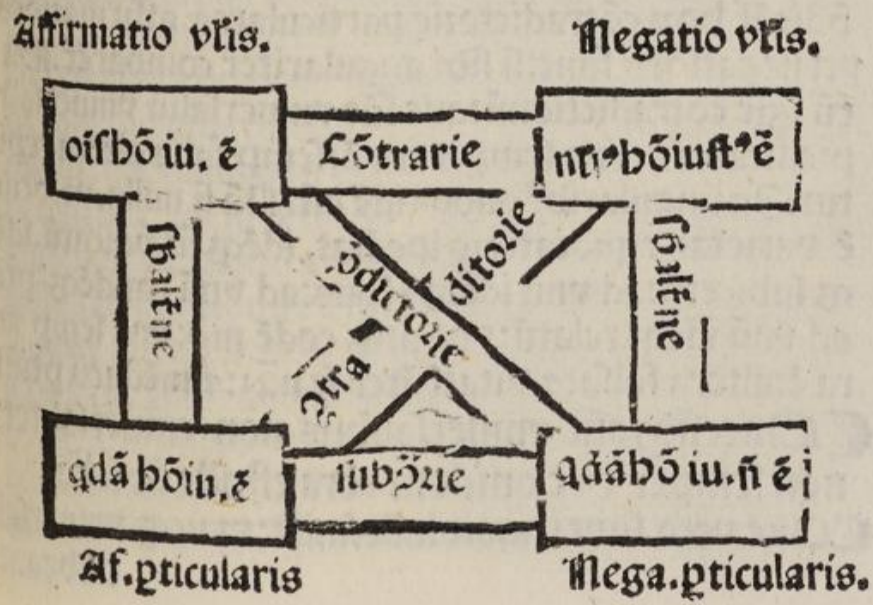
Omnis affirmatio omnisque negatio aut vniuersalis est aut particularis: aut indefinita: vniuersalis est affirmatio: ut si quis dicat ois homo animal est. Cum sit enim vniuersale subiectum homo (de multis enim predicari alijs potest vniuersaliter predicatum est. Diximus enim ois homo aial est. Nec solum homines: quod est vniuersale posuimus: sed etiam omne et vniuersale: idest omne adiecimus vniuersali. idest homini. et hec est affirmatio vniuersalis. si vero dicat aliquis. nullus homo animal est. Rursus homini vniuersali rei determinationem vniuersales id quod dicitur nullum adiecit. Siue ergo in affirmatioue: siue in negatioue: si eas vniuersaliter aliquis proferat: vniuersale in vniuersali quotiens ita dicit. Non animal est: homo aial non est. Cum enim homo sit res vniuersalis: nulla adiectio vniuersalitatis: que est nullus: aut ois: affirmatiouem vel negationem fecit. Quocirca repetendum est affirmatio

matio vniuersalis est: in qua vniuersale vniuersaliter predicatur affirmatiue: et negatio vniuersalis: in qua rursus vniuersale vniuersaliter predicatur negatiue: et hec vniuersali contrarie sunt. fieri enim non potest vbi vera est affirmatio vniuersalis: illic vniuersalis negatio vera sit et contrario. fieri tamen potest: ut vtrique inueniri false possint: ut omnis homo iustus est. nullus homo iustus est. hic enim vtrique sunt false et vna quidem vera: altera falsa reperiatur: ut in eo quod est: omnis homo animal est: nullus homo animal est. vna vera est. altera falsa: ut vobis vtrique vere sint: fieri non potest. quocirca quoniam vtrique false inueniuntur. opposite non sunt. sed sunt contrarie. cur autem contrarie dicantur: alio loco nobis dicendum est.

Particulares vero propositiones sunt huiusmodi: quidam homo animal est. hec dicitur subalterna affirmatio enim particularis sub affirmatione vniuersali subalterna est. Rursus eodem modo particularis negatio sub vniuersali negatione subalterna est. Sed hec ut vtrique vere sint: ut vna vera alia falsa: fieri potest ut vtrique false sint: non potest inueniri ut in eo quod est quidam homo iustus est. quidam homo iustus non est vtrique sunt vere. Cum vero dicimus quidam homo animal est. quidam homo animal non est. vna vera est: altera falsa. et dicuntur affirmatio et negatio particulares subcontrarie. Quare nec iste vocantur opposite. Idcirco quod vtrique vere inueniuntur interdum. sit autem harum talis descriptio.

Ergo neque superiores v̄les: neque inferiores particulares opposite sunt. Idcirco quod inferiores quidem vtrique vere: superiores vtrique false esse possunt. sunt autem opposite: contradictione (ut ipse ait) si quis aspiciat angulares: ut affirmationem v̄lem particulari comparet negationi: ut est: omnis homo iustus est: quidam homo iustus non est. hec enim neque vere possunt inueniri: neque false. sed in omnibus vna vera est: altera falsa. Et rursus si v̄lis negatio particulari affirmatiōi comparetur: reperiuntur opposite: ut est: nullus homo iustus est. quidam homo iustus est. Semp̄ enim vna vera est altera falsa. Et hoc in quibuslibet terminis si despereris. oīo si discrepabit. Sit autem plenissima hoc modo descriptio.

Sunt ergo determinationes vniuersalium quidem omnis et nullus: particularium vero quidam. Ille autem propositiones: que neque vniuersale habent additum neque particulare indefinite vocantur: et particularibus similes sunt: ut est: homo iustus est. homo iustus non est. Possunt enim vtrique esse vere: ut in hoc ipso exemplo. quod dicimus. et potest vna esse vera: altera falsa ut homo animal est: homo animal non est: vtrique vero ut false sint. non potest inueniri. et hec (ut dictum est) vocantur indefinite. Preter has autem omnes singulares sunt: in quibus contradictio potest euenire: ut in eo quod est. Socrates animal est. Socrates animal non est. Socrates iustus est. Socrates iustus non est. Nam si nulla eas equiuocatio vel predicati: vel subiecti: vel alterius temporis: vel aliquid eorum: que singulas determinat: impediatur: semper vna vera est: altera falsa. Quare quoniam de omnibus in commune speculati sumus: et quid queque esset quantum breuitas patiebatur: expressimus. ad textum nunc quoniam tempus est reuertamur. Si ergo inquit vniuersaliter enunciet in vniuersali: quoniam est aut non erunt contrarie enunciationes: vniuersaliter enim enunciat aliquis in vniuersali. quotiens vniuersalem affirmationem: aut vniuersalem fecerit negationem. Cum enim dicit omnis homo animal est. vniuersalem hominem vniuersaliter enunciauit per id quod addidit omnis. quod si rursus dicat. nullus homo animal est. eodem modo vniuersalem hominem vniuersaliter enunciat per id quod ait nullus. et sunt contrarie. Quas autem dicat esse contrarias: subiecto declarat exemplo. Dico autem in vniuersali enunciationem vniuersalem ut omnis homo albus est: nullus homo albus est. vna siquidem affirmatio vniuersalis: altera negatio vniuersalis: quas contrarias esse supra in descriptione docuimus. Quando autem in vniuersalibus non vniuersaliter: non sunt contrarie. Quotiens autem inquit indefinite sunt propositiones: et vniuersaliter vniuersale non proponitur: contrarie non sunt. ea enim affirmatio que dicit: homo iustus est: et que dicit: homo iustus non est: contraria non est. Possunt enim vtrique simul esse vere et in eodem idest homine: quod in contrariis fieri impossibile est. Quod vero addidit. que autem significantur est esse contraria tale est. Ipse quidem propositiones contrarie non sunt: Significant tamen aliquando contraria. Si quis enim dicat homo albus est. et alius negat homo albus non est ipse quidem contrarie non sunt. Quod autem dicitur homo albus non est. potest quiddam significare contrarium. Nam designat hoc quod dicitur: homo albus non est: et rubri coloris esse et pallidi et fusci: designat etiam nigri: quod est albo contrarium. potest igitur id quod non est album. esse nigrum. Ergo quaquam ipse contrarie non sunt: tamen potest aliquando quidam significare contrarium. Priori affirmationi: ut in eo quod diximus. Nam si id quod dicitur: non est homo albus: nigrum esse designat: quoniam is qui niger est albus non est. Contrarie quidem propositiones non sunt quoniam possunt esse vtrique vere: Que autem significantur: interdum contraria reperiuntur. que autem sunt huiusmodi propositiones exemplo subiunctione monstrabit.

Dico autem non vniuersaliter enunciare in his que sunt vniuersalia ut est albus homo non est albus homo.

Et quid dicat esse vniuersale non vniuersaliter predicare: planissime demonstrat dicens.

In librum de interpretatione editio prima

Cum enim vniuersale sit homo. non vniuersaliter vtitur enunciatione. Omnis namq; non vniuersale significat. sed quoniam vniuersaliter.

Cum id quod dicitur omnis illud ad quod predicatur colligit: atq; in unum corpus adducit: ut cum dicitur omnis homo iustus est: nullum excipit hominem. Sed totam colligit humanitatem: et fit de re vniuersali homine predicatio vniuersalis: cum dicimus omnis homo: Nam cum sit vniuersale homo: huic vniuersali vniuersalitate consignificat id quod additur omnis. et res vniuersalis vniuersaliter predicatur.

In eo vero quod vniuersale predicatur. id quod est vniuersaliter predicare. non est verum.

Hac nos sententia quem ad locum vniuersalitatis determinationem recte ponamus instituit. Docet enim semper istam vniuersalitatem: quam determinationem vniuersalem vocamus: ad subiectum poni debere terminum: numquam ad predicatum. Si quis enim sic dicat: omnis homo animal est. Recte dixerit omnis ad subiectum id est ad hominem ponens. Quod si sic dicat. omnis homo omne animal est. falsum dixerit. Ergo hoc non dicit: in eo vero quod vniuersale predicatur: vt animal de homine. Animal enim vniuersale est. De omni enim homine predicatur. non est verum. Hoc ipsum vniuersale. quod est animal: vniuersaliter predicare vt dicatur omne animal esse hominem. nec solum in his: Sed in nulla recte fieri affirmatione concedit: ait enim.

Nulla enim affirmatio vera erit. in qua de vniuersaliter predicato vniuersale predicetur vt omnis homo est omne animal

Hoc autem cur eueniat: paucis ostendam. Predicatum semper maius est subiecto: vel equum maius fit: vt cum dico. homo animal est. Animal predicatur homo subicitur. Sed maius est animal homine. De pluribus enim quam ipse homo predicatur. Rursus equale est: cum sic dicimus. homo risibilis est. homo subiectum est. risibile predicatum. Sed homo atq; risibile equalia sunt. proprium namq; est hominis: quod est risibile. vt autem minus predicatum inueniatur. quam subiectum: fieri non potest. Sive ergo maius sit predicatum: falsum est vniuersale adicere predicato: ut in eo quod ipse posuit: exemplo. Omnis homo omne animal est. sive equalia sit. superfluum est: si quis sic dicat: omnis homo omne risibile est. quare vniuersale predicatum predicare vniuersaliter non oportet.

Opponi autem affirmationem negationi contradictorie: que vniuersale significat eidem quoniam non vniuersaliter: vt omnis homo albus est: non omnis homo albus est: nullus homo albus est quidam homo albus est.

Quid sit proprie contradictio: consequenter exponit. ait enim opponi contradictorie propositiones: quotiens vniuersalem affirmationem particularis abnuat negatio: et quotiens vniuersalem negationem particularis affirmatio astruxerit. Cum enim omnis homo albus est dicitur: illa negatio que dicit non omnis homo albus est: de eodem homine vniuersaliter tollit. quod vniuersaliter affirmatio constituerat. Illa enim omnem hominem esse album ponit. Ista dicit non omnem: tamquam si concedat aliquem: sed ei tantum auferat vniuersalem. Hoc est enim quod ait que vniuersale significat eidem. quoniam non vni-

uersaliter. Nam sicut vniuersale significat affirmatio dicens hominem. ita quoque negatio vniuersale significat. habet enim et ipsa hominem: Sed idem ipsum vniuersale docet non esse vniuersaliter. id est non omne esse album: quod affirmatio esse vniuersaliter posuerat: omnem hominem esse album proponens. Eodem modo etiam in negatione. quas nos supra angulares posuimus: et contradictorias in descriptione. Hic nunc easdem oppositas contradictorie: vocat. Quod autem vniuersali affirmationi: que est omnis homo albus est: particularem negationem opposuit que est non omnis homo albus est: tantundem est tamquam si diceret: quidam homo albus non est. Nam si non omnis homo albus est: quidam homo albus non est.

Contrarie vero vniuersalem affirmationem et vniuersalem negationem. vt omnis homo iustus est nullus homo iustus est. Quocirca has quidem impossibile est simul esse veras. His vero oppositas contingit aliquando in eodem. vt non omnis homo albus est. et quidam homo albus est.

Planissime omnes exequitur. dicit contrarias vniuersalem affirmationem: et vniuersalem negationem. Has enim nos quoque supra descripsimus. Hic vero easdem contrarie demonstrat opponi. Illud quoque addidit. quod eas impossibile sit in eodem veras aliquando cognosci. Nam sicut contrariorum natura in eodem non potest inueniri. neque enim vno eodemque tempore aliquid nigrum est atque album. sic quoque nec contrarie vt utraq; simul sint vere fieri potest. Quod autem adiecit. His vero oppositas contingit in eodem particularem affirmationem: et particularem negationem designat. Particularis namque affirmatio vniuersali negationi opposita est contradictorie. particularis vero negatio vniuersali affirmationi. Contrariarum igitur opposite possunt in eodem vere aliquotiens inueniri: vel particularis affirmatio et particularis negatio vere ut sint aliquotiens fieri potest. vt est quidam homo albus est: quidam homo albus non est utraq; sunt vere.

Quecumque igitur contradictiones vniuersaliter sunt vniuersaliter. necesse est alteram esse veram vel falsam. et quecumque in singularibus sunt. vt socrates albus. non est socrates albus.

De contradictorie oppositis loquitur: et de singularibus propositionibus: quod vna semper vera: falsam semper altera necesse est inueniri. Hoc enim dicitur contradictiones inquit eorum: que sunt vniuersalium vniuersaliter: vna semper vera est: altera falsa. Aliis autem vniuersaliter sunt contradictiones vniuersalium particulariter predicato. Nam affirmatio vniuersalis vel negatio vniuersaliter predicant horum contradictorie particulares affirmationes vel negationes sunt: si sibi angulariter comparantur. Harum igitur contradictionum: que sunt vniuersalium vniuersaliter predicato: vna semper vera est: semper falsa altera reperitur. In singularibus quoque idem est. Nam si nulla. vt dicitur est varietas equocationis impedit. idemque sit predicatum. idemque subiectum: ad vnum idemque tempus: ad vnam eandemque partem ad vnum idemque relatum: vno atque eodem modo: vna semper vera est: altera falsa: et vitat iter se necesse est: et mendacii primum.

Quecumque autem vniuersalibus non vniuersaliter: non semper hec quidem vera est: illa vero falsa.

Que vero sunt inquit indefinite: vt neque vniuersaliter habeant.

babeant: neque particularem determinationem: quod tacuit: non semper una vera est: altera falsa: sed utreque interdum inveniuntur vere. In universalibus autem non universaliter predicatur aliquid hoc modo homo albus est: homo albus non est. in quo uno eodemque tempore utraque veras esse contingit. Hic enim si cum universaliter sit homo: non universaliter predicatum est nomen. At vero nec particulariter. Neque enim quidam: aut nullus: aut omnis adiectum est. docet autem huiusmodi propositiones non inter se diuidere veritatem atque mendacium hoc modo.

Simul enim verum est dicere: quoniam est homo albus: et non est homo albus. et est homo pulcher. et non est homo pulcher. Si enim fedus. et non pulcher. et si sit. aliquid. et non est.

Documentum est huiusmodi dictum indefinitas affirmationem: negationemque veras utraque posse inuenire. verum enim dicere est. Est homo albus: et non est homo albus: huius autem rei probatio est. nam si verum est dicere. est homo niger: et est homo albus simul uno eodemque tempore. Qui autem niger est: albus non est. verum est dicere uno eodemque tempore. quoniam est homo albus: et non est homo albus.

Rursum si verum est dicere: quoniam est homo pulcher: et est homo fedus uno eodemque tempore. Qui autem fedus est: pulcher non est verum autem dicere hominem esse pulchrum et hominem esse fedum: uno eodemque tempore manifestum est. Cum enim achilles esset pulcher: erat clodius thesides fedus.

Rursum si verum est dicere esse hominem album: et rursum eodem tempore fieri hominem album. Nec hoc ulla contrarietas vetat: ut sit homo albus: et rursum fiat homo albus. sed qui sit albus: nondum albus est. verum est dicere igitur quoniam est homo albus et non est homo albus. Hoc est enim quod ait et si sit aliquid: et non est. cum enim sit non est. sed potest dici quoniam est homo albus: et sit homo albus ut utrumque vere dicatur. Potest igitur vere utrumque dici. Et est homo albus: et non est homo albus.

Videbitur autem subito inconueniens esse. Idcirco quoniam videtur significare non est homo albus. simul etiam quoniam nemo homo albus. Hoc autem neque idem significat. neque sit necessario.

Tacite hominum dubitationi respondit. Quod enim dicimus: est albus homo: et non est albus homo utrumque verum esse: videtur aliquotiens inconueniens esse. Si enim verum est dicere: est albus homo quemadmodum fieri potest: ut verum sit dicere: non est albus homo. Hoc autem videtur idcirco quoniam apparet quibusdam id quod dicimus non est homo albus: hoc significare: tanquam si dicamus nullus homo albus est. sed hoc verum non est. Neque enim idem est dicere: non est albus homo: et nullus homo albus est. Et quamquam cum dicimus nullus homo albus est: simul significamus: quoniam non est homo albus non tamen ex necessitate idem utraque significat. Cum enim dicimus: non est homo albus simul nos dicere: quoniam nullus homo albus est: non oportet intelligi. neque enim semper simul est: non est homo albus: et nullus homo albus est. Nam aliquotiens simul est scilicet cum prius dicitur universalis negatio. Cum vero indefinita dicitur prius: non est simul negatio universalis negationi indefinite. Nam si dicam nullus homo albus

est: simul dixi: quoniam homo albus non est. Quod si dicam: homo albus non est: non est simul dicta negatio universalis: que est nullus homo albus est: quoniam potest quidam esse non albus: de quo dicat homo albus non est: neque tamen omnia esse non albus. Non igitur simul necessario sunt: non est homo albus: et nullus homo albus est.

Manifestum est autem. quoniam una negatio unius affirmationis est. Hoc enim idem oportet negare negationem. quod affirmavit affirmatio. et de eodem. vel de aliquo singulari. vel de aliquo universalium. vel universaliter: vel non universaliter.

Hoc quoque argumentum est negationem indefinitam et universalem idem non significare: et eas a se esse diuersas. Nam si unius affirmationis una negatio: est contra eam que dicit: non est homo albus: illa est affirmatio. que dicit est homo albus. Et contra eam que dicit nullus homo albus: illa affirmatio est que dicit quidam homo albus est. sed hee affirmationes diuersae sunt id est est homo albus: et quidam homo albus est diuersae igitur ille quoque sunt: que bis proportionaliter opponuntur. Diuersa igitur est negatio que dicit: nullus homo albus est. et ea que dicit: non est homo albus.

Docet autem nos unius affirmationis unam esse negationem: idque hac ratione demonstrat. Oportet enim idem predicatum negare negationem: quod predicauerit affirmatio: et rursum de eodem subiecto auferre predicatum negationem oportet: ad quod affirmatio ante coniuxerat.

Quod si sit: dubium non est unius esse affirmationis unam negationem. siue autem hoc in universalibus fiat siue universaliter predicatis: siue indefinitis: et non universaliter: siue in singularibus: una eademque propositio natura est: ut unius affirmationis sit tantum naturaliter una negatio. Hoc autem inductione probat.

Dico autem ut est socrates albus. non est socrates albus. In hac enim propositione idem subiectum est: idem predicatum: et in medio exemplorum subiecit.

Si autem aliud aliquid. vel de alio idem. non opposita. sed erit ab ea diuersa.

Sensus huiusmodi est. si autem aliud aliquid predicauerit negatio: quam affirmatio predicauit: vel de alio subiecto idem negatio predicauerit: quod in affirmationibus inerat predicatum: non sunt sibi oppositae: sed a se tamen diuersae sunt. Siquis enim dicat: socrates disputat: et alius respondet: socrates non ambulat: diuersum predicatum est: et diuersae sunt propositiones et non oppositae. et hoc est quod dixit. Si autem aliud aliquid. Aliud enim predicauit negatio: quam affirmatio predicauerat. Quod si quis sic dicat. socrates disputat: aliusque respondeat plato non disputat: de alio subiecto idem predicauit: et sunt a se diuersae propositiones: et non oppositae. Et erit id quod ait vel de alio idem. Quod si utraque sit diuersa: multo magis diuersae propositiones sunt. quibus positae ad opposita rursum exempla contendit: et unius affirmatioui unam enunciationem negationis opponit: angularibus angularibus affirmatiuis negatiuis: partibus ularibus universalibus: indefinitis indefinitas opponens et comparans.

Quic vero que est omnis homo albus est. illa. que est non omnis homo albus est. Illi autem que est. aliquid homo albus est illa que est. nullus homo albus est. Illi autem que est homo albus est. illa que est homo albus non est.

Et post hec concludit sententiam dicens.

Quoniam quod igitur una affirmatio unius negationi opponitur contradictorie. et que sunt hee di.

In librum de interpretatione editio prima

ctum est. Et quoniam alie cōtrarie. z que sūt he dictum est. z quoniam non omnis vera vel falsa cōtradictio. z quare. z quando vera vel falsa.

Reuoluit quoqz breuiter: qm̄ alie sunt h̄ie alie h̄dictorie dicitqz se que sint he diligētius in superiore disputatiōe mōstrasse. Illud quoqz nō oēs esse verā vel falsa affirmatiōis z negatiōis oppositiōē: quā nūc cōiter z iproprie h̄traditiōē vocat. Et qm̄ non sit vere vel false: vel cur: se exposuisse cōmemorat.

Una autē affirmatiō z negatiō est: que vnum de vno significat: vel cum sit vniuersale vniuersaliter vel non similiter. vt omnis homo albus est: non oīs homo albus est: est homo albus. non est homo albus: nullus hō alb⁹ ē quidā homo albus est.

Quid sit vna affirmatiō z supra iā diximus: z nunc quoqz idem docere non piget. Cum idem aristoteles reuoluerit vna enī affirmatiō est. que vnā rē de vna significat. i. que huiusmodi habet p̄dicatū. z huiusmodi subiectū: vt vtrūqz singula significet. Illam si vnū aliquid significet p̄dicatū simplex atqz vnum ē. Qd si rursus vnū aliquid significet subiectū: z nō plura: simplex rursus est atqz vnū. Quocirca si vnum predicatū de vno erit subiecto: vtraqz singula significabūt z non plura. Eoqz sit: vt nō sit multiplex propositionis significatiō: z que vnū significet: vna sit. Idē autē oīs esse etiā in vniuersalibus vniuersaliter p̄dicatis: z in particularibus: quas vniuersalibus opponi necesse ē. quorum etiā subdit exempla. Dicit enī vnā esse propositionē. Oīs hō albus est. z si rursus oppositā vnā esse. non est omnis homo albus.

Si album vnum significat. Si vero duobus vnū nomē positum est: ex quibus non est vnum: nō ē vna affirmatiō: neqz vna negatiō.

Si albū iquit vnū significat. quod si plura designat non est vna affirmatiō: nec vna negatiō. Hoc autē z i subiecto cōnēit custodire. s. vt subiecti quoqz simplex significatiō seruetur. Docet autē non esse vnā propositionē: si p̄dicatum vel quodlibet in propositione verbum multa significat hoc modo. Sin vero duobus vnū nomē est positū ex quibus non est vnū: non est vna affirmatiō: neqz negatiō sunt quedā res que plura quidē significant: ex quibus oīs iunctis vnū quidā valet effici. hōis quidē nomen significat animal: significat mortale: rationale quoqz designat: sed hec iuncta vnū quidā efficiūt: quod est aīal rōnale mortale. Hec nāqz oīa vnū hominē cōplent. Sunt quoqz alia: que duas vel plures huiusmodi res designant ex qb⁹ iunctis vnū aliquid eē nō posset: vt liber. Dicitur nāqz z dionisius liber: dicit liber z ingenuus. sed ingenuus z dionisius iuncti nihil efficiūt. qre si quid tale sit iqt aut subiectū aut p̄dicatuz: qd plura significet ex quibus vnum aliquid esse non possit: nō est illa vna affirmatiō: neqz vna negatiō. Et hoc ficticij exempli ratione confirmat.

At si qs ponat hoc nomen tunica hōi z equo qm̄ tunica est alba. hec non est vna affirmatiō. nec vna negatiō. Nihil enim differt hoc q̄ dicere. quoniā ē homo z equus albus. Hoc autem nihil differt. q̄ dicere. est homo albus. z est equus albus.

Dicat enī inquit equ⁹ z hō tunica. Et habeāt verbi gratia hoc nomē: si quis dicit. est tunica alba: qm̄ tunica equū atqz hōiem designat. videt dicere qm̄ est

equus z hō albus. sed hoc tale est: tanqz siqs dicat. ē equus albus z est hō albus. Sed hec sunt due ppositiōes: z non vna duplex igit illa quoqz ppositiō est: est hō z equus albus. quare duplex illa quoqz que dicit: est tunica alba. Et enī subiecti huius. i. tunice duplex significatiō: ppositiōes fecit esse duplices. Qd si quis dicat vnū quiddā significare est tunica alba. qz significat. Est hō z equus albus. impossibile est. Neqz enī ex hōie z equo quiddā vnū sit: vt hec ppositiō vnū aliquid designet. quare z hec ppositiō multa significat: aut si non multa: nihil oīno designat. Nihil. n. est hō equ⁹: vt sit dicatur atqz itelligat. hoc ē enī quod ait.

Si ergo he multa significant. z sunt plures. manifestum est: quoniam z p̄ia multa vel nihil significat. neqz enim est aliquis homo equus.

Si ergo he multa significant z sunt plures. manifestus est. qd z p̄ia idest ea que dicit. est tunica alba. m̄ta vel nihil significat. Nihil autē iccirco: qm̄ si nō m̄ta designet ppositiō cuius qlibet terminus equocus est: cū illa que noīe equiuoco significantur: iuncta fuerint: neqz in vnam substantiā cōuenerint talis iuncture: que res sibimet incōteras copulat: nō erit vllus intellectus: vt in ea que est. tunica alba ē aliter esse vna nō potest. si tunica equū hōiemqz significet: nisi equ⁹ atqz hō iuncti vnū aliquid efficiant. sed hi termi tales sunt: vt necesse sit hanc ppositiōē vel multiplicē eē: vel nihil significare: nā si iungant hō z equus: sit nihil. Nihil enī est hō equus: qd p hoc mōstrauit quod ait. Neqz. n. ē aliquis hō equ⁹. hoc at cur nūc ab ipō ppositū sit: lucidissime demōstrauit. cū. n. de his ppositiōibus loqueret: que vey inter se falsumqz diuiderent: hoc addidit. Qd ē he que hnt vel p̄dicatum equiuocū vel subiectū: vey falsumqz nō diuidūt vrey enī vere eē possunt: vt he que dicūt. ē liber homo si ad ingenuitatem referas. z nō est liber homo: si ad dionisiū. Recte igitur dictum est.

Quare nec in his necesse est hanc quidem cōtradictionē verā esse. illam vero falsam.

Cū enī multa significat: m̄tplex significatiō i negatiōe: atqz affirmatiōe seinuicē nō p̄mit. quod si vna sit affirmatiō: z vna negatiō: qm̄ vtrēqz in eodē eē si possunt vnam verā semp falsam alterā necesse est eē

In his ergo que sunt. z facta sunt: necesse est affirmationem vel negationem veram esse vel falsam. In vniuersalibus quidem vniuersaliter sp̄ hāc verā illā vō falsam esse. z in his que sunt singularia quemadmodum dictum est. In his vō que i vniuersalibus non vniuersaliter dicuntur. non est necesse. dictum est autem z de his.

In presentibus rebus z in preteritis factas h̄dictorie enunciationes: dicit definite vnam semper verā alteram definite semper esse mendacem: vt si quis dicat. omnes fabri perierunt: qui ad pugnas contra venientes priuata conspiratione progressi sunt. Hoc si negetur sic non omnes fabri perierunt: qui ad pugnas contra venientes priuata conspiratione progressi sunt. Necesse est quidem vnam veram: vnam esse falsam. sed definite vera affirmatiō ē: definite falsa negatiō. Cum enim id quod factū est: dicitur factum: definite verum est quod si id factum denegetur. falsus definite est. siue ergo in vniuersalibus vniuersaliter p̄dicatis cōtradictio p oppositiōē p̄ticularitatis fiat siue i singularib⁹: ut i socrate z in ceteris idiuiduis i

bis que sūt p̄terita: semp vna vera ē: altera falsa: vt in eo qd̄ ē. socrates veneno pempt⁹ ē. socrates veneno pempt⁹ nō ē vera. ē affirmatio definite: ⁊ ita rursus falsa negatio. in p̄sentib⁹ quoq; idē necesse ē esse. Si enī disputāte socrate. dicat aliq; socrates disputat. ⁊ hoc ali⁹ neget. sicut disputare socratē p̄ntis t̄pis rōne definitū ē. ita quoq; definite affirmatio retiet veritatem: negatio definite mēdatiū. Et i vniuersalibus qd̄ vel affirmatiuis vel negatiuis. in qbus vel affirmatio particularis: vel negatio particularis opponit idē est. Hoc est enī quod ait. In bis que sunt: ⁊ que facta sunt. i. in p̄ntib⁹ atq; in p̄teritis vna semp definite vera est: semp altera falsa definite: siue vniuersalis sit vna altera particularis. Qd̄ p hoc monstrat qd̄ ait.

In vniuersalibus quidē vniuersaliter semp hanc verā. illā vero falsam. siue in singularib⁹ atq; indiuiduis predicamētis Qd̄ per hoc designat qd̄ addidit. ⁊ in bis que sūt singularia. sed postq; dixit de cōtradictorijs: adiecit: in bis autē que indefinite sunt: nō necesse ē semper hanc quidē veram: illā vō esse mendacē. Hoc. s. designās qd̄ ait. In bis vero que in vniuersalib⁹ nō vniuersaliter dicūt: nō est necesse in bis vnā verā: alterā falsā pponi. pōt enī fieri: vt vtręq; sint vere que fuerit indefinite.

In singularibus vō ⁊ futuris non similiter.

Propositionū alie sunt tantū inesse significātes: vt si qs socrate viuo dixisset. socrates calu⁹ ē ali⁹ negaret socrates caluus non est. Illa. n. inesse posuit socrati. caluiciē: illa caluiciē a socrate disunxit. alie vō sūt necessarie: vt si qs dicat: necesse ē solē ām̄ oib⁹ i arietē rursus redire. Rē nāq; necessariā ⁊ ex necessitate eueniēte predicās totā fecit necessariā ppositionē. Alie autē sunt cōtingētes. que cū nō sint: eas tamen in futurū euenire possibile est. vt si quis dicat. hodie alexander pransurus est. hodie alexander pransurus nō est. sūt enī cū ista dicant: qm̄ illi adhuc prandere nō inest in esse tñ cōtingit: ⁊ pōt fieri: vt hodie prandeat: iccirco dicimus eas cōtingētes. cōtingit enī fieri: qd̄ adhuc nondū factū est. Sed he non isunt quidē: vt dictū ē. Sunt. n. futuri tēporis que aut nō insunt. si iesse p̄nt. necessarie nō sūt: qm̄ huiusmodi retinent naturā. vt eas ⁊ eē: ⁊ nō eē possibile sit. potest. n. fieri: vt hodie alexander prandeat. ⁊ rursus potest fieri vt hodie non prandeat. Et hanc eueniendi vel non eueniendi possibilitatem vtrūlibet vocamus. In huiusmodi enī rebus vtrūlibet cōtingit aut affirmatio: aut negatio: ⁊ nō est necesse aut affirmationē fieri aut negationē.

Mā cū non sit affirmatio necessaria: non interclusum est contingere negationē. Rursus cū negatio necessaria non sit: interdū accidit: vt affirmatio p̄tigat. Quare bec hōi eueniēdi vel nō eueniēdi potētia vtrūlibet vocat. Quod in his vtrūlibet. i. vel affirmatiōes vel negationes euenire concedit. Illuc ergo aristoteles hoc validissima argumētatiōe cōtendit astruere. Quod quēadmodū in p̄teritis ⁊ in his que sunt p̄ntia. non modo in affirmatione ⁊ negatione vnā verā alterā falsā esse necesse est. sed definite vna vera est: definite altera suscipit falsitatem. non ita in his que cōtingentes vocātur. Necesse enī est vt aut affirmatio vera sit. aut negatio: sed non vt definite quelibet earū vera sit. altera falsa definite. Mā qd̄ dicim⁹ alexander lauandus est: id si alius neget. dicatq;: alexander lauandus non est: totū quidē hoc necesse est euenire: vt aut lauetur: aut non lauetur: ⁊ necesse est vnā esse verā: alterā falsam: aut affirmationes: si lotus fuerit

aut si non fuerit lotus: negationem. Sed non est necesse vt definite affirmatio vā sit: iccirco q̄ in hōi rebus poterit euenire negatio. Sed nec vnq; definitū ē: vt negatio vera sit: falsa affirmatio. iccirco quoniam potest non euenire negatio. Quare in tota contradictione vnā quidē veram: falsam alteram eē necesse est. Ut autē definite vna vera sit: altera falsa definite sicut i bis que sunt p̄terita queq; p̄sentia nulla reꝝ ratiōe possibile ē. Sed hoc p̄ri⁹ aristoteles in singularium predicamētōꝝ propositionibus probat. Post aut idē debere in vniuersalibus docet itelligi. Iccirco ait in singularibus vō ⁊ futuris non similiter Id est in singularib⁹ p̄positionib⁹: de qb⁹ p̄ri⁹ tractat. Et futuris. i. cōtingētib⁹ non idē mod⁹ ē veraz falsazq; p̄positionū: q̄ i p̄teritis atq; p̄sentib⁹. Qm̄ in p̄teritis atq; p̄sentibus ⁊ totū cōtradictionis corp⁹ i veritatē falsitatēq; diuidit. Et vera vna ē definite: vt possit ex his cert⁹ aliq; ac sciēs dicere: qm̄ affirmatio vera sit: vel rursus qm̄ negatio: vel si id nullus dixerit. Certa p̄teriti tñ tēporis vel p̄sentis p̄m sui naturā rō certusq; euet⁹ ē. i. bis vō in qb⁹ contingens ē ⁊ futuz. i. variabile ⁊ instabile. Totū qd̄ corp⁹ cōtradictionis veritatē falsitatēq; partit: h̄ec veritas atq; falsitas indiscreta est: atq; volubilis. Nullus. n. pōt dicere: qm̄ affirmatio vera ē. Illō ē. n. necesse verā esse affirmationē: iccirco qd̄ negationē fieri possibile est. Nec rursus negationē: qm̄ nō ē impossibile affirmationē cōtingere. ⁊ postremo qm̄ vtrūlibet ipsoꝝ cōtingit: iccirco vna eaz vera eē definite. ⁊ certa naturaliter non potest. quibus autem id argumentationibus exequatur: manifestum erit hoc modo.

Mā si ois affirmatio vel negatio: vera. vel falsa. ē ⁊ omne necesse ē vel esse. vel non esse. quare si hic qd̄ dicat futurū aliquid: ille vero nō dicat hoc idē ipsum manifestum est: quoniam necesse est verū dicere alterū ipsoꝝ. si enī affirmatio vera vel falsa est.

Utraq; enim nō erūt fil in talibus.

Si qd̄ in affirmatiōibus negatiōibusq; pponit: vey vel falsū ē definite. seq̄ vt qd̄ ille negatiōes affirmatiōesq; significāt: aut euenire: aut nō euenire necesse sit. hoc ē enī q̄ dic. Mā si ois affirmatio vel negatio vera vel falsa est definite. iccirco. n. addidit ois In his. n. q̄ sunt futura vel cōtingētia: nō eē affirmatiōes ⁊ negatiōes veras vel falsas definite pbare cōtēdit. Mā si vn⁹ dicat aliqd futuz: ali⁹ neget vt vtrazq; eueniāt: fieri nō pōt qs. n. dixerit dicēte alio socrates cenaturus ē: alioq; socrates cenatur⁹ nō ē: vtrazq; veras i vno eodēq; cōtingere: hoc igit fieri nō pōt vn⁹ ergo eoz vey dicitur⁹ ē: ali⁹ mētict. ponat. n. definite vna eoz vera eē: vel falsa. si ergo ois affirmatio ⁊ negatio vā vel falsa ē definite: ⁊ vterq; negās affirmāsq; veri i cōtradictiōib⁹ eē nō p̄nt: necesse est vnū vey dicere: alterū falsū: ⁊ vnū definite verū: alterū definite falsū. hoc si ē i oib⁹ affirmatiōibus atq; negatiōib⁹: vt vna definite falsa sit altera vā definite quicqd̄ vā dic̄ enētuz euenire: qd̄ nō enētuz. non euenire: necesse ē. hoc ē. n. qd̄ ait Manifestū ē qm̄ necesse ē vey dicere alterz ipsoꝝ. neq; n. pōt fieri: vt affirmatio negatiōq; cōsentiāt i talib⁹. i. i cōtradictiōis p̄positionib⁹. Necesse at ē euenire q̄rūq; vere definite affirmatio loq̄ ⁊ nō euenire qd̄ p̄fert definite vera negatio quod sic probatur.

Mā si verum ē dicere. quoniam album vel nō album. necesse est eē albū vel nō album. ⁊ si ē albus

In librum de interpretatione editio prima

vel nō albū verū ē affirmare vel negare. et si nō est. mentit. et si mētīt. non ē. quare necesse est aut affirmationē aut negationē veram esse vel falsam.

Quod de futuro possit eē iudiciū: a p̄sentib⁹ trahit exēplū ait. n. Hāc eē rex cōsequētiā: vt rē subsistētē p̄positionis veritas cōsequit: et vitatē p̄pōnis rei: de q̄ loq̄t p̄positio: essentia cōmittet. Mā si hic lapis vel q̄libet aliud albū ē: vey est de eo dicere qm̄ albus ē et hec cōuertit. Mā si vey ē dicere de eo qm̄ albū est sine dubio albus est: et albū eē necesse est: itaqz sit: vt res veritatē: et veritas rē: de q̄ p̄ponit: subsequatur. Rursus si lapis hic alb⁹ nō ē: vey ē de eo dicere: qm̄ nō ē albus: et si d̄ eo verū est dicere qm̄ nō est albus: vt sit alb⁹ fieri nō potest: cū vere dicat: qm̄ nō ē alb⁹. Idē quoqz i mēdacijs valet. Mā si qd nō ē: cū hoc aliquis eē p̄posuit: mētiet. Et si qd de alio mētiet: illud de quo sit mendacijs: nō ē: vt si quā rē cū alba nō sit dicat: aliqz eē albā mētiet. quocirca necesse est illud quoqz non eē: de quo mētiet. Ita igit veritas qdē rei que ē: et res que ē: veritati: falsitas vō rei q̄ nō ē: et res q̄ nō ē falsitati cōuertit. qd si hoc ē in oib⁹ reb⁹ et quicqd d̄ cū veritate vel falsitate: ad rē que ē vel nō ē cōuertit: siue negatio sit: siue affirmatio. et vna verā semp: alterā falsas eē necesse ē. si vna definite vera ē. impossibile quiddā ex hac positōe cōtinget. eueniēt nāqz oīa: quecūqz sunt vel fiūt ex necessitate fieri: et nihil a casu: nihilqz eē possibile qd sit: et si eē possibile. Nihil ē in liberi arbitrij moderamine relinquitur: s̄ totū erit ex necessitate: qcqd euenierit. Mā si verū ē definite de q̄libet re dicere qm̄ erit: illā rem sine dubio futurā eē necesse est: et vt nō fiat nō pōt euenire. verū. n. ē dicere de ea qm̄ futura ē: nec vey de ea: qm̄ futura ē: poterāt dici: nisi eā fore eēt necesse. qre si i oī affirmatiōe et negatiōe: aut affirmatio: aut negatio in futurū definite: vā vel falsa ē: necesse ē vel qd ab affirmatiōe vera definite: vel qd a negatiōe d̄: euenire. In falsitate quoqz s̄tī causa ē. Mā qd nō erit falsū ē dicere qm̄ erit. Et qd falsū est dicere: qm̄ erit ex necessitate nō erit: Itē qd erit: falsus ē dicere qm̄ nō erit. et qd falsū ē dicere qm̄ non erit: necessarius erit. Ut igit veras p̄pōnes necessarius seq̄t euentus vt fiat qd d̄: ita et falsas p̄pōnes necessarius seq̄t euentus: vt nō fiat: qd dicit a falsa p̄pōne. Quod si in futurū oīs affirmatio vel negatio definite semp diuidunt veritatē. et falsitatē: erit rex que p̄dicatur: necessari⁹ euentus et oīa ex necessitate contingent: vel nō contingent: Itaqz et casus et possibilitas et liberus perit arbitrius. syllogismus autem huiusmodi est. si oīs affirmatio vera ē aut falsa definite: et eodē modo negatio: eueniet: vt oīa inenitabili necessitatis rōne p̄tigāt. qd si hoc est: liberū perit arbitriū: s̄ hoc impossibile ē. Nō igit vey est oēm affirmationē vel negationē verā definite eē vel falsam. Oīa aut ex necessitate cōtingere: si ille definite vere vel false sunt: talis syllogism⁹ oñdit. oīs in futurum definita: veritas vel falsitas euentū rei vel futurū vel nō futurū ex necessitate constituit. s̄ oēs p̄positiones future definite vere vel false s̄t. In oib⁹ ē igit eueniēdi: vel nō eueniēdi necessitas: p̄ qua cōclusiōe illud Aristo. itulit qd ait.

Nihil igit neqz ē. neqz sit. nec a casu. nec vtrūlibet nec erit. nec nō erit. sed ex necessitate. aut enī qd dicit: ver⁹ ē. aut qui negat oīa. et nō vtrūlibet.

Casus nāqz: et id qd ē vtrūlibz extinguit: libera etiaz volūtas adimīt: si oīa q̄cumqz fient: ex necessitate futura sūt: et p̄bat superiorē cōclusionē: que dicit oīa ex

necessitate cōtingere: p̄ hoc qd ait: aut enī qd dicit verus est: aut qui negat si ergo veritas rerū necessitati cōuertit eā: aut qui negat ver⁹ est: aut qui affirmat oīa fieri ex necessitate necesse est. Nam si nō erūt ex necessitate: nō erūt vere definite: id qd ipse subiūxit.

Similiter enī. vel fieret vel nō fieret. vtrūlibet. n. nihil magis sic vel non sic se habet aut habebit.

Exponit enī que sit cōtingētis natura: cū qd sit vtrūlibet exponit. vtrūlibet est cuius indiscret⁹ euent⁹ ē. i. qd equaliter esse vel nō esse cōtingit. Hoc est enī qd ait. similiter enī fieret vel nō fieret. Neqz enī directā viā necessariamqz habet vnam vel affirmationē vel negationem sed nihil se magis sic habet vel sic nō habet. Et est vtrūlibet quod equalē cursum et ad euenire retinet: et ad non euenire. Nihil enī se magis vel sic habet vel sic non habet. idest equaliter se habz ad eē: et nō eē. Nihil. n. magis se bz: vt fiat qz vt nō fiat

Amplius si ē albū nūc. verū erat dicere pri⁹ qm̄ erit albū. quare semper verum fuit dicere quodlibet eorum que facta sunt. quoniam est vel erit.

Validam sibi ipsi vim argumentatiōis opponit: que possit oñdere affirmationes negationesqz veras vel falsas esse definite. et ait puidendū eē: ne forte necesse sit suspicari id qd iā factus ē vere dici potuisse anteqz fieret: eē faciendus: vt si socrates extrema nocte cenauit: vey fuit extrema matutina dicere qm̄ cenatur⁹ est. quo circa definite quoqz verum fuisse: si de eo predicere. Omnia igitur ea que fient: definite poterant vere predici. Hoc est enim quod dicit. si est albu nunc: verum erat dicere prius: qm̄ erit album. nā si qua res nunc alba est: verum erat ante dicere: qm̄ erit alba. Quare definite quoqz fuit quodlibet eoz que facta sunt vere p̄dicere. Hoc enim rei ipsius exitus comprobauit. Huic oppositioni per eadē rursus occurrit. Non enim qui hec dicit: licet ei laqueum superioris argumentationis effugere. rursus enī eadē illū cūcta circūueniūt. et eisdē iterū vrget icōmodis.

Quod si semper verum fuit dicere quoniam est vel erit. non potest hoc non esse. vel non futurū eē. Quod autem non potest non fieri. impossibile est non fieri. et quod impossibile est non fieri. necesse ē fieri. omnia ergo que futura sunt. necesse est fieri. nihil igitur vtrūlibet. neqz casu erit. nam si casu. non ex necessitate.

Mira ratione superiorē argumentationem dicens: ad idem reduxit icōmodum dicens: si verum est oīa quecūqz facta sunt: definite vere potuisse predici quoniam veritatem p̄positionis rei necessitas sequit: quod vere definite p̄dictum erat: non euenire nō poterat. sed si non euenire non poterat: vt non eueniret erat impossibile. Quod aut nō fieri impossibile ē: fieri necesse est. Euentus igitur eius ex necessitate consequit. Nihil ergo vtrūlibet: neqz a casu erit. Nam si a casu esse poterit non ex necessitate futurum est: quod si non est ex necessitate futurum non est impossibile non fieri. Si non est impossibile nō fieri. potest non fieri. si potest non fieri non potest definite vere p̄dici. quod enim vere definite predicatur. ex necessitate futurū ē: qd. aut casu: ex necessitate non euenit.

At vero nec quoniam neutrum verum est. contingit dicere. vt quoniam neqz erit. neqz non erit. primum enim cum sit affirmatio falsa erit negatio non vera et cū hec sit falsa. cōtingit affirmationē eē nō verā.

Quattuor

Quattuor differentijs contingentium futurorum di-
 ueritas constat. Aut enim id quod affirmatur: et ne-
 gatur in futurum: utrumque erit verum: aut utrumque falsum
 aut unum verum: falsum alterum definite: aut unum ve-
 rum falsum alterum indefinite. Non esse quidem et affirma-
 tionem et negationem veram in his propositionibus: que de re
 contingentibus in futurum proponuntur: per hoc demon-
 stravit superius quod ait. Manifestum est quoniam necesse
 est verum dicere. alterum ipsorum: si omnis affirmatio vera
 vel falsa. Utraque enim non erunt simul in talibus. Neque
 enim fieri potest: ut in contradictoria propositionum
 oppositione utraque veras quisque valeat inuenire.
 Illuc autem monstratur: quoniam ne hoc quidem fieri
 potest: ut utraque sint false. ait enim. At vero: ne hoc
 quidem nobis contingit dicere: quoniam neutrum ve-
 rum est id est ut affirmatio nec negatio: contingeret
 autem utraque esse falsam affirmationem. scilicet et negationem
 si nec quod diceret affirmatio: futurum esset: nec quod non
 esse negatio diceret: non esset. Ita enim fieret: ut nec
 esset: quod affirmatio esse predicavit: nec non esset: quod ne-
 gatio non esse proposuit. Siquis ergo hoc ita dicat: pri-
 mum inquit illud inconueniens: atque impossibile est: quod in
 contradictoria propositione cum affirmatio falsa sit:
 non est vera negatio: et rursus cum negatio falsa sit falsi-
 sa quoque affirmatio sit. Hoc enim in solis contrarijs con-
 tingebat: non est in contradictoria oppositione. In hac enim.
 unam semper veram esse necesse est: semper alteram falsam
CAd hoc si verum est dicere. quoniam album est
 et magnum: oportet esse utrumque. Si vero erit cras:
 oportet esse cras. Si autem neque erit neque non erit
 cras: non erit utrumlibet ut nauale bellum. Opor-
 tebit enim neque fieri nauale bellum. neque non fieri.
 Que ergo contingunt inconuenientia. hec sunt
 et huiusmodi alia. si omnis affirmationis et negatio-
 nis. vel in his que in vniuersalibus dicuntur vniuer-
 saliter. vel in his que sunt singularia. necesse est op-
 positarum hanc quidem veram esse. illam vero falsam.
 Nihil autem utrumlibet esse in his que fiunt
 si omnia esse et fieri ex necessitate. Quare non oportet
 tebit neque consiliari. neque negociari. quoniam si hoc
 facimus. erit hoc. si vero non hoc. non erit hoc. ni-
 hil enim prohibet in millesimum annum hunc qui-
 dem dicere hoc futurum esse. illum vero non dice-
 re. Quare ex necessitate erit. quodlibet eorum ve-
 rum erat dicere tunc. At vero nec hoc differt. Si
 aliqui dixerint contradictionem. vel non dixerint
 Manifestum est enim. quoniam sic se habent res
 et si non hic quidem affirmauerit. ille vero negaue-
 rit. non enim propter negare. vel affirmare erit vel
 non erit. nec in millesimum annum magis quam in qua-
 tollet tempore. Quare si in omni tempore sic se
 habebat. ut unum diceretur vere. necesse erat hoc
 fieri. et unumquodque eorum que fiunt. sic semper se
 habebat. ut ex necessitate fieret. Quando enim ve-
 re dicit quis. quoniam erit. non potest non fieri. et quod
 factum est: verum erat dicere semper. quoniam erit.
Addidit quoque aliud: quo magis id quod dicitur: vi-
 deatur incongruum. Omne enim quod predicatur in
 futurum: si vere predicatur: erit. Siquis enim dicat in
 presenti tempore: hoc animal quodlibet album est: vel
 magni corporis. et hoc vere pronunciet: album et magnum

illud animal esse necesse est. Ita etiam in futurum: si quis ve-
 re dicat: quoniam hoc animal cras album fiet: et corporis vastio-
 ris: necesse est cras utraque contingere: ut et album fiat:
 et corporis vastioris. Sin vero falso aliquid predicat: ne-
 cesse est non esse quod dicitur: si sit affirmatio: ut si quis
 affirmet falso futurum nauale bellum: necesse est non fieri:
 quod a falsa affirmatione predicatur. At si sit falsa ne-
 gatio: necesse est fieri: quod falsa negatio futurum non
 esse predicat. sin vero utraque falsa sunt: nec erit ex necessita-
 te quod dicitur: quia definite affirmatio falsa est nec
 non erit quod dicitur ex necessitate: quia definite est falsa
 negatio. Unde fit ut utrumlibet quod est in rebus omni-
 no perimatur: utraque enim necessario sunt et ex neces-
 sitate contingunt: et est necessitas illa impossibilis. Nam si
 quis dicat cras futurum nauale bellum: aliusque neget: et pro-
 nunciet non futurum: si utraque sint falsa: necesse quidem erit
 non esse cras nauale bellum: quoniam affirmatio: que illud di-
 cit futurum: falsa est. Rursus necesse est esse cras nauale
 bellum: quoniam negatio: que dicit cras non futurum: ipsa quo-
 que mentitur. Quare necesse erit et esse nauale bellum
 et non esse: quod est impossibile: et preter communem cogi-
 tationis naturam. Non est igitur verum utraque et si-
 mul id est affirmationem negationemque mentiri. Que er-
 go inquit contingunt inconuenientia: hec sunt et huius-
 modi: si quis dicat vel in his que vniuersalia sunt et vni-
 uersaliter predicantur: vel in his que singularia in pro-
 positionibus enunciantur: unam necessario definite esse
 veram: definite alteram falsam: talia illi inquit incon-
 uenientia consequentur: et alia similia. Hoc scilicet dicitur: de su-
 perioribus argumentis: in quibus ostendebat omnia ex ne-
 cessitate contingere: si quis unam veram definite: alteram
 diceret definite mendacem. Que nam vero asserat alia incon-
 uenientia impossibilitateque concurrere his quoniam definite ve-
 ram proponit. hec sunt si quis enim proponat unam esse ve-
 ram: alteram falsam: tollit (ut supradictum est) id quod est utrum-
 libet in rebus: et omnia esse vel fieri ex necessitate consti-
 tuit. Nihil casu: nihil a propria voluntate. unde fit: ut ne-
 que negociari sit utile: nec inire actum: que omnia consilij ratione
 tractantur. ipsum enim. consilium superuacuum est: cum omnia quecum-
 que futura sunt: necesse sit euenire. quid enim unumquodque
 dicat: si hoc faciam. illud mihi eueniet atque continget si ve-
 ro hec: illa res eueniet. et non. nihil prohibet quemuis illum
 affirmare aliquid esse faciendum. alium vero negare cum omnia
 vi necessitatis eueniant. Nam si omnia que sunt nunc: ante
 aliquis vere predicet: quis dubitat quin illa que fa-
 cta sunt: immutabili violentia necessitatis eueniant.
 Hoc enim quod ait. Quare ex necessitate erit quodlibet
 eorum verum erat dicere: sed ne illud videatur incongruum
 quod rerum euentum non ex ipsa rerum natura: sed ex propo-
 sitionum veritate et falsitate indicamus. Illuc scrupulum
 ipse dissoluit dicens. At vero nec hoc differt: si aliqui
 dixerint contradictionem vel non dixerint. Ad tollendum enim.
 priusquam consilium: quod nihil omnino homines oporteat con-
 siliari: parum valet aliquid ante predicti. siue enim dica-
 tur aliquid: siue non quicquid vere predicti potuisset:
 illud etiam siue predicat: euenire necesse est. iccirco enim.
 vere predicti: quia vere predicti potest: iccirco vere predi-
 ci potest: quia immutabiliter futurum est: quare futurum est:
 si predicti vere: nec tantum si predicti: sed etiam si pre-
 dici vere potest. siue enim predicat: siue non predicat
 quicquid vere predicti potest: hoc ex necessitate futu-
 rum est. Manifestum est enim inquit quod si sic habe-
 at res: siue unam eam affirmet: alius neget: si euentura
 est nihil illi negatio efficit: si euentura non est: nihil
 affirmatio prodest. Non enim inquit propter negare

In librum de interpretatione editio prima

et affirmare erit vel non erit: nec hanc vim nature temporis mutabit. Eodem modo enim eveniet ea que post millesimum annum euentura creditur: his que post quantumlibet tempus ex necessitate futura sunt. unde fit: ut si in omni tempore omnia sic se habeant: ut unum definite vere dici possit: definite alterum false: omnia quecumque facta sunt vel fient: immutabili rerum ratione contingant. Hoc est enim quod ait: necesse esset fieri unum quodque eorum que fiunt. id est si sic se haberet: ut ex necessitate fierent omnia. et hoc superiore argumentatione confirmat dicens: quando enim vere dicitur quod quonia erit non potest non fieri. euentus enim necessitas sequitur veritatem et quod factum est verum erat dicere semper: quoniam erit veritas namque propositionis ex rerum necessariis venit euentibus.

¶ Quod si hec non suntabilia. Videmus enim esse principium futurorum et ab eo quod consiliamur: atque agimus aliquid. et quoniam est oratio in his: que non semper actu sunt: esse possibile et non esse similiter: in quibus utrumque contingit et esse et non esse: quare fieri et non fieri et multa nobis manifesta sunt sic se habentia ut quoniam hanc vestem possibile est incidi: et non incidetur. et prius exeretur. Similiter autem et non incidi possibile est. Non enim est eam prius exeri. nisi possibile esset non incidi. quare et in alijs futuris. que secundum potentiam huiusmodi dicuntur. Manifestum igitur est: quoniam non omnia ex necessitate vel sunt. vel fiunt. sed alia quidem utrumlibet. et non magis vel affirmatio. vel negatio vera est. alia vero magis quidem. et in pluribus alterum: Sed contingit fieri et alterum alterum vero minime.

¶ Logum hyperbaton est: quod nos prius exponimus postea continuamus. Liqueat enim aliquarum rerum nos esse principium: ut actuum nostrorum. Si enim quis aliquid consilio facit: quicquid consilium peregerit: eius rei ipse principium est. A me enim incipit: quicquid consilii solertia ministrat. Sunt enim quedam que actu non sunt sed prestare que prestat non fit ex necessitate. id est ut possit quidem fieri. Non tamen necesse sit: ut hanc vel quolibet tunicam possibile est quidem ferro incidi: sed non est necesse. fortasse enim utendo vetustabitur: et ipso quotidiano soluetur attritu. Ergo potest quidem incidi: sed forte non incidetur: sed antequam possit incidere: exeretur. Rursus potest fieri ut non dividat. neque enim exeri eam possibile esset nisi prius esset possibile non incidere: quare possunt quidem quedam fieri sed si ita contingit: fortasse non fient. Sunt igitur quedam possible non necessaria: et in alijs quoque que fiunt eadem ratio est. Omne enim quod fit a quolibet consilio: ipse qui consiliatur illius rei principium est non necessitas. et quecumque sunt possible mutabiliter eveniet. Que enim secundum aliquam possibilitatem dicuntur: non eveniunt secundum necessitatem. unde fit ut manifestum sit quoniam non omnia ex necessitate vel sunt. vel fiunt sed quedam sunt que equali modo vel fiunt vel non fiunt et hoc est utrumlibet fieri. alia vero in pluribus quidem fiunt: in paucioribus vero non fiunt: et equaliter quidem fiunt: ut egredientem domo amicum videre: fit enim hoc et fit equaliter: quedam vero frequenter fiunt que non fiunt: ut sexagenarium canescere: frequenter fit que non fit. Et tamen ita hoc potest fieri: ut et non fieri

impossibile non sit. Hoc enim est quod ait. Alia vero magis quidem in pluribus alterum ut canescere in pluribus sexagenarijs quam non canescere. Sed contingit fieri alterum scilicet ut non canescat: alterum vero minime scilicet ut canescat. Est autem hyperbaton hoc modo. Quod si hec impossible. videmus enim quod sumus aliquibus ipsi principium et quecumque possible sunt fieri possunt et non fieri. si igitur possibile est ut et sint et non sint. Manifestum est non omnia ex necessitate contingere: sed alia equaliter: alia vero evenire quidem in pluribus: in paucioribus vero non evenire: sed ut non eveniant necesse non est.

¶ Igitur esse quod est. quando est et non esse quod non est. necesse est. Sed non omne quod est. necesse est esse. nec quod non est necesse est non esse. non enim idem est omne quod est. necessario esse. quando est. et simpliciter esse ex necessitate. Similiter autem et in eo quod non est. et in contradictione eadem ratio est. esse quidem vel non esse omne necesse est. et futurum esse vel non. non tamen dividendum dicere alterum necessarium. Dico autem. necesse est quidem esse futurum bellum navale cras. vel non futurum esse. Sed non futurum esse cras bellum navale necesse est. vel non futurum esse. Futurum autem vel esse. vel non esse necesse est.

¶ Aliquid sit necessarium temporale describit. Ait enim. res omnis quando est: eam sine dubio necesse est esse. Non enim fieri potest: ut cum est: non sit: et rursus res que non est quando non est: eam non esse necesse est. neque enim fieri potest: ut quando non est sit: sed si quando est eam esse necesse est. Non igitur simpliciter et sine temporis presentis descriptione ex necessitate est: quando enim sedeo: non potest fieri ut non sedeam: et necesse est mihi tunc sedere cum sedeo: sed ipsum sedere mihi non ex necessitate inest. possum enim surgere. Rursus cum non sedeo: tunc mihi necesse est non sedere sed ipsum non sedere: mihi ex necessitate non inest: possum enim sedere: ergo quod est: quando est: ex necessitate est. et quod non est: tunc cum non est: fieri ut sit non potest. non tamen omnia quecumque sunt aut non sunt: aut ex necessitate sunt preter temporis presentis nuncupationem: aut ex necessitate non sunt nulla mentione presentis temporis facta. Quare inquit non est idem temporaliter necessarium esse ut est mihi cum sedeo: et simpliciter ex necessitate esse: ut homini mortalitas: nec idem est: cum non est necessario non esse. ut mihi cum non sedeo: non inest sedere: et quod simpliciter ex necessitate non habeo: ut tres oculos vel immortalitatem: atque hoc est quod ait simpliciter aut et in eo quod non est: hoc autem cur dixerit. sequitur et in contradictione eadem ratio est: esse quidem vel non esse omne necesse est: et futurum esse: vel non. Si quis est inquit ratio in contradictionibus contingentibus: et in his. que cum sunt sunt temporis necessaria sunt. simpliciter aut necessaria non sunt. Nam in futuris et in contingentibus contradictionibus totam quidem contradictionem necesse est unam veram habere partem: alteram falsam: ut si quis affirmet cras bellum navale futurum: id ergo non est necesse: et rursus si quis neget non futurum: est quidem aut esse: aut non esse necesse: sed non est necesse esse: nec rursus necesse est non esse. Sed tantum aut esse aut non esse. igitur tota quidem contradictio unam habebit partem veram: alteram falsam: sed non erit ipsorum una definite vera: falsa altera definite. In parte enim sic dicimus. Romulus Romam condidit. Romulus

multis: romam non condidit: vna quidem vera est: al-
tera falsa: sed in his definite vera est affirmatio: defi-
nite falsa negatio. Nam quia quod factum est: fieri vt
nate factum non sit: non potest. ideo definite in preterito
factum non sit: non potest. ideo definite in preterito
contradictio vera vel falsa est. In futuris vero pro-
positionibus non idem est in his scilicet que contige-
tia significant: vt si dicam philoxenus cenaturus est
philoxenus cenaturus non est. In tota quidem cons-
tradictione vna vera est altera falsa: sed nullus potest
diuidere: vt dicat aut affirmationem constitute et de-
finite veram esse: aut negationem. Ante enim qua ce-
net: indefinitum est et variabile an tenet. Postquam vero
cenauerit preteritum definitur: igitur aut esse aut non
esse aliquid in futuris contradictionibus necesse est.
Et autem vnum fiat: et vnum non fiat: non est neces-
se: in quo igitur similitudo est contingentis contradi-
ctionis et temporalis: neque simplicis necessitatis est in
eo scilicet quia sicut necesse est esse quod est quando
est. Non tamen simpliciter necesse est esse quod est quoniam
est preter temporis adiectionem: ita in contradic-
tione contingentis affirmationem quidem vel negationem
veram esse necesse est: non tamen vel affirmationem
simpliciter ac definite veram vel negationem. sed vtraque
libet et qua certe veritatis constituerit euentus.

Quare quoniam similiter orationes vere sunt
quemadmodum et res: manifestum est. quoniam
quecumque sic se habent. vt vtrumlibet sint et contra-
ria ipsorum contingant. necesse est similiter se ha-
bere et contradictionem quod contingit in his que
non semper sunt. et non semper non sunt. Horum
enim necesse est alteram partem contradictionis
veram esse vel falsam. Non tamen hoc vel illud.
sed vtrumlibet. et magis quidem alteram veram.
non tamen iam veram vel falsam. Quare manife-
stum est. quoniam non est necesse omnis affirmatio-
nis. et negationis oppositarum hanc quidem vera
illam vero falsam esse. Neque enim quemadmodum
in his. que sunt. sic se habet etiam in his que non sunt.
possibilibus tamen esse vel non esse. Sed quemad-
modum dictum est.

Habent inquit quandam cognationes res: et illa que
res ipsas propria significatione designant. Quare et
oratio que designat rem: sic se habebit: quemadmo-
dum res ipsa. Ergo si res non fuerit: falsa oratio est: si
res fuerit: vera oratio est: et si vera vel falsa oratio est
erit quod dicitur vel non erit: vt sibi res et oratio con-
uertantur. Ergo si res constituta non est: nec definita
necessitate proueniens: nec illa oratio que rem ipsam
designat: definite est veritatis. Ergo in quibus rebus
possibile est non modo esse: sed etiam non esse contin-
gere: in his affirmatio et negatio vtrumlibet sese habet.
quemadmodum rem ipsam et esse et non esse contingit
ita quoque et contradictionem et veram et falsam esse
indefinite proueniet. Hoc autem in quibus fiat: ipse
declarat: ait enim. In his que non semper sunt et non
semper non sunt: sola enim sunt que et esse et non esse
contingunt: que non semper sunt: et non semper non
sunt si enim semper essent: status eorum mutari non
posset: atque ideo ex necessitate essent: si autem semper
non essent: eas non esse necesse esset. Et enim sicut ipsa
natura rerum euentus est varia: ita quoque altera pars
contradictionis habet variabilem veritatem: et semper
quidem vera vel falsa est: non tamen vna de-

finite: vt hoc verum sit determinare: aut illud si vtru-
libet. Et sicut status ipse rerum mutabilis est: ita quo-
que veritas aut falsitas propositionum dubitabilis sit
et eueniat quidem: vt in aliquibus frequenti vna sit
vera: non tamen semper: et vt vna pariter vera: non ta-
men eam falsam esse necesse sit: quod per hoc demon-
strauit: quod dixit et magis quidem vera altera: non tamen iam
veram vel falsam. Concludit igitur totam de futuris
contingentibus propositionibus questionem. et ait. Ma-
nifestum esse: non necesse esse omnes affirmationes
et negationes definite veras esse: sed deest definite:
atque ideo subaudiendum est. Illarum enim que conti-
gentes et future sunt. nunquam definite vna vera est: al-
tera falsa. Neque enim inquit quemadmodum in his que sunt
sic se habet in his que non sunt possibilibus tamen esse:
aut non esse. Sed quemadmodum dictum est illa et n. que sunt
presentis temporis: sicut ipsorum esse definitum est:
ita quoque de his definita est propositionum veritas fal-
sitasque. Illa vero que non sunt quidem possunt tamen
esse. et non esse: et ita futura sunt: vt non ex necessitate
pueniant: sed possunt ita esse: vt etiam possint non esse: in
his hoc modo se habebit contradictio quemadmodum
dictum est. Dictum autem est: quoniam esse quidem
vel non esse omne necesse est: et futurum esse vel non
necesse est. Non tamen iam diuise ac definite alterum
eorum esse necesse est: erant autem quattuor diuersi-
tates: vt aut vtrique vere essent: quod sustulit per hoc
quod ait. vtrique enim non erunt simul in talibus. aut
vtrique false essent. quod per hoc euertit. quod ait. At
vero nec quoniam neutrum verum est: continetur dicere:
aut vt vna vera definite: altera falsa definite essent
quod illa argumentatione destruxit: per quas omnia ex
necessitate docuit euenire: si hoc admitteretur: quod
si res ille minime sunt: constat vnam quidem veram
esse: aliam vero in contradictione mendacem: sed si-
cut res ipse mutabiliter et indefinite future sunt: ita
quoque enunciationes variabili nec definita veritate
et falsitate proferuntur.

Quoniam autem est affirmatio dicitur aliquid
significans aliquid. Hoc autem est vel nomen vel
innominatum. Vnus autem oportet esse et de vno
id: quod est in affirmatione. Nomen autem dictum
est. et innominatum. prius. non homo enim. nomen
quidem non dico sed nomen infinitum. Vnus. n.
significat quodammodo infinitum nomen. Quomodo
modum et non currit non verbum dico. sed infinitum
verbum. Erit omnis affirmatio et negatio vel
ex nomine et verbo. vel ex infinito nomine. et verbo
Preter verbum autem nulla affirmatio vel nega-
tio est. Est enim vel erit. vel fuit. vel fit. vel quecumque
alia huiusmodi verba ex his sunt. que sunt posita.
Et significant enim tempus.

Postquam de preteriti ac presentis: futuri et temporis ve-
ritate et falsitate differunt nunc in simplicis et predica-
tione propositionis informat dicere: quoniam simplex affirmatio
vna res de vna significatione. id est de vno subiecto vnum
dicat. subiectum autem illud: aut nomen est: aut quod apud veteres
quod dicitur inominatum: ab aristotele vero infinitum nomen vo-
catum est: prius. n. dictum est: quod homo nomen est: non homo vero
inominatum quod apud antiquos: sed nunc infinitum nomen. quoniam
igitur manifestum est vnum de vno predicare simplicem propo-
sitionem: omnis erit propositio simplex: aut ex nomine et verbo
aut ex infinito nomine et verbo: quod aut dixit. Non hoc

In librum de interpretatione editio prima

mo enim nomen non dico quidem, sed infinitum nomen huiusmodi est. Nomen inquit omnia quidem definita significat, non homo vero quavis unum quodlibet eorum designare possit: que homines non sunt: tamen quid designet: infinitum est et dubium. Nam cum multa sint: que homines non sunt: et unum quodlibet eorum significare possit: quid significet: ignoratur, sicut enim non currit non est verbum simpliciter: sed infinitum verbum: ita nomina cum negatione non sunt nomina: sed infinita nomina. Erunt igitur in propositionibus subiecta aut nomina: aut infinita nomina, preter autem verbum nulla est affirmatio vel negatio, planissime docuit que pars orationis in simplici propositione obtineat principatum. Nam si preter verbum fieri simplex propositio non potest: constat omnem formam simplicis propositionis verba complecti. Omnis autem propositio aut esse aut fuisse: aut futurum esse: aut huiusmodi aliquid habebit. Nam qui dicit currit: currens est dicit. Et qui dicit cucurrit: currens fuit proponit: et qui curret: currens erit: si ergo omnis propositio aut esse aut fuisse: aut futurum esse: aut aliquid huiusmodi: ut sit enuntiatio: retinebit: manifestum est: quod preter verbum esse non possit. Nec enim idem fuit: vel est aut futurus est: verba sunt: ut ex his cognosci possit: que sunt superius posita atque confessas: cum dicerem verba esse que consignificarent tempus. Et enim est et fuit et cetera significationem temporis secum trahunt.

¶ Quare prima est affirmatio et negatio: est homo: non est homo: deinde est non homo, non est non homo, rursus est omnis homo: non est omnis homo: est omnis non homo: non est omnis non homo. Et extrinsecus temporibus eadem ratio est.

¶ Simplicium exempla propositionum apposuit, simplices autem supradiximus esse propositiones: que duobus terminis iungerentur. Quare quoniam omne definitum prius est infinito: et non homo non est nomen: sed infinitum nomen: homo vero finitum. Recte priores eas propositiones que ex definito sunt nomine: in eorum pronuntiauit exemplis: ait enim: quare affirmatio prima est et negatio est homo: non est homo. Deinde infiniti nominis affirmationes et negationes subiunxit dicens est non homo: non est non homo. Et post hec vniuersalitate iungens easdem rursus iterat propositiones. Et prius illas proponit: que ex finito nomine sunt. Secundo vero loco eas: que ex infinito nomine proponit, unde fit, ut illud intelligere necesse sit: illas quantitates: que vniuersale et particulare determinat in terminis non haberi. Nam cum duorum terminorum propositio sola simplex fit: inter simplices huiusmodi numerat propositionem: que dicit est omnis homo: cum tres sint partes orationis: quare determinationes non numerantur in terminis. Eodem modo dicit eademque ratione in extrinsecus temporibus simplices fieri propositiones: ut est: fuit homo: non fuit homo: fuit non homo: non fuit non homo. Et in alijs quidem temporibus idem modus est, extrinsecus vero tempora vocat: que sunt preter presens, id est preteritum et futurum sed hic de his solis propositionibus locutus est: que vnum subiectum habent: alterum predicatum. Nunc de his loquitur: que vnum habent subiectum duo predicata. An vero hec quoque simplices sint: in secunde editionis expositione dicendum est. Nunc vero preter demonstrationem esse simplices intelligamus.

¶ Quando autem est tertium adiacens predicat

dupliciter dicuntur oppositiones. Dico autem, ut est iustus homo est, tertium dico adiacere nomen vel verbum in affirmatione. Quare quatuor erunt iste quarum due quidem ad affirmationem, et negationem se habebunt secundum consequentias, ut priuationes, due vero minime. Dico autem quoniam est aut iusto adiacebit, aut non iusto. Quare etiam negatio. Quatuor ergo erunt. Intelligimus vero quod dicitur, ex his, que subscripta sunt, est iustus homo. Huius negatio est, Non est iustus homo, est non iustus homo. Huius negatio est, non est non iustus homo, est enim hoc loco et non est, iusto: et non iusto adiacet. Nec igitur, quemadmodum in resolutorius dictum est sic sunt disposita. Similiter autem se habent, et si vniuersalis nominis sit affirmatio, ut omnis est homo iustus, negatio, non omnis est homo iustus. Omnis est homo non iustus. Non omnis est homo non iustus. Sed non sicut angulares contingit veras esse. Contingit autem aliquando.

¶ Unum subiectum: et duo predicata: quemadmodum possunt esse in propositione commemorat. Si enim hoc modo sit: ut dicamus est iustus homo: est: et iustus predicat, homo subiectus est. Nunc, non illud aspiciamus: quid prius quid posterius dictum est. Sed quoniam vniuersaliter est iustum esse quod hominem: potest enim iustus esse et qui homo non est: ut dens: et rursus potest esse simpliciter et qui homo non est ideo est atque iustus: quoniam prius dicatur in eo quod est est iustus homo: tamen quoniam vniuersaliora sunt de his non homo: sed hec de homine predicant: et his homo subiectus est. Ex his igitur duplicem fieri oppositionem dicit, et quatuor propositiones: quarum subter exempla subiecit addens. Dico autem: quoniam est aut iusto adiacebit: aut non iusto. Si quis enim sic dicat faciens duas affirmationes: est iustus homo: est non iustus homo. Ideo cum due affirmationes sint: duas habebunt negationes. Nam si verbum est in hac propositione que dicit: est iustus homo: ad iustum posuimus. Et in hac rursus propositione que dicit est: non iustus homo. Rursus ad non iustum idem est verbum iunximus: quoniam negationis oppositionem effecit cum est verbo iuncta negatio, id est non: manifestum est: quoniam id quod dicitur non est: ad iustum rursus et ad non iustum adiungendum est: ut negationes fiant huiusmodi: non est iustus homo: non est non iustus homo. Recte igitur dixit. Quare si est iusto et non iusto adiacebit: etiam negatio iusto et non iusto adiacebit. Sunt autem propositiones quas dicit: quatuor hec est iustus homo: in affirmatione ad iustum verbum est adiunximus: huius est negatio: non est iustus homo. In hac quoque negatione que dicit non est: ad iustum rursus adiunximus. Iterum est non iustus homo. In hac est ad non iustum iungitur negatio non est non iustus homo: etiam in hac quoque negatione que dicit non est: ad non iustum ponitur, quod vero ait Dico autem ut est iustus homo. Est tertium adiacere nomen vel verbum in affirmatione huiusmodi est. Tertium inquit dico, id est adiacere verbum est. Non enim et iustus duo sunt: quibus dicitur verbum est. Idcirco autem dixit nomen vel verbum: quia superius quoque docuit ipsa verba nomina esse: eo scilicet loco ubi ait ipsa quidem verba se dicta nomina sunt. Quod autem sequitur continet difficultimum sensum: quem ipse solita breuitate perstrinxit. In medio namque totius sensus addidit. Quare idcirco quatuor iste erunt quarum due ad affirmationem et negationem

negationes sese habebunt secundum consequentiam: ut priuationes: due vero minime. Huius inie multiplex expositio ab Alexandro. et Porphyrio: Aspasio quoque: et Herminio dicitur: in quibus quod excellentissimus expositor Porphyrius dixerit: alias dicemus. quoniam vero simpliciorum explanatio alexandri esse videtur: eam nunc per breuitate subiicimus: priuatorie propositiones sunt: que cumque predicant priuationem. Priuatio autem est: ut si quis dicat iniustus. priuat. n. eum iustitia. Ergo affirmatio priuatoria est: que dicit. homo est iniustus. Negatio rursus priuatoria est. non est homo iniustus. Sed neque illa si significatione plena affirmatio est (aliquid enim tollit) Sed priuatoria affirmatio: quoniam formam quidem affirmationis tenet: sed priuationem predicat: et aliquid ab eo (in priuatione copulat) adiungit: ut in propositione est iniustus homo. ab homine iustitia. Nec hec rursus pura negatio est. Jungas. n. priuationem. ut in ea que est. non est homo iniustus: habitum retinet. i. iustitiam. Sed quoniam quod affirmatio predicabat: hoc auferret negatio: licet habeat talis negatio quasi reponendi habitus significationes tamen quoniam ipsam priuationem subtrahit: priuatoria negatio noietur. Ergo nunc hoc dicit. Cum sint inquit quatuor propositiones: quarum due ex finitis nominibus sunt: ut est iustus homo: non est iustus homo. due ex infinitis nominibus: ut est non iustus homo: non est non iustus homo. Due inquit he: quarum una affirmatio est habens infinitum nomen: ut est non iustus homo: et una negatio habens rursus infinitum nomen: ut est: non est non iustus homo: sic se habent ad affirmationem et negationem. i. eandem formam retinet affirmationis et negationis. Et similes sunt ad affirmandum aliquid vel negandum: his que sunt priuatorie Nam quemadmodum priuatoria que dicit. est iniustus homo non solum affirmatio est: sed priuatoria affirmatio: ita quoque ea que dicit: est non iustus homo: non solum est affirmatio sed cum infinito nomine: et cum aliqua priuatione affirmatio. Idem. n. valet ad intelligentiam quod dicitur iniustus: tamquam si dicatur non iustus. Et rursus quemadmodum non est iniustus homo: non est solum negatio sed priuatoria negatio: quoniam quamque det habitum: tamen priuationem negat: ita quoque et ea que est ex infinito nomine non est non iustus homo: non solum est negatio: sed ex infinito facta nomine infinitum negans. Quia igitur infinitum negat: et subiectum infinito negando priuat: priuatorie similis est. Nam si idem valet iniustum esse: quod non iustum: idem valebit non esse iniustum: quod non esse non iustum. Igitur he due que infinitum nomen habent: quantum ad speciem formamque affirmationis et negationis sibi se habent bis: que sunt priuatorie affirmationes et negationes. Due vero ille: que simplex definitumque predicant nomen: ab omni similitudine priuationis secluse sunt. Nihil. n. similis est illa que dicit: est iustus homo: cum utreeque sint affirmationes: sed illa est simplex: illa priuatoria. At vero ea que dicit: non est iniustus homo: ad eam que dicit: non est iniustus homo: nulla ratione similitudine coniungitur: cum sint utreeque negationes: sed illa est simplex: illa priuatoria: quare due: que ex infinito nomine sunt: similiter sese habent: quemadmodum priuationes: similis namque affirmatio est ea que dicit: non est iniustus homo: ei que dicit: est iniustus homo. Et rursus ea que dicit non est non iustus homo: si que dicit: non est iniustus homo priuationes vero simplicibus propositionibus: et his que ex finitis nominibus sunt: non coniunguntur. Neque. n. quisquam dixerit eam: que dicit: est iustus homo. esse comparare si que dicit: est iniustus ho-

mo. nec vero eam que dicit: non est iustus homo. posse se aliquid comparari cum ea que dicit non est iniustus homo. Recte ergo dictum est de his quatuor propositionibus: duas ad affirmationem et negationem ita se habere: ut sunt priuationes. Duas vero simplices et preter aliquam priuationum similitudinem. Quod autem ait ad consequentiam tanquam si dixisset ad similitudinem: ita debet intelligi. Que. n. sibi sunt similia: a se quodammodo non recedunt: et se inuicem consequuntur. Describantur ergo due prius simplices propositiones: post has due priuatorie postreme que infinitis nominibus constent ut affirmationes sub affirmationibus: negationes sub negationibus constituentur.

Affir.	Est iustus ho.	Non est iustus ho.	Neg.
Affir.	Est iniustus ho.	Non est iniustus ho.	Neg.
Affir.	Est si iustus ho.	Non est non iustus ho.	Neg.

Sed he inquit ita sunt dispositae eandemque ad se similitudinem gerunt: quemadmodum in analyticis. i. resolutiuis dictum est. scripsit autem duos resolutiuis libros de syllogismis. In quorum primo de propositionum ex finito nomine et infinito consequentia differunt. Est vero similitudo affirmatiue quidem simplicis ex finito nomine: et negatiue eius que habet infinitum nomen. Namque ea que dicit: est iustus homo: affirmatio: ei que dicit: non est non iustus homo: negationi similis est. Negatio quoque simplex finiti nominis affirmationi infiniti nominis conuenit. Ea. n. que dicit: non est iustus homo: similis est ei que dicit: est non iustus homo. sed quemadmodum iste sibi sint similes: et quod in consequentia proprium teneant ordinem: nunc quidem exequi distulimus paulisper: tamen describatur: ut ex eorum quedam proprietates ostendatur. sit. n. affirmatio finiti nominis: et sub ea negatio nominis infiniti: sit itez negatio finiti nominis: et sub ea affirmatio nominis infiniti.

Affir.	Est iustus ho.	Non est iustus ho.	Neg.
Neg.	Non est si iustus ho.	Est si iustus ho.	Affir.

angulares
angulares

In hac igitur descriptione negatio ex infinito nomine sub affirmatione finiti nominis ponitur: et rursus affirmatio infiniti nominis sub negatione finiti quare angulares quoniam sunt indefinite in omnibus simul nominibus vere esse possunt: nisi in his tamen que aut naturaliter insunt: aut naturaliter inesse non possunt: ut si quis dicat. est homo animal: nunquam cum hac vera esse potest: que dicit est homo non animal que est angularis. idcirco quoniam animal naturaliter in substantia hominis perspicitur inherere. Rursus si quis dicat: est homo lapis: est homo non lapis ne he quidem simul vere esse possunt. Idcirco quod lapide inesse homini naturaliter impossibile est. Quod si huiusmodi sunt que non insunt naturaliter. sed inesse possunt: ut in his que supra proposuimus exemplis: angulares vere sunt semper. Idcirco. n. vera esse et ea que dicit: est iustus homo. et ea que dicit: non est iniustus homo. Rursus potest vera esse ea que dicit non est iustus homo. si hoc de syllaba dicatur. et ea que dicit non est non iustus homo: si hoc de catone predicetur. In his igitur que sunt indefinite: si ea que predicantur: naturaliter non insunt: et ea inesse possibile est: semper angulari simul veras esse contingit. Quod si huiusmodi propositiones cum definitione ponamus: ita dicendum est. est omnis homo iustus

In librum de interpretatione editio prima.

buius negatio: non est ois homo iustus. Rursus est ois hō non iustus. buius negatio: non est ois hō nō iustus: que disponantur hoc modo. vt negatio sub affirmatione sit: et sub negatione affirmatio.

Affir. ē ois hō iust⁹ nō ē ois hō nō iust⁹. Neg.⁹

neg.⁹ nō ē ois hō iust⁹ ē ois hō nō iust⁹ affirm.

CIn his ergo quandā dissimilitudinē monstrat. Illā in indefinitis si ea quā predicant: naturaliter nō inessent esse tñ in subiectis possent: semper angulares simul veras esse sine dubio contingebat. Illā et affirmationes affirmationibus: et negationes negationibus cōueniebāt. In his autē que cū definitione quantitatis dicunt: non idē modus est. Affirmationes. n. affirmationibus nulla rōne iungunt. Nam si vera sit ea que dicit: est ois homo iustus nunquā vera esse pōt ea quā dicit est ois homo non iustus: quā est angularis: et hoc discrepare nullo reperietur exēplo. Negationes autē particulares: quā sunt sibi angulares simul veras esse contingit. Idōt. n. vey esse in his quā naturaliter non sunt: et possibilia sunt inesse: vt negatio particularis negationi particulari ei quā angulari cōueniebat: vt ea quā est. nō est ois hō iustus. ei que est angularis cōueniebat. nō est ois homo non iustus: sed hoc dissimiliter quā in indefinitis. nam in illis et ea quā dicit: est iustus hō ei que dicit: est nō iustus hō: angulari. s. cōueniebat. Rursus ea quā dicit: nō est nō iustus hō: ei que ē: non ē iustus hō: angulariter posite congruebat. In his autē idem sūm quantitātē definitis. Affirmationes quidē due vniuersales: quā sunt. est ois hō iustus: et est ois hō non iustus. nunquā simul vere esse possunt. angulares autē negationes quā particulares sunt. i. non est ois hō iustus: et non est ois hō non iustus: in his quā et esse et nō esse possibilia sunt: simul vere sunt. non ergo similiter in his quā sunt definite: angulares sibi cōgruūt vt in his quā definite sunt. Quod p hoc demonstrat quōd ait. Sed nō similiter angulares cōtingit veras esse. In illis. n. sibi cōgruūt vtreq; p̄sentit angulares. in his autē angulares quidē affirmatiuas nunquā simul veras esse contingit. Alias vero angulares: quā sunt particulares negationes: contingit aliquā. Hoc. n. ipsi⁹ declarant verba dicentis. Sed non similiter angulares contingit veras esse. Contingit autē aliquā. Non similiter quidē contingit veras esse. idcirco quā affirmationes vniuersales angulares vere nunquā sunt. quōd in his que indefinite sunt: contingebat. Contingere autē aliquā dixit: cū angulariū: que sunt particulares negationes facimus comparationē: si ea que predicantur non sint nālia subiectis: sed tñ inesse possibilia.

Hec igitur due opposite sunt. alie autem ad id quod ē nō homo quasi subiectus aliquod additus: vt est iustus nō homo: nō est iustus nō homo. est nō iustus nō homo. non est nō iustus nō homo. Admagis autem plures his nō erunt oppositiōes. he autē extra illas ipse secundum se erunt: vt nomine vtentes eo quod est non homo.

Alias nobis rursus esse propositiones ostendit: quarū aliis quidē non predicatū: sed subiectū infinitus sit: aliis vtrūquē. Si quis. n. dicat. est iustus non hō: quā non hō subiectū est: et est infinitū nomē vocat propo-

sitio ex infinito subiecto. idem est et in negatione: que est. nō est iustus non hō. At vero alie sunt propositiones quā ex predicato et ex subiecto infinitis esse videantur vt est cū dicimus: est non iustus non hō. non est non iustus non hō. In his. n. nō iustus predicatū est: non hō subiectū. Sed vtrāque sunt infinita. vñ sit vt in his propositionibus: in quibus est verbū tertium predicatū: magis plures propositiones: quā he que dicte sunt: inueniri nō possunt. Aut. n. ex vtriusque erit finitis predicato. s. et subiecto vt ē hō iust⁹ nō est hō iust⁹ aut solū predicatū habebit infinitū: vt ē non iust⁹ hō: nō ē nō iustus hō. aut predicatū quidē finitum erit: infinitus vero subiectum: vt est iust⁹ non hō. non est iustus nō homo. aut et predicatū et subiectus infinitum proponuntur: vt est nō iustus non hō. non est nō iustus nō hō. vltra autē propositiones: in quibus est verbū tertium predicatū: inueniri nō possunt. Sed he que subiectū infinitū habet: vel vtrumque infinitū: preter illas superiores sunt que aut predicatū infinitū hnt: aut vtrāque finita: atque ideo preter illas eē dicunt: et nullā ad eas consequentiā seruāt: et est ita positū in ea propositione quā dicit: est iustus non hō. Nomen infinitus quōd est non hō: tanquā si finitū nomen aliqd poneret. Atque hoc ē quōd ait: ut noie vtētes nō hō. Ita. n. infinitū nomē positū est. tanquā si finitū nomē esset positū. nois. n. locū tenet. quāquā et cū ita positū sit: nihilominus tñ nomen sit. infinitus. n. nomen licet simpliciter nomen non sit: tamen cum infinito iuncto nomen est.

In his vero: in quibus est nō cōuenit: vt i eo quōd est currere: vel ambulare: idem facit sic positum: ac si est adderetur: vt est. Currit ois homo: nō currit omnis hō. Currit ois non homo: nō currit ois nō homo. Non enī dicendū est non ois homo: sed non negationē ad id: quōd est homo: addendū est. Dis enim non vniuersale significat: sed quā vniuersali. Manifestū est autē ex eo quōd est. Currit homo: non currit homo. currit nō homo: nō currit nō homo. Hec enim ab illis differunt: eo quā vniuersaliter nō sūt. Quare ois vel nullus nihil cōsignificat aliud: nisi quoniā vniuersaliter de nomine vel affirmatione: vel negatione. ergo et cetera eadē opz appōi.

Sunt inquit quedā propositiones. que cū est predicantur. alie vero quas cū est verbo predicare nō possumus: ut in eo quōd dicimus. homo ambulat. homo currit. Sed in his nihil differt. an ita quis dicat: vt dicitur. i. homo currit. et hō ambulat an cū est verbo eas predicet. idē namque est dicere. hō currit et hō ambulat: tanquā si dicat: hō currens est hō ambulans est. Quo circa nihil differt in hōmōi propositionibus: vtrū cū est verbo: an preter est adiuncto verbi actu proponat. Idē quoque est etiam in vniuersalibus. nā cū dicimus ois hō currit. ois homo non currit. et rursus ois non hō currit ois non homo non currit. Idē est tanquā si dicamus: ois hō currens est: et ois homo currens nō est et rursus ois non homo currens ē ois nō homo currens nō est. Docet autē illud quoque multū differre: an ad positū terminū iungat negatio: an certe ad determinationem. nā si ad subiectū terminum dicitur: sit nomen infinitū: vt ois non homo currit. Quod si ad determinationem: sit negatio: ut est. non omnis homo currit: vnde sit vt non ad determinationem vniuersalem. Sed ad rem ac terminus negatio ponatur: sit infinitum nomen: vt est nō homo.

Quod si

Quod si non ad rem vniuersalem: sed ad determina-
tionem vniuersalem: negatio est. Luz enim dicimus
non omnis. omnis quidem vniuersale non est. Sed
cōsignat quā illud de quo dicit vniuersaliter dicit: vt cū
dicimus ois hō: homo quidē ipm vniuersale ē. ois
vero si est qdē vniuersale: sed significat: quā res vni-
uersalis. i. homo vniuersaliter dicta est. Ergo quoti-
ens ad determinationē: q rem quālibet vniuersales
vniuersaliter dictā demōstrat: negatio ponit: nō no-
men infinitū. sed negationē pōnit. atq; hoc ē qd
ait. Non. n. dicendū ē. n. ois hō: sed nō negationes ad
hō addendū est. ois. n. nō vniuersale signat: sed quā
vniuersaliter. Ip̄m. n. ois nō est vniuersalis terminus
nec oino terminus. sed vniuersali p̄dicato additū fa-
cit illud vniuersaliter enūciari. probat at̄ hec nō esse
vniuersales terminos. sed tñ determinatiōes vniuer-
saliter cōsignificantes hoc mō. Cū. n. dicimus: currit
hō nō currit hō. currit nō hō. nō currit non hō. vni-
uersalia qdē subiecta sunt in his p̄positiōibus. s; nō
vniuersaliter p̄dicant. Distāt at̄ he ab his p̄positiōi-
bus in qbus sic dicimus. ois hō currit. nullus hō cur-
rit. eo q̄ iste qdē vniuersale vniuersaliter predicant.
Ille vero vniuersale nō vniuersaliter. Manifestū ē
ergo. quā ois et nullus nō sunt vniuersalia. sed id qd
vniuersale predicat: faciūt vt vniuersaliter enūciēt.
q; eadem oia ponēda sunt. Cū dicimus: currit ois hō
si infinitū nomē volumus facere: nō dicamus: currit
nō ois hō. s; negationē. i. nō noi addemus: eadē in p̄-
positione cuncta seruātes: si affirmationē volumus ex
infinito noie facere. Qd si ad determinationē vniuer-
salis rei negationē aptemus: fit nō affirmatio nois i
finiti. sed p̄positionis ex noie finito negatio.

Quoniam vero contraria est negatio ei que est
omne est animal iustū. illa que significat: quoniam
nullum est animal iustum. he quidem manifestum
est: quoniam nūq̄ erūt neq; vere simul neq; in eodez
ipso. His vero opposite erunt aliquando: ut non
omne animal iustū ē: et est aliquod animal iustū.

Quā be inquit contrarie sunt: simul vere esse nō pos-
sunt neq; in eodē. et possunt quidē vicissim et cū t̄pis
diuersitate esse vere. simul autē esse non possunt. vt si
quis dicat aureo quidē seculo oēs hoies fuisse iustos
terreo vero nullū hoiem esse iustū: vtreq; vere esse
possunt. sed non eodem tpe. Hoc est. n. qd ait. neq;
vere simul. quod autē secutus est. neq; in eodē ipso. s;
subiecto: ut si dicamus. est oē viuens iustū: si refera-
mus ad celestes potestates vera est. nullū viuens iu-
stum est. si referamus ad equos: vtreq; sunt vere: s;
non in eodē ipso. Illud. n. in diuinis: istud in equis re-
tinet veritatem. His autē que sunt oposite. i. particu-
lares possunt simul esse vere tunc cum superiores vni-
uersales sunt simul false. Que autē sunt he: ipse pla-
nissimo monstrauit exēplo dicēs. Non oē animal iu-
stum est. Que est particularis negatio: et est aliquod
animal iustum. que est particularis affirmatio.

Sequūtur vero he eam quidem: que est nullus
est homo iustus: illa que est omnis est homo non
iustus Illam vero que est. aliquis homo iustus est:
opposita: quoniam non omnis est homo non iu-
stus. Necessē est enim aliquem esse.

Costendit supius affirmationē vniuersalē et vniuer-
salem negationem: quā sibi essent contrarie. simul ve-
ras esse non posse. Nunc autē monstrat vniuersali nega-

gationi nois finiti consentire vniuersalem affirma-
tionem nominis infiniti: et particulari affirmationi:
que est opposita vniuersali negationi nominis finiti
consentire eam: que est opposita affirmationi nominis
infiniti scilicet particularem negationem predica-
tum retinentem: infinitū et prius describant hoc mō.

	Illegatio.	Consentance.	Affir.	
Opposite	Nullus hō iustus ē.	Ois hō nō iustus ē.		Opposite
	Affirmatio.	Illegatio.		
	Quidā hō iustus ē.	Nō ois hō nō iustus ē.		
		Consentaneec.		

Est ergo vniuersalis negatio ea que dicit. nullus ho-
mo iustus est. huic opposita est contradictorie parti-
cularis affirmatio. Quidā homo iustus est. Rursus
est vniuersalis affirmatio infinitū habens predicatū
ea que dicit: ois homo nō iustus est. huic cōtradictō-
rie particularis opponit infinitū habens predicatū:
ea que dicit: non ois homo non iustus est. He igitur
sepe perimunt. sed vniuersalis affirmatio, nois infini-
ti. i. ois homo nō iustus est. sequit negationē eam q̄
dicit: nullus hō iustus est. Nam si vey est nullū esse
hoiem iustū: vey est oēm hominem esse non iustum.
Sed his opposite rursus sibiipse cōsentiūt. Mā si ve-
rum est dicere: quā quidā homo iustus est: vey est di-
cere non ois homo non est iustus. Si. n. non ois ho-
mo non iustus est: aliquem esse iustum necesse est.

Manifestum est quoniam etiam in singularibus.
si est verum interrogatum negare: quoniam et affir-
mare verum est: vt putasne socrates sapiens est.
Non Socrates igitur non sapiens est. In vniuer-
salibus vero non est vera: que similiter dicit. Ve-
ra autem negatio est: vt putasne omnis homo sa-
piens est. Non. omnis igitur homo non sapiens
est. Hoc enī falsū. sed nō igitur ois hō sapiēs est: ve-
ra est. Nec enī opposita est: illa vero contraria.

Quotiens aliquis inquit in singularibus rebus in-
terrogat: et his qui interrogatur: negat: tunc is qui
interrogat recte negationem. cum singulari iungens
ex infinito nomine faciet affirmationē: vt si aliquis
dicat. putasne socrates sapiens est. alius respondeat
non. erit recta conclusio dicentis. socrates igitur non
sapiens est ex negatione ergo respondentis et ex infi-
nito noie non sapiens. facta est affirmatio: socrates
nō sapiens est. atq; hoc quidē in singularibus. Qd si
hoc in vniuersalibus fiat vniuersaliter p̄dicatis: ne-
gationē potius fieri contingit: q̄ affirmationē: vt si
quis interroget. putasne ois homo sapiens est ille re-
deat. non: nō necesse est ita concludere vt dicat: ois
homo igit nō sapiens est. Hoc. n. falsum est. nec hoc
euenit necessario ex interrogati respōsione. Sed ma-
gis non ois homo sapiens est. Illam cū aliquis inter-
rogat. putasne ois homo sapiens est. si ille neget di-
cens non: tu concludas oportet non ois igitur homo
sapiens est. Hoc. n. ex illius respōsione necesse ē eue-
nire. Sed hec contrariacens est interrogationi. i. op-
posita. Interrogasti. n. vniuersaliter affirmationem
dicens. putasne omnis hō animal est. respondit non.
concludes tu particularem negationē. non omnis hō
animal est. et hec diuidit verum vel falsum. Mā si cō-
tra eā interrogationem per quā affirmationē vni-
uersalē interrogasti. ille neget: et tu concludas eā p̄-
positionē que dicit. ois homo igitur non sapiens est.

In librum de interpretatione editioprimum.

non potius contrariacentē. sed contrariā facies. Nec. n. q̄ dicit: ois homo nō sapiens est: consentit ei q̄ dicit: nullus hō sapiēs est. Quare nihil differt vtrū hanc aliq̄ ex infinito noīe affirmationē r̄ndeat: an ex finito noīe vniuersalē negationē q̄ cū affirmatōe vniuersali: quā interrogasti: verū falsumq̄ nō diuidit. S̄ illa sola concludēda sunt: in q̄bus vnū vez est: aliter falsum. Non igit̄ ita debet fieri in vniuersalibus: vt interrogata vniuersali affirmatione: si alius negationē r̄nderit: vniuersalis affirmatio ex infinito noīe cōcludat̄. sed potius particularis negatio ex noīe finito

¶ Ille vero que sunt sc̄dum infinita contrariacētes nomina vel verba: vt in eo quod est non homo vel non iustus. quasi negationes sine nomine et verbo esse videbuntur. sed non sunt. semper enim vel veram esse: vel falsam necesse est negationē. Qui vero dixit nō homo: nihil magis de homine. sed et min⁹ ver⁹ vel falsus fuit: si nō aliquid addatur.

¶ Cū de propositionibus ex infinitis noībus loqueret̄ ipse infinita noīa sola sumpsit. et de his qualia videātur esse p̄tractat. Sermonū inquit plationes: q̄ s̄m contrariacētia noīa vel verba sibi opposita sunt. vt in eo qd̄ dicimus. hō n̄ hō currit: non currit. Quoties finitū infinito cōpat̄: vident̄ quasi quedā esse negationes. Sed ita nō est. ois nāq̄ negatio vel vera vel falsa est. Qui at̄ dicit nō currit et nō laborat: et si hō: neq̄ vez aliquid enūciauit neq̄ falsū: et fortasse minus aliqd̄ veri vel falsi significauit: q̄ is q̄ finitū nomē ponit. Illā q̄ finitū nomē p̄stituit: nihil quidē ad huc vez falsum ve enūciauit: sed qm̄ quidā finitū posuit: p̄p̄inquoior est h̄mōi platio ad veritatē: q̄ aliqd̄ finitū ponit: ea platione: q̄ aliqd̄ infinitū. Sicut illa que aliqd̄ signat̄ p̄p̄inquoiora sunt ad enūciationē faciendā his: q̄ nihil signat̄. qz in his que infinita sunt minus vlla veritas falsitasue perspiciūt: q̄z in his oībus: que sunt finita. Ac multo magis nihil ad huc verus falsumue designat id qd̄ dicit nō hō: vel nō currit. nisi aliquid addat̄: qd̄ enūciationē possit efficere. Qd̄ aut̄ dixit. quasi negationes sine noīe vel verbo esse videbunt̄. idcirco addidit. qm̄ infinita noīa vt verba neq̄ noīa sunt simpliciter neq̄ verba. et videtur non hō: et non currit negationes esse. Qd̄ si ita ē sine noīe et verbo eē negationes vidēt̄. Addidit et illud nihil magis de hoīe: sed et minus verus fuit vel falsus. Qui. n. dicit hō: rem cōstituit. qui dicit nō hō ipsam quidez rem tulit: sed nihil addidit. Quocirca longe minus quidam enūciauit de homine: qui infinitum de homine dixit: q̄z qui finitum.

¶ Significat autem: est omnis non homo iustus. nulli illarū idem: nec huic opposita ea que ē: non est omnis non homo iustus. Illa vero que est: ois non iustus non homo est. illi que est. nullus est iustus non homo idem significat.

¶ Ille propositiones in q̄bus infinita noīa subiecta sūt longe aliud inquit signat̄: et non idē his propositionibus que vel s̄m finita vel s̄m infinita p̄dicata dicuntur. ea. n. que dicit: est ois non hō iustus. nihil idē signat̄ illi q̄ dicit: est ois hō iustus vel nullus hō iustus. vel itez est ois homo non iustus: vel nullus hō si iustus. nulli. n. similis est h̄az ea: que dicit. ē omnis non homo iustus: nec huic opposita negatio particularis. ea que dicit non est ois non homo iustus. vlli earum idē signant que sup̄ius descripte sunt: vel ali-

cui eaz que sunt sup̄ius descriptis opposite. Ille vero q̄ ex duobus terminis infinitis cōstituta sunt: illis sunt similes: que vniuersales negationes sunt habentes subiectū infinitū: vt ea q̄ dicit. est ois nō iustus si hō illi idez signat̄ eiq̄ consentit q̄ dicit nullus iustus si homo. et prior quidem vtrōsq̄ terminos retinet infinitos. Hec vero secunda predicatum quidem finitum subiectum vero infinitum. et illa est quidez affirmatio ex duobus infinitis: hec vero ex finito predicato et subiecto infinito negatio vniuersalis.

¶ Transposita vero nomina et verba idem significant. vt est albus homo. et est homo albus. Nam si hoc non est. eiusdē multe erunt negationes. S̄ ostensum est. qz vna vnus est. eius enim que est. ē albus homo. negatio est. non est albus homo. eius vero que est. est homo albus. si non eadem est ei que est. est albus homo erit negatio vel ea que est. Non est non homo albus. vel ea que est. non est hō albus. Sed altera quidem est negatio eius que est est non homo albus. alia vero eius q̄ ē. est albus homo. quare erunt due vnus. Quoniam igitur trāsp̄posito nomine et verbo eadem sit affirmatio. et negatio manifestum est.

¶ Quoties inquit noīa permutantur et verba: eedez propositionum significationes permanent. Quoties autē negatio permutatur: nō eedē. nā si quis dicat: ē non homo albus: et non est homo albus: non idem signat̄ permutata scilicet et trāsp̄posita negatione. Quoties aut̄ dicit̄. est albus homo: et rursus est homo albus. idem transposita verba noīaq̄ signant: et erunt eedem affirmationes nam si quis hoc negat: contingit. vt vnus affirmationis due negationes sint. Hoc aut̄ monstratū est sup̄ius fieri non posse. s̄ semper vnus affirmatōis vnā esse negationē. Illius nāq̄ affirmationis q̄ dicit: est albus hō: illa negatio est: q̄ dicit: non est albus hō. Illius aut̄ que proponit: est hō albus: si non est eadē illi affirmationi que enūciat: est albus homo: et est ab ea diuersa: sit negatio vel ea que dicit: non est non hō albus: vel ea que dicit: si est homo albus. sed illa que proponit non est non hō albus: habet suā affirmationē ad quam referri debet at eā. s. que enūciat: est non homo albus. Illa vero que dicit: non est hō albus: negatio est eius que proponit: est hō albus. Sed si affirmationes eorū diuersę sunt: diuersę erunt etiā negationes. Si quis ergo dicat affirmationē que proponit: est albus homo: diuersaz esse ab ea affirmatōe: que enūciat: est homo albus. illud quoq̄ concedat necesse est: vt negatōes quoq̄ ipsarum diuersę sint. est aut̄ negatio illius q̄ dicit: est albus homo: illa. s. que proponit: non est albus homo. Rursus illius que enūciat: est homo albus: est negatio: non est homo albus. quia he due negationes: non est homo albus et non est albus homo a se diuersę sunt. Rursus cū dicimus est albus hō: et negatur non est albus homo. si de eodē hoīe vtrez dicant̄: vnā verā: alterā falsam esse necesse est: vt si de socrate dicat̄. est albus homo: non est albus hō. q̄ cum ita sint necesse est: vt eius que ait. est albus homo: negatio sit ea que dicit: non est albus homo. sed posita est quidem prius negatio que dicit: non est albus homo: eius affirmationis esse. que dicit: est albus homo. Illuc vero monstramus illam quoq̄: que dicit: non est homo albus: eius affirmationis negatio.

nem

nem esse: que dicit. est albus hō. utraqz. n. vtz inter se falsumqz diuidūt. neqz. n. fieri pōt: vt si de uno eo dēqz hoīe dicat. est albus hō. z n̄ est hō alb⁹ utraqz sint vere. qz si ita z nūc sunt posite: aliqñ in veritate concordāt: hoc idcirco euenit: qz indefinite sunt. non qz verbis sunt noībusqz transpositis. quare euenit vnus affirmatiōis duplex sit negatiō. Quod at̄ dīrimus: inferiore descriptione magis liquebit.

Contradictio.

Est albus homo Non est albus homo.

Contra dictio

Est homo albus Non est homo albus.

Contra dictio

Contradictio.

At vero vnus de pluribus: vel plura de vno affirmare: vel negare: si non est vnum ex pluribus: non est affirmatiō vna. neqz negatiō. Dico autē vnū: non si vnum nomen positum sit: non sit autem vnū ex illis: vt homo est fortasse z animal: z bipes: z mā suetum. Sed ex his vnum sit. ex albo autem: z homine: z ambulare non est vnus. Quare nec si vnus aliquid de his affirmet aliquis: erit affirmatiō vna sed vox qdēz vna: affirmatiōes vero multe. Nec si de vno ista. sed similiter plures.

Multa peripateticis de discernēdis propositiōib⁹: que essent vne q̄ multe: consideratio fuit: Atqz ideo nunc hoc dicit. z si vna res inqz de pluribus predicat̄ in ppositiōibus vel affirmatiuis: vel negatiuis: vel rursus si plures de vna itēz predicent̄: z si pluribus illis rebus vnū nomen sit positū. vel vna res de vno noīe plura significanti predicet̄: si ex illis oībus reb⁹ aliquid non sit nō est vna affirmatiō: nec vna negatiō. si quis. n. dicat aīal rationale bipes hō est: vnum hoīem pluribus p̄dicando subiecit. sed hec quidē singillatim dicta plura sunt vnā vero quandā substantiā informāt. Coeuntibus nāqz aīali rōnali z bipedi sit vna substantia aīal rationale bipes: qd̄ est homo. q̄qz hec singillatim dicta multa sint. si quis. n. dicat aīal: z rursus rōnale: z intermisso tempore bipes discretim multa significantia: tñ iuncta in vnum vnā faciunt nām. z hoc est. quod ait. vt hō est fortasse z aīal z bipes: z mansuetū Sed ex his vnū sit. tanqz si diceret: homo plura significat: sed ita. si ea que significāt discretim dicant̄. Nam z aīal: z bipes: z mansuetū d̄ signat. Dicimus. n. hoīem esse aīal z bipedem: z mā suetū. sed hec iuncta vnū corpus efficiunt aīal mā suetū z bipes: qd̄ est hō. Quare q̄qz de vno plura predicata sint: tñ qm̄ ex oībus vnū aliqd̄ sit. Ex hoc vna ē affirmatiō atqz negatiō. Quod si due res tales subiecte sint: de quibus vna res predicet̄ vt de his vnū fieri aliqd̄ neqat nō est vna affirmatiō nec vna negatiō. Si quis. n. candido aliquo hoīe ambulante dicat albū z ambulans hō est: albū z ambulare in vnā nām nō cōueniunt: nec fit ex vtriusqz aliqd̄ vnū ita: vt alicuius hec duo iuncta substantiā forment. Quare siue affirment̄ siue negent̄: siue subiecta sint: siue predicata nō erit vna affirmatiō: nec vna negatiō. sed vox quidē vna est. Tot autē in ea sunt affirmatiōes z negatiōes: quot termini sunt positi ex quibus vnū nō sit. siue autē de pluribus vnum predicet̄ siue plura de vno predicent̄: idē modus est. vt si quis dicat: hō aīal rōnale bipes est. qm̄ ex his vnū quidā sit: vna est pro

positio. Sin vero quis dicat: homo albus ambulans ē. qm̄ ex his vnū nihil sit: nō ē vna ppositio. Amplius quoqz si pluribus rebus vnū nomen sit positus ex quibus cōiunctis nulla vna nā sit: z de illo vno noīe vnū qd̄libet aliud predicet̄. nō est vna affirmatiō: nec vna negatiō. Marinus nāqz: z hic latrabilis vno vocabulo canes vocant̄. Si quis igit̄ dicat: canis aīal ē: qm̄ ex his q̄ significat canis: in vnū iunctis nihil vnū efficit̄ (ex cane. n. latrabili z ex marino iunctis nulla vna substantia est) illa propositio multiplex ē: z multa significans: z nō vna. Quare quēadmodū si qs̄ hōi ppositiōes interroget debeat r̄ideri: docet dicens.

Si ergo dialectica interrogatio responsionis est petitio vel propositionis vel alterius partis cōtradictiōis: propositio vero vni⁹ contradictionis p̄ est: non erit vna responsio ad hec. Neqz enim vna interrogatio: nec si sit vera. Dictum est autē de his in topicis. simul autē manifestum est: quoniam nec hoc ipsum. quid est. dialectica interrogatio est. Oportet enim datum esse ex interrogatione eligere: vtrū velit contradictionis pertem enunciare. Sed oportet interrogantem determinare vtrum hoc sit homo: an non hoc.

Sensus hōi ē. quicūqz interrogat si ab arte dialectica nō declinet: idcirco interrogat vt ei r̄ideatur. R̄ideat̄ autē aut tota ppositio: aut cōtradictiōis vna particula. Si qs̄. n. sic dicat interrogās. aīa ne immortalis est: Tunc r̄idens. aut est r̄idebit: aut nō. Hoc autē est totius contradictionis vna particula. Cōtradictio. n. est aīa immortalis est: aīa immortalis nō ē. ergo est z non cōtradictiōis sunt particule: Quod si quis sic interroget. aīa ne immortalis est: an nō: tūc ille ita r̄idebit si velit totā propositionē dicens. vide tur mihi immortalis esse: vel rursus videt̄ mihi non esse immortalis. Ergo quisqz interrogat: ita r̄isionē petit: ut illa responsionis petitio: vel ppositionis petitio sit: vel vnus partis cōtradictionis. Propositio autē vnus cōtradictionis est. idest oīs affirmatiō vna vnā habebit negationes: z in duabus ppositionibus vna erit contradictio. Quare si quis plura significātes propositiones dixerit. ille nō facit ppositiones. ad quā sit vna negatiō. quocirca hōi interrogationi q̄ plura significat: nec si vera sit: debet esse vna r̄isio. si quis interroget substantia ne sit canis. q̄qz verus sit dicere substantia est: qm̄ z latrabilis z marinus substantie sunt. tñ non est ad hāc vna facienda responsio. Sed dicendū est de quo cane interroget. qd̄ si dixerit de marino: vel rursus de latrabili: tunc cū p̄ illi⁹ determinationem definitionēqz interrogationis facta fuerit vna ppositio: vnūqz significans adhibenda est vna r̄isio. De his autē in topicis dictū esse cōmemorat. Similiter at̄ manifestū est: qm̄ nec hoc ipsum qd̄ est dialectica est interrogatio. qualis debet esse modus dialectice interrogatiōis exequi. Ait. n. si quis interroget quid est aīal: hec nō est dialectica interrogatio. Opz. n. p̄ dialecticā interrogatiōē optiōnē r̄idēti dari: vtz affirmare velit: an negare qd̄ d̄ vt si quis id interroget putasne bonū malo cōtrariū est: Tunc r̄idēti dat̄ electio vtrū affirmare velit an negare. Dicit. n. ille aut est aut non est qui autem ita interroget: quid est animal: nullum illi locum aut affirmatiōis aut negatiōis relinqt. qd̄. n. dicturus ē interrogāte aliquo: qd̄ est aīal: dicturus est nō. incō

In librum de interpretatione edictioprimum.

ueniēs erit rñsio. Eodē quoq; mō si dicā. est aīal. ad cām. sola igit̄ est dialectica interrogatio: in q̄ datur rñdētī ex interrogatiōe optio: vtrā velit ptem cōtra dictiōis eligere. eāq; enūciare vel affirmādo. s. vel negādo. Opz. n. interrogātem determinare: vtz ver bi grā aīal hō sit: an nō. vt ex illa interrogatiōe: quā velit ptem cōtradictionis possit is q̄ rñdet eligere.

Quoniam vero hec quidez predicantur compo sita: vt vnum sit omne predicamentuz eorum: que extra predicantur: alia vero non: que differentia est De homine enim veruz est dicere z extra animal: z extra bipes: z hec vt vnum. z hominem: z album. z hec vt vnum. Sed non si citharedus est z bonus z citharedus bonus. Si enim quoniam alterutz dī: vt vtrūq; dicef: multa incōueniētia erūt. De homine enim verum est z hominem: z album dice re. Quare z omne. Rursus si album ipsum: z om ne. quare erit homo albus albus. z hoc in infinituz. z rursus musicus albus ambulans z hec eadem fre quenter implicita. Amplius si socrates. socrates ē z homo. z socrates hō z si homo z bipes: z homo bipes. Quoniam ergo si quis simpliciter dicat cō plexiones fieri: plurima inconuenientia contingit dicere manifestum est. Quemadmodum autem ponendum est: nunc dicimus.

Costq; de vnitāte propositiōis explicuit: z qd esset dialectica ppositio terminauit. Mūc ad alia venit: in qbus plura sepe de vno singillatī veraciter p̄dicāt: q̄ siml̄ p̄dicata: alia vera sunt: alia falsa. Si qs. n. sic dicat marius malus est. fortasse vez est. Rursus ma rius dur est. z hoc vez est. Que iuncta in vnū nulla rōne sunt vera. velut siqs dicat. marius malus dur ē est nāq; optum^o oīuz. Rursus hō aīal est vez ē: z hō bipes est: vez est. z hec iuncta vera rursus sunt. Si qs .n. dicat: hō aīal bipes est: vez est. Mōz ergo q̄ mo dus sit: vel qn̄ ea q̄ singula extra p̄dicātur: iuncta ve ra vel falsa sint. regulā daturus aggredit̄. z sensus q̄ dē hmōi est. Ordo at̄ sermonū talis est. Qm̄ vera in qt̄ quedā sunt: q̄ ita p̄iuncta de aliquo p̄dicant̄: vt eo ruz p̄dicamentū vnū sit: z in vnū cōgruat forma. eoz que extra vere poterāt p̄dicari: vt in eo qd̄ ē aīal bi pes de hoīe iuncta cōposita qz dicunt̄: z sit vna quo dāmmodo p̄dicati. Lū aīal z bipes extra singillatī vale ant p̄dicari. Dicim^o. n. hō aīal est: z rursus hō bipes est. Alia vero q̄ nō sunt eo mō: q̄ singillatī qdem p̄di care vez est: cōposita vero falsum: q̄ eoz differentia ē. vel qn̄ illud: qn̄ hoc eueniat: dicendū est. z hoc do cet exēplis. De hoīe. n. inqt̄ vez ē dicere z extra aīal z extra bipes z vt vnū: vt de eo dicat̄: aīal bipes. rur sum quēlibet hoīem vt socratē possumus dicere. ille hō albus ē. rursus ille hō: hō est. z hec vt vnū iuncta dicētes. ille hō hō albus ē. sed aliquotiēs euenit: vt aliqs hō citharedus qdēz sit impituz. Bonus at̄ hō z si de ipso dicat̄. qm̄ est citharedus: vez est. z qz bo nus est. hoc quoq; vez est. S; nō z si citharedus ē z bonus. idcirco iā bonus ē ēt citharedus fortasse. n. ē impitissimus: hō at̄ bonus. Si. n. qm̄ alterutrū dī: z vtrūq; dī: mltā z icōueniētia erūt. si qs. n. sit q̄ dicat oīa q̄cūq; singillatim vere dñr ea iuncta ēt vere posse dici: multa incōuenientia ipossibiliaq; cōtingunt. Hoc est. n. qd̄ ait. si. n. qm̄ alterutz dī: z vtrūq; dī. si .n. aliqs dicat qm̄ alterutz extra vere dī: z vtrūq; si

mul vere semp posse dici: multa sunt ipossibilia: que p̄tingūt: q̄ at̄ sint ipossibilia q̄ p̄tingunt hec sunt. De hoīe. n. possumus dicere: qm̄ bonus ē: z rursus possu mus dicere: qm̄ albus est. dicim^o igit̄ z simul de hoīe hō: hō albus est. Rursus de hoīe albo possum^o dicez re. qm̄ hō est: possum^o dicere: qm̄ albus est. igit̄ z hec iuncta dñr. hō hō albus alb^o ē. Mā si vez ē dicere de hoīe qm̄ hō est. z de albo qm̄ albus est. z oē hoc vere pōt. i. hō hō albus alb^o est. Et si de hoc itez hoīe al bo: vez est dicere: qm̄ albus est. z vez est de eo albū p̄dicare: z rursus oē p̄dicare vez est. erit ergo hō al bus alb^o z rursus de hoc albū p̄dicare vez est. erit igit̄ tertio hō albus albus albus: z hoc in infinitū p̄ gredit̄. z rursus si vez est dicere de hoīe qm̄ musicus est: z rursus qm̄ alb^o est: z qm̄ ambulās est: z hec rur sus in vnū dñr: hō musicus albus ambulās est. Rur sus q̄ musicus alb^o ambulās est: z albus ē z ambulās est: z musicus est. Dñr hec igit̄ simul rursus: hō alb^o alb^o musicus musicus: ambulās ambulās est. z hec assidue cōplexa eadez faciūt supflūā locutionez. Nec nō ēt quoq; in singularib^o idē euenit. Si. n. socrates z socrates ē z hō: erit socrates socrates hō. z si socra tes ē z hō z bipes: erit socrates socrates hō bipes. z rursus si hic idē bipes est z hō: erit socrates socrates hō hō bipes bipes. Que oīa qz sint incōueniētia nul lus ignorat. Non igit̄ dicendū est: qm̄ oīa quecūq; singillatim predicant̄: eadem iuncta semp poterūt p̄ dicari. ergo q̄ iuncta vere dici possunt: z q̄ falso eoz: q̄ singillatim atq; extra ante vere dicunt̄: erponit. Hoc enī solū hactenus demonstratū est: qm̄ si quis simpliciter z oī modo fieri cōplexiones dicat: multa incōuenientia euenire necesse est. Quemadmodū autē fiant complexiones: ponendum atq; tractanduz est.

Coruz igitur: q̄ predicant̄: z de qbus predicant̄ quecūq; scdm̄ accidēs dicunt̄ vel de eodē. vel alte rū de altero. hec nō erit vnū. vt hō albus ē z musi cus. Sed n̄ ē idē albū z musicū. Accidētia. n. sunt vtreq; eidē. nec si albū musicū vez ē dicere tñ nō erit albū musicū nomē aliqd. Scd̄z accidēs. n. al bū musicū dī. Quare n̄ erit albū musicū vnū ali qd. Quocirca nec citharedus bonus simpliciter. sed anial bipes. Non enim sunt scdm̄ accidēs.

In bis inqt̄ q̄ predicant̄: z de his de qbus illa ipsa p̄dicant̄: duplex rō est. Aut. n. duo accidentia de vno subiecto dicunt̄: vt marius malus est. z marius dur est. aut vnū accidens de vno subiecto predicat̄. Aliud vero accidens de illo p̄dicato accidenti predicat̄: vt si quis dicat. Licero est caluus: caluus orator est. Hic .n. caluus de subiecto Licerone: orator de caluo pre dicat̄. Hoc est. n. qd̄ ait. quecūq; p̄m accidēs dicūt: vel de eodez: vel alterū de altero de eodem. vt si qua duo accidētia d̄ vno p̄dicēt. altez de altero. vt si vnū accidens de altero accidenti dicat̄: vt ipsuz accidens de quo dī: de altero rursus subiecto predicet̄. Quod si ita fiat predicatio: in vnū iungi accidentia copula riq; nō possunt. etenim si quis sic dicat. hō albus est homo musicus est. hec iuncta simul vnū non facient vt est musicus albus. vel si rursus musicum predicet̄ de albo: vt albū de hoīe dicatur: z predicet̄ illud al bum musicū est. Non idēz est albū musicū. nec in vnā substantiā coeunt. quecūq; sic vere predicari possunt singillatim. idcirco. n. de se inuicez vident̄ posse predi cari: qz de vno eodezq; subiecto p̄dicat̄. Mō qd̄ ex his vnū

vnū aliqd fiat. Accidentia. n. sunt vtraq3. quare non idē erit albū musicū. sed qm̄ hō albus idē musicus ē: p̄ id qd̄ vtraq3 vni accidūt: p̄ accidens albū de musi co predicat. Nec rursus si citharedus est ⁊ bonus. idē circo iā bonus dici poterit citharedus. neq3. n. bon⁹ ⁊ citharedus talia sūt: vt ex his vnū fieri possit. Sed qm̄ vtraq3 eidē accidūt: idcirco de se s̄m accidēs p̄dicant. s3 magis fortasse possum⁹ dicere. Hō aīal ē: hō bipes est: vt hec iūcta dicam⁹ aīal bipes: ⁊ his iūctis s̄m substantiam nō s̄m accidens est facta predicatio.

Amplius nec quecunq3 insunt in altero. quare neq3 album frequenter neq3 homo: hō aīal est vel bipes. Insunt. n. in hoīe bipes ⁊ animal.

Quecūq3 singillatiz s̄m accidēs p̄dicamus ea simul p̄dicari nō posse mōstrauit. Illuc at̄ illud etiā docet qm̄ illa quodq3 q̄ substantialiter p̄dicantē: nō semp̄ s̄mul iuncta p̄dicantē. ⁊ hec rō ⁊ accidentib⁹ quēnit ⁊ substantialib⁹ rebus. quotiens. n. inest p̄dicatio aliqd: ⁊ nos illud extra volumus p̄dicare. vt in vnū rursus duo p̄dicata iūgere tūc. sit icōgrua p̄dicatio. ⁊ hoc aliquotiens qdē in ipsa noīz platōe p̄spiciē. aliquotiens vō inuenit̄ i intellectu: atq3 i terminū q̄tinentia. si q3. n. sit hō alb⁹: ⁊ de eo dicat̄ vbi gr̄a: callias hō albus est. ⁊ rursus de eo dicat̄ callias alb⁹ ē. si q3 id ve lit iūgere: incōueniētissime p̄dicabit̄. Dicit. n. callias hō alb⁹ alb⁹ ē. idcirco qm̄ alb⁹ in hoīe albo q̄tinebat̄ qd̄ an̄ de callia p̄dicatū est: Atq3 hoc ē qd̄ ait: Quare neq3 albū frequēter. alia vō sunt q̄ hoc in platione nō hnt̄ s3 in nā. si quis. n. sic dicat. socrates socrates ē. ⁊ rursus socrates hō ē. ⁊ hec simul iūgat: vt dicat socrates socrates hō ē. nō recte fecerit p̄dicationē. Nā hō in socrate inerat. ⁊ rursus hō de socrate p̄dicatū est. Talē est ergo q̄ hec iuncta. i. socratē ⁊ hoīem voluerit p̄dicare de socrate: tāq3 si dicat socrates hō hō est. Nā in socrate inest hoīs nā: vel rursus si de aliquo hoīe velit aliq3 hoīem p̄dicare: ⁊ rursus aīal: ⁊ dicat. hō hō est. ⁊ aīal. Mon. n. idē est qd̄ aīal. ergo q̄ hec duo iūcta cōponit. nihil differt q̄ si dicat. hō aīal aīal est. Hō nāq3 aīal est eodē mō ⁊ si de aliquo hoīe hoīez predicet aliq3: ⁊ rursus bipes ē. Atq3 hec iuncta velit dicere: incōgruā faciet p̄dicationē. nihil. n. aliud dicit: q̄ dixerit hō bipes ē. q̄ si dicat hō bipes bipes ē. ⁊. n. hō bipes ē. Quare neq3 ea q̄ in ipsa platione in altero insunt cū extra p̄dicant̄ recte iungunt̄: nec ea q̄ in platione qdē nō insunt: sed tantū in nā atq3 substantia. Qd̄ si nec accidētia sint: nec alterū in altero. ⁊ ea singillatim p̄dicēt iuncta p̄dicat̄. si q3. n. dicit de hoīe qm̄ aīal ē vey dixerit ⁊ rursus qm̄ bipes: vey hoc quoq3 dixerit. Nec si iūgat faciet: hō ē aīal bipes. hoc recte p̄dicat̄. Nā neq3 accidētia dñr nec alter⁹ alteri inest. Hō. n. sumit̄ in definitiōe aīalif bipes: ac p̄ hoc nō inest illi substantialiter. Illa at̄ sola aliqb⁹ insunt substantialiter quecūq3 in eoz definitiōe sumūt: vt in definitiōe hoīs sumit̄ aīal: ⁊ i definitiōe rursus hoīs sumit̄ bipes. inest ergo bipes in hoīe. quare sola illa singillatim p̄dicata recte iuncta p̄dicat̄: q̄ neq3 accidentia sunt: nec alter⁹ in altero inest vī platiōe vel nā. idq3 fiet manifestū si eoz alteri⁹ definitio sumat̄: velut si q̄rat: an de hoīe hō ⁊ bipes p̄dicari sit p̄t̄ definitiō ē hō. ⁊ si i hoīs definitiōe bipes scurrerit: dicēdū est bipes inest i hoīe ⁊ vtrūq3 iūctū de hoīe si posse p̄dicari. q̄ cū dixeris hō hō bipes tale est. q̄ si dicas: hō bipes bipes: qd̄ est incongruū.

Vey est at̄ dicere de aliquo ⁊ simplr: vt quendā

hoīem hoīem: aut quendā albū hoīem hoīem albū

Cudū q̄siuit: vtz oīa q̄ singillatiz vere p̄dicant̄ ea iūcta veraciter dicerēt. Illuc at̄ p̄siderat atq3 pp̄edit vtz oīa q̄cūq3 simul vere dñr ⁊ simplr vere p̄dicant̄. Dicimus. n. socratē quēdā hoīez cē. ⁊ rursus simplr dicimus socratē hoīem cē. Rursus dicim⁹ verbi gr̄a Calliā albū hoīem cē: ⁊ de eo albū simplr p̄dicam⁹. dicim⁹. n. callias alb⁹ ē. Querit ergo vey hoc in oib⁹ p̄dicamētis eē videat̄ vt q̄cūq3 vey est iūcta p̄dicare eadē quoq3 vey sit simplr dicere. s3 hoc nō in oibus eueniet. Nā si q̄ bñdī sit p̄dicatio: in q̄ aliqd oppositū addat̄ ipsi p̄dicatōi: p̄ter illud oppositū simplr illa p̄dicatio si p̄t̄ p̄dicari. vt si q3 dicat de socrate iā mortuo: qm̄ hoc qd̄ iacet: hō mortu⁹ ē: vere dicit. simplr at̄ dicere nō p̄t̄: hoc qd̄ iacet hō est. Idcirco qm̄ ad ditū ē p̄dicato. i. hoī id qd̄ hoī oppositū ē. i. mortu⁹. Dicitū est. n. hic qd̄ iacet: hō mortu⁹ ē. Mortuus at̄ ⁊ hō opposita quodā mō sunt. Nā si eoz definitiōes sumamus: facile hoc perspici p̄t̄. Hōmo namq3 ē aīal matus: mortuus vero p̄ter aīam. atq3 ideo qm̄ quēdā est oppositio s̄m priuationez atq3 habitū hoīs et mortui ⁊ vtraq3 simul vere predicantur: vnū ipsozū quod est homo simpliciter ⁊ p̄ter mortuus de cada uere nō p̄t̄ predicari. atq3 hoc est quod ait:

Non at̄ semp̄: sed qm̄ in adiecto aliqd quidē op positorum inest: qd̄ cōsequitur cōtradictio: nō vey: sed falsū est: vt hoīem mortuū hoīem dicere. Quā do at̄ nō inest: vey ē. vel etiā qm̄ inest: semp̄ nō vey est. qm̄ vō nō inest: non semp̄ verū est: vt homerus est aliqd: vt poeta. ergo etiā est. an nō scdm̄ accidēs enī predicat̄ eē de homero. Quoniā enī est poeta sed non scdm̄ se p̄dicatur de homero: quoniā est.

Que vtraq3. i. ⁊ p̄dicatū ⁊ qd̄ addit̄ p̄dicato ex ipsa oppositiōe p̄dictio cōmittat̄: vt qm̄ hō ⁊ mortuus op posita sūt: ea qdā cōmittat̄ atq3 p̄sequit̄ p̄ oppositio nē p̄dictio. Dicimus. n. q̄ hō est viuit: q̄ mortuus ē si viuit viuit at̄ ⁊ nō viuit: qdā p̄dictio ē. Ergo i bñdī p̄dicatōibus nō ē vey vnū simplr p̄dicari. Qm̄ autē bñdī oppositio ei qd̄ p̄dicat̄: nō iungit̄: p̄t̄ simpliciter vere p̄dicari. sed nec hoc semp̄: magisq3 illud vey rursus dñr qm̄ cū ipsa oppositio est nunq3 vey est eoz q̄ iuncta vere p̄dicant̄: simpliciter vere aliqd appellari. Cū aut̄ ista oppositio nō inest: nō semp̄ vere simplr p̄dicari eoz aliqd: q̄ de aliquo vere iuncta dñr. Si q3. n. sic dicat. homerus poeta ē: vey dixerit. qd̄ si dicat homerus est simplr p̄ter poetā: falsum est. At q̄ cē ⁊ poeta nō sunt opposita. Ergo nō semp̄ qm̄ oppositio nō est in p̄dicatis: vey est aliqd simplr predicari. Cū aut̄ oppositio inest: semp̄ falsum vnū p̄dicamētōz q̄ iuncta dñr: simplr ⁊ p̄ter aliud dicere. Nā cum de homero dicimus qm̄ est aliqd. i. qm̄ homerus poeta est: vey est. Illudq̄ et̄ dicendū est per se qm̄ est: an potius esse nō simplr. sed s̄m accidens de homero p̄dicatū est. Mon. n. q̄ est: sed q̄ poeta ē: ⁊ qm̄ ei ⁊ poete esse accidit. Idcirco esse quoq3 homer⁹ aliqd. i. poetā nō per se esse predicamus. cōcludit igitur hoc mō.

Quare in quātiscūq3 predicamētis neq3 contrarietas inest: si definitiones p̄ noībus dicat̄: ⁊ scd3 se predicat̄: ⁊ nō scdm̄ accidēs in his aliqd: ⁊ simpliciter veruz erit dicere. Qd̄ autē nō est: qm̄ opinabile est. non est verū dicere esse aliquid. Opinitio enim eius est non qm̄ est. sed quoniā non est.

In q̄busdā. n. nobis dicitis nō apparet oppositio. qd̄

In librum de interpretatione editio prima.

si definiantur: mox sese illa oppositio patefacit: vt in eo qd est hō et mortuus noīa quidē ipsa opposita nō sunt: sed definita inueniunt opposita. In hōi igitur oppositioibus vel quotiens nō sūm accidens predicatur aliqd: vt esse de homero sūm poetā. s. qd homero accidens est: sed per se et sūm ipsum subiectū. manifestum est qm̄ qcqd cōiuncte vere dici pōt: idē vere dī et simpliciter predicatū: vt si qs dicat de aliquo hoīe qm̄ hic hō albus ē: vey fortasse dixerit: et rursus hic albus est. Hoc quoqz vey ē dicere. idcirco qm̄ de eo nō ideo albū pdicauit: qz dixit illū eē hoīem: sicut de homero idcirco esse predicat: qz poeta eē dī: sed qd p se alb⁹ est. sed hoc nō sūm accidēs predicat: sed p se. Quare recte actiuū est qm̄ in qbus iunctis pdicationibus neqz oppositio qdā inest: nec ipsa per accidens predicatio est: illa simpliciter ēt posse predicari. Qd aut nō est: qm̄ opinabile est. nō est vey dicere esse aliqd. Opinatio. n. nō est: qm̄ est: sed qm̄ nō est. Quidā volētēs id qd nō est: aliquo mō eē mōstrare: tali vtebant filogismo. qd opinabile ē est. Qd aut nō ē: opinabile est. Cōcludebāt qd nō est igit est. docētēs ea q eēt: scibilia potius: nō opinabilia esse. qd at non est: opinioni tñ subiacere: nulla ēt scia claudi. Quod aristoteles hoc mō discutit. Ait. n. non idcirco est opinabile: qm̄ est. sed idcirco opinabile est. quoniā non est. sed hoc quod non est: est qdem: sed non est per se: sed opinabile. Et quemadmodū homerus est quidem qdam. i. poeta. non tñ est per se: ita id quod non est. est quidem aliquid id est opinabile: vel ignorabile: vel nescibile: non tñ est aliquid per se in natura.

Chis vō determinatis pspiciendū est. quēadmodū sese hnt affirmatiōes et negationes ad se inuicē. s. que sunt de possibili esse: et nō possibili. et de cōtingenti. et nō contingenti. et de impossibili et necessario. Habent enim aliquas dubitationes.

CPropositionū alie sunt: q simpliciter pferunt: alie qbus aliqs modus in enunciatiōe miscet. Si qs. n. dicat socrates disputat: simplicē ppositionē fecit. si veyro aliqs dicat. socrates bñ disputat: modū propositioni quā enunciabat: adiunxit: qno. n. disputaret apposit: cū dixit bñ. Ilūc ergo hoc speculat quēadmodū se hnt affirmatiōes: et negatiōes eay ppositionū: q cū mō aliquo pferūt: vt siqs dicat possibile ē hoc fieri. et rursus si possibile ē hoc fieri: quēadmodū sese in his affirmatiōis hnt negatiōisqz nā. Siml̄ aut et in eo qd est impossibile eē: et in eo qd ē necesse esse. et in eo qd dī cōtingere eē: et nō cōtingere esse: q horū sint affirmatiōes: q negatiōes: aut quā affirmatiōē cui negatiōi recte aliqs opponat. De his oib⁹ pspiciendū inqt: qm̄ ea q de iunctis pdicatiōibus et simplicib⁹ dicēda fuerit: terminata sūt. Mā de hax ppositionū: q cū mō pferūt: oppositiōib⁹ multa causatio est. Que at sint dubitatiōes: vel quēadmodū in his oppositiōes inueniēde sunt: et tūa disputatiōe pseqt.

Chā si eorū. q cōplectunt. ille sibi inuicē opposite sunt cōtradictiōes. quecunqz scdm̄ esse et non esse disponunt. vt eius q est esse hoīem. negatio est nō esse hoīem. nō esse nō hoīem. et eius q est esse albus hoīem. negatio ea q est nō esse albus hoīem. sed nō esse non albus hoīem. Si. n. de oibus aut dictio est. aut negatio. Lignū erit verū dicere esse non albus hoīem. Quod si hoc mō. et quātiscūqz esse non ad

dit. idem faciet id qd pro esse dicat. vt eius. que ē ambulat hō. negatio est non ea que est ambulat nō hō. sed ea q est. non ambulat hō. Nihil. n. differt dicere hoīem ambulare. vel hoīem ambulatē eē. Quare si hoc mō in oibus. et eius que est. possibile est esse. negatio est possibile est non esse. sed non ea q est. non possibile est esse. videt at idē posse et eē nō esse. oē. n. qd est possibile diuidi vel ambulare. et non ambulare. et non diuidi possibile est.

Chis ppositio vboz et noīum cōplexiōe format. et go ppositionū que plectunt: et quaz nā in pplexiōe est: ille sole sunt inqt cōtradictiones. Quecūqz s esse et nō esse ponunt: vt in ea ppositione q dicit est hō: si est illa negatio hui⁹ affirmatiōis que pponit est non hō: sed illa poti⁹ q enunciat nō est hō: vt sit affirmatiō et negatiō: est hō: nō est hō. Illa vero q dicit: est nō hō: nō est negatiō eius q enunciat est hō: sed ē affirmatiō eius negatiōis: q est: nō est nō hō. Rursus cū dicimus est albus hō: nō est negatiō illa huius affirmatiōis: q dicit est nō albus hō: sed illa poti⁹ q dicit nō est alb⁹ hō. hoc at pbat sic. Necesse ē. n. i pdictiōibus vnā verā eē semp: alterā falsā. ergo si eius affirmatiōis q dicit est alb⁹ hō: negatiō eēt est nō albus hō: vnā verā: vnā falsā esse cōstaret. Ilūc at si quis de ligno dicat est albus hō: falsus dixerit. si quis veyro de ligno eodē neget dicēs: ē nō alb⁹ hō hoc quoqz falsum est. bec. n. ppositio q dicit: ē nō albus hō: hoc sentit: hoīem quidē esse: non tñ albū: qd de ligno falsum est pdicare. Ergo et ea q dicit est albus hō: et illa q proponit: est nō albus hō: vtreqz aliquando false sunt: vt in ligno. quare non sunt sibi inuicē opposite. igitur nec ea que dicit est albus non hō: negatiō eius ē que dicit est albus hō. quare illa huius negatiōe ponenda est: que dicit non ē albus hō. In his nāqz. vna semp vera est: semp altera falsa. Qd si ita est: sūm eē semp et non eē natura cōtradictionis efficiē. Nam cū dico ē hō: sūm id qd est esse sit negatiō non est homo. Et cum rursus dico est albus homo: sūm id quod est esse rursus negatiō sit non est albus hō. Et sensus qdem totus huiusmodi est. Ipsi autem in oratione sermōnes propter similitudinē vident quidē obscuro. Erit aut planius pnucciantibus et subaudientibus sic. Nam si eoz que complectunt idest ppositionū: quarū natura in cōplexione est: ille sibi inuicē opposite sunt contradictiones. quecūqz sūm esse et nō eē disponunt: vt he quas supra digessimus: quarūqz ipse exēpla proponit: vt eius q est eē hoīem: negatiō ē nō eē hoīem. Hec. n. ipsius affirmatiōis sūm eē et non eē negatiō ē. et hic subaudiendū ē. nō illa negatiō ē: p quā dī esse non hoīem: vt sit sensus affirmatiōis que est esse hominem: negatiō ē nō eē hoīem. Non illa que dicit esse nō hoīem. et hoc qdem de simplicibus. Rursus de his in quibus est tertiū predicatur: eius q est esse albū hoīem. non hunc subaudiendū est. illa est negatiō que dicit: esse non albū hoīem. Sed hic quoqz subaudiendū est: illa que dicit: non esse albū hoīem: vt sit hic sensus. Huius affirmatiōis que est esse album hoīem: non est illa negatiō: que dicit esse non album hoīem: Sed illa poti⁹ que proponit non eē album hoīem: et bec approbat inductione. Si. n. inqt de oibus aut dictio est. idest affirmatiō aut negatiō vera: cū lignū falsus sit dicere eē albū hoīes: vey de bet eē de eo dicere. eē si albū hoīes. S3 hec negatiō est superioris

est superioris affirmatiōis: s; utraq; false sūt. Nec igitur
 nō est illius affirmatiōis negatio. Ergo semp̄ fm̄ eē
 r nō eē dīctiōes sibi met opponūt. Quod si hoc mō
 r quātiscūq; eē nō addit: idē faciet qd̄ p̄ eē dī. Sūt
 quedā p̄positiones in qbus eē nō additur: sed id qd̄
 i his enūciatur: idem valet tāq; si esse poneretur: vt i
 eo quod est homo ambulat: quod dico ambulat: tale
 est tāq; si dicam homo ābulans ē. Ergo i his quoq;
 que nō habent verbum iunctū: si negationē ad ver-
 bum illud iunxero: quod pro eē positū ē. Talis mihi
 negatio redditur: qualis si negatio ad esse poneretur
 vt in eo quod ē ambulat homo: ābulat p̄ esse positū
 est. Huius ergo affirmatiōis ambulat hō: nō ē ne-
 gatio ea que dicit ambulat nō hō: sed illa poti⁹ q̄ di-
 cit nō ambulat hō. In hac. n. ad id quod ē ābulat ne-
 gatio iūcta est: quod ambulat hōi: pro eo quod ē esse
 cōiunctum est. Tale est. n. dicere homo ābulat: tāq;
 si quis dicat est ābulans homo. Quare si hoc modo i
 osbus: r eius que est possibile est eē: negatio ē possi-
 bile est nō eē: sed nō ea nō possibile est eē: si i oibus i
 quit fm̄ eē dīctio sit: in his quoq; que possibilis di-
 cūtur: fm̄ eē r nō eē cōtradictio faciēda est: i eo. n.
 qd̄ dicimus posse eē: illa erit negatio q̄ dicit posse nō
 eē: nō illa q̄ ē nō posse esse. Nā si ei que ē possibile est
 esse: illa opponatur que ē nō possibile est esse: nō fm̄
 eē r nō esse oppositio facta est. Quocirca qm̄ supra
 docuit fm̄ eē r nō esse fieri cōtradictionem dicendū
 est eius que est: possibile est esse: illam esse oppositio-
 nem: que dicit possibile est nō eē. S; aliud rursus oc-
 currit: qd̄ nos ab hac opiniōe dimoueat. In oib⁹ . n.
 aut affirmatio vera est aut negatio. In his. n. utraq;
 sūt vere: nā quod possibile est eē possibile est nō esse:
 vt q; possibile est hōiem ābulare. possibile ē non am-
 bulare: r quod possibile est videri: possibile est nō vi-
 deri. Rursus quod possibile ē secari r diuidi r nō se-
 cari r nō diuidi. Quare utraq; i eodē vere sūt: possi-
 bile est esse: r possibile ē non esse. Nam cum dicimus
 possibile est non esse: ita intelligendum ē: vt si dicere-
 mus possibile est hodie pluuiam non esse: cum sit pos-
 sibile: vt sit. Cur at̄ hoc ita eueniat: ipse dem̄strat dicēs
 Ratio autem est. quoniam omne quod sic possi-
 bile est. non semper in actu est. Quare inerit etiaz
 negatio. potest igitur r non ambulare quod est am-
 bulabile. r non videri quod est visibile. at vero ipos-
 sibile est de eodem oppositas esse veras dictiones.
 Nō igitur eius que est possibile est esse. negatio est.
 possibile est non esse. Contingit enim ex his aut
 idem ipsum dicere r negare simul de eodem. aut
 non secundum esse r non esse. que opponuntur.
 fieri affirmatiōes. r negatiōes. Si ergo illud
 impossibile est: hoc erit magis eligendum.

Hoc huiusmodi est: quecunq; ita sunt possibilis ut
 sint actu r opere: illa nulla ratione possunt non esse:
 vt celo semper actu est moueri: semper enim moues-
 tur: r dicimus possibile est celum moueri: idcirco qm̄
 celi motus actu est: hoc est id agitur: mouetur eniz in
 hac: ergo possibilitate talis p̄positio non potest cō-
 uenire: vt predicamus possibile est celum non moues-
 ri: hoc ē. n. impossibile. Ergo i his q̄cūq; actu sunt: be-
 que p̄pones possibile ē eē: possibile ē nō esse: nulla ra-
 tione conueniunt. In his aut̄ que nō sunt semp̄ actu
 r sunt possibilis esse: cōuenire possunt p̄positiones:
 idem posse esse: r posse non esse. Non est eniz semper

actu pluuiā: r possibile est eē aliquādo: quare possi-
 bile est eā nō eē aliquādo: nec igitur rō ē cur vtrūq;
 inueniuntur vere: quod in his possibilitatibus: q̄ non
 semper sunt actu: r esse aliquid: r nō esse contingit: q̄
 re si eius que est possibile est eē: negatio est ea que di-
 cit possibile ē nō eē. In eodē simul r affirmatio r ne-
 gatio erunt vere: r cum rei inest affirmatio: vt sit eē
 possibile: eidem rursus inerit negatio: vt sit possibi-
 le non esse: quare r qd̄ ambulabile ē: idest quod am-
 bulare potest: potest non ambulare: r quod visibile
 est idest quod videri potest: pōt etiam non videri: s;
 impossibile est: vt de eodem opposite r contraiacen-
 tes dictiones: simul vere sunt: in omnibus enim aut
 affirmatio vera est aut negatio. Si ergo factis nega-
 tionibus fm̄ esse: r non esse in his que fm̄ aliquē mo-
 dum dicuntur: r affirmatio r negatio utraq; sūt ve-
 re: quod fieri non potest: illud magis dicendum ē nō
 faciendas fm̄ esse r non esse negatiōes: sed potius
 fm̄ modum. quod si illud est impossibile: vt affir-
 matio r negatio simul sint vere illud magis est dicē-
 dum: vt nō fm̄ esse r non esse fiat dīctio: sed potius
 fm̄ modum. Quod autem dixit. si ergo illud impossi-
 bilis est: hoc erit magis eligendum. Non sic dictum
 est qd̄ vtrūq; ipossibilia sint: r affirmatiōē r nega-
 tionem verā esse: r nō fm̄ esse: vel nō esse fieri dīcti-
 onē. Illud enim vnū idest dīctiōem simul verā esse
 impossibile est. Secundum esse autem r nō esse affir-
 mationem nō fieri r negatiōē nō impossibile ē sed
 ad hoc retulit ipossibili⁹ ē: tāq; si diceret minus pos-
 sibile. Minus enim possibile est: vt opposite i eodem
 p̄pones vere sint: quā vt non fm̄ eē r nō eē negatiō-
 nes ponantur. Quo circa eligēdum est hoc: quod est
 possibilis: vt fm̄ modū poti⁹ q̄ fm̄ eē r nō eē nega-
 tiones fiant. Quod ipse planius exequitur dicens.

Est igitur negatio eius: que est possibile esse ea
 que est non possibile esse: sed non ea que est possibi-
 le non esse. Eadem quoq; ratio r in eo quod est cō-
 tingēs esse: r enim negatio ei⁹ est nō cōtingens esse.

Idē nāq; simul vere inueniri nō pōt: nā si qd̄ ē possibi-
 le eē: vt idē illud nō possibile sit fieri si pōt: nec hoc i
 solis possibilib⁹ speculādū ē: s; i oib⁹ quoq; eadē rō
 est. Nā in eo qd̄ ē cōtingere eē: nō ē illa negatio q̄ di-
 cit cōtingere nō eē. Ne enī cōsēt̄ ei: q̄ ē cōtingere eē
 sed illa que proponit non contingere esse. Has enim
 duas simul veras inueniri impossibile est.

Et in alijs quoq; simili mō: vt in necessario r ipos-
 sibili: sūt enī quēadmodū in illis eē r nō ē apposi-
 tiōes. subiecte vō res. Hoc qd̄ albū. illud vō hō.

Et in alijs sequit oib⁹ idē faciēdū est: fm̄ modū. n. ne-
 gatio ponēda ē: vt si cōtingēs ē ad cōtingere: si possi-
 bilis ad possibile: si ipossibilis ad ipossibile: si necessari-
 us ad necessariū negatio p̄iungat. quēadmodū. n. igit i
 his q̄ p̄ter modū aliquē sūt r aliqd̄ eē p̄ponūt: eē qd̄ ē
 r nō eē appōnes qd̄. i. p̄dicatiōes sūt: res vero subie-
 cte: vt i eo qd̄ ē: hō ē: r hō nō ē: hō qd̄ ē res. subiectū ē
 Appositio at̄ qd̄ ē r p̄dicatio ē r nō est. vel in eo qd̄
 dicitur album ē r albū nō ē: albū qd̄ ē res subiecta est:
 appositū aut̄ r p̄dicatū ē r non ē. Ita quoq; in his q̄
 fm̄ aliquē modū dicuntur: eē quidē subiectū ē velut
 qd̄ res. Mod⁹ at̄ de esse p̄dicat. nā cū dicim⁹ hodie
 pluuiā eē possibile ē: eē sbiectim⁹: possibile p̄dicauim⁹
 r sicut vim totā i p̄pōnib⁹ p̄dicatio tenet: r i simpli-
 cib⁹ r p̄ter modū quotiēs aliqd̄ eē p̄dicam⁹: vt in eo
 qd̄ dicim⁹ hō ē: totā p̄positiōis vim continet verbum

In librum de interpretatione editio prima.

est ita quoque in his que secundum modum dicuntur: quoniam totas propositiones continet modus: aut possibilis: aut contingens: aut impossibilis: aut necessarius: hec predicari. Res vero alie subiecte esse dicuntur. Hoc est. n. quod ait.

Eodem quoque modo hoc loco esse quidem et non esse substantium fit: posse vero et contingere appositiones determinationes quemadmodum in illis esse et non esse veritatem et falsitatem: similiter he in eo quod esse possibile: et esse non possibile.

Maximam quemadmodum in simplicibus si ad esse et non esse negationes fiat: una semper vera est: altera falsa. ita quoque in his que secundum modum dicuntur: si ad ipsum modum enuntiatio negationis aptetur: velut ad quosdam appositiones predicationesque veritas in appositionibus et falsitas terminata diuiditur. Atque hoc est quod ait.

Similiter he etiam in eo quod est esse possibile: et esse non possibile. Similiter. n. secundum possibile: et non possibile facta oppositio: veritatem falsitatemque determinat: sicut in simplicibus et propter modum positus secundum esse et non esse negatio. Hinc in omnibus secundum modum affirmatiuibus oppositiuibus digerit uenientiu negationu dicitur enim.

Eius vero que est: possibile est non esse negatio est non ea que est: non possibile est esse: sed ea que est: non possibile est non esse: et eius que est possibile est esse: non ea que est: possibile est non esse: sed ea que est: non possibile est esse. quare et sequi sese in uicem videbuntur he possibile est esse possibile est non esse. Idem enim possibile est esse: et non esse. Non enim contradictiones sunt sibi inuicem huiusmodi: possibile esse. et possibile non esse. Sed possibile est esse. et non possibile est esse nunquam simul in eodem vere sunt. opponuntur enim at vero possibile est non esse. et non possibile est non esse nunquam simul sunt. Similiter autem et eius que est necessarium esse. non ea que est necessarium non esse. negatio est. sed ea que est. non necessarium esse. Et vero que est. Necessarium est non esse. ea que est. non necessarium est non esse. et eius que est impossibile esse. non ea que est impossibile non esse. sed non impossibile esse. eius vero que est impossibile non esse ea que est. non impossibile est non esse.

At demostret ea que dicit possibile est non esse: non modo non esse negationem eius que est possibile est esse: sed omnino negationem non esse: huius aliam inuenit negationem. Maxima enim que est possibile est si esse: quam affirmationis loco posuit: negatio reperit illa que dicit si possibile est non esse: secundum modum. scilicet addita negatione: unde fit iquit ut ea que dicit possibile est esse: et illa que opponit possibile est non esse: sese inuicem sequuntur: idem namque possibile est esse: quod est possibile non esse. Cur autem se sequuntur: hec causa est: quoniam non sunt opposite. Maxima si essent opposite: primum se potius: quam sequerentur: et dissentirent magis quam consentirent: ut est in his possibile est esse: et non possibile est esse. De. n. ita a se disiuncte sunt ut si simul esse non possunt. Idcirco autem hoc euenit: quoniam sunt opposite: semper igitur secundum modum ponenda negatio est: si integra oppositiuorum natura facienda est. quod planissime exequitur singulis propositionum modis negationes ac comodas: atque integras naturaliter efficiens oppositodes. At vero igitur ea que est possibile est non esse: cum ea que dicitur non possibile est non esse: simul esse non poterit. Maxime

oppositas esse manifestum est: si quidem hanc negatio ad modum est posita: qui est possibile esse. eius autem que est necessarium esse: non oportet dici illam esse negationem: pro qua dicitur necessarium est non esse: huius enim alia negatio inueniri potest: quoniam est affirmatio quodammodo: est autem eius negatio ea que dicit non necessarium est non esse. Sed potest etiam que dicit necessarium est esse: ea opponentia est que dicit non necessarium est esse. Ad illam namque que dicit necessarium est non esse: opponit (ut dictum est) non necessarium est non esse. Eius quoque que est impossibile est esse: si dicenda est illa est negatio: pro qua dicimus impossibile est non esse: sed ea potest que opponit non impossibile est esse. Maxime affirmatio quedam est impossibile est non esse. Huius enim inuenitur negatio que est non impossibile est non esse.

Universaliter vero quemadmodum dictum est) esse quidem et non esse oportet ponere: quemadmodum subiecta affirmationem vero et negationem hec facientem ad esse et non esse apponere: et has putare oportet esse oppositas dictiones et negationes possibile non possibile: contingens non contingens impossibile non impossibile: necessarium non necessarium: verum non verum.

Regula dat universaliter dicens: hoc universaliter in omnibus faciendum est: quod supra iam diximus: ut subiectum esse et non esse ponant. Affirmationem autem et negationem ipsos modos faciamus. Hoc est enim quod ait. negationem vero et affirmationem hec facientes: modos. n. impositos. i. possibile et contingens: et ceteros pro affirmationibus: et ad hos negatio aduerbio iuncto pro negationibus disponentes aut ad id quod dicimus et non esse apponimus: ut quemadmodum ad unam rem: quod est habet: est uerbum et non est negatio predicatum quoddam est in his propositionibus que propter modum sunt: ut si ea pro qua dicimus habet est: sic in his propositionibus: que cum modis sunt. est quidem aut non est subiecta ponamus: modos vero impositos aut affirmationem: si simpliciter dicatur: aut negationem si cum negatione ponant: facientes ad subiectum: que de se esse et non esse disposuimus predicamus: ut has arbitremur esse oppositas dictiones et negationes. que sunt modos facte sint earum autem omnium negationes et affirmationes in prius disponant. Affirmatio: possibile est esse Oppositio: impossibile est esse Contingit esse Non contingit esse Negationes se: Impossibile est esse Non impossibile est esse tiones eundem esse Necessarium est esse Non necessarium est esse secundum modos.

Affirmatio: possibile est non esse. oppositio: si possibile est si esse Negationes se: Contingit non esse Non contingit non esse tiones nes secundum Impossibile est non esse si impossibile est si esse scilicet non esse Necessarium est non esse Non necessarium est non esse modis.

Quod autem addidit verum non verum: ad demonstrationem omnium modorum valet. Maxime si quis dicat verum est: non est ipsi negatio uerum non est. sed potest non uerum esse. Alioquin eius que est verum non est: illa negatio est que dicitur non uerum non est.

Consequentie vero secundum ordinem fiunt ita ponentibus. Illi enim que est possibile est esse: illa que est contingens esse. et hec illi uertitur. et non impossibile esse. et non necessarium esse. illi vero que est possibile non esse. et contingens non esse. ea que est non necessarium non esse. et non impossibile non esse. Illi vero que est non possibile esse. et non contingens esse. ea que est necessarium non esse. et impossibile esse. Illi vero que est non possibile non esse. et non contingens non esse. illa que est necesse est esse. et impossibile non esse uertitur autem ex subscripto quemadmodum dicimus.

Cerpeditio

Expeditis oibus que de modoz oppositionib' dispu-
tabat ad qntias venit. Hoc. n. dicit: que ppones su-
pradcoz modoz: q's ppoes psequit' qbusq' psetiut
illos at et his qtuor fecim' ordines: 7 qntias ppouu
sub vna serie disposuim': hec aut prius notans quid
ab Aristotele dicatur, facilius lector intelligit.

Prim' ordo Lōsequētes Scōs ordo Lōsequētes.
Possibile est esse. Possibile est nō esse.
Contingit esse. Contingit non esse.
Nō impossibile est esse. Nō impossibile est nō esse.
Non necesse est esse. Non necesse est nō esse

Terti' ordo Lōsequētes Quart' ordo Lōsequētes
Nō possibile est esse. Nō possibile est nō esse.
Nō cōtingit esse. Non cōtingit nō esse.
Necesse est non esse. Necesse est esse.
Impossibile est esse. Impossibile est nō esse.

Supi' at decriptas qntias ipe dispōit: nob' at red-
dēda ē breuiter rō: cur he ppones sese iuicē cōsequit':
q's possibile ē eē: cōtingit aliqñ vt sit: 7 hoc ē ptingit
eē. qd at cōtingit eē: nō ē impossibile eē: 7 qd nō ē ipossi-
bile eē: nō idcirco iā necesse ē eē. Nō ē. n. impossibile ho-
die eē pluuiā: s; nō idcirco eē necesse ē. Qd ergo nō ē i-
possibile: nō necesse ē eē. Et hic ē vii' ordo qntie. Rur-
sus scōs ordo ppouū talē h; qntiā: qd possibile ē nō
esse: pōt fieri vt nō sit: qre cōtingit aliqñ vt nō sit: et
qd possibile ē nō eē cōtingit nō eē: qd at cōtingit nō eē
pōt fieri vt nō sit: s; qd pōt fieri vt nō sit: nō ē ipossi-
bile vt nō sit. ergo qd cōtingit nō esse: non est impossi-
bile vt nō sit: sed quod nō est impossibile non esse: nō id-
circo illud iā nō esse necesse ē: hodie enī pluuiā nō eē
nō est impossibile. Nō ē. n. nō eē: s; nō idcirco ex necessi-
tate hodie nō pluet: quare qd nō ē impossibile nō esse:
nō est necessariū nō eē: 7 secūdus qdē ordo sese sic hēt
Nūc ad tertiū trāseam': qd nō possibile ē eē: hoc fie-
ri nō pōt: quod aut fieri nō pōt: vt aliqñ sit: nō cōtin-
git: quod ergo nō possibile est esse: idē nō cōtingit eē:
sed quod non cōtingit esse: necesse est vt nō sit: 7 qd
nūq' cōtingit nūq' eē pōt: 7 qd nūq' eē pōt: necesse ē
nō eē: qd nō igitur cōtingit eē: idē necesse ē non eē: s; qd
qd necesse ē nō eē: hoc fieri nō pōt: qd autem fieri nō
pōt: impossibile ē vt fiat: qd igitur necesse est nō esse: i-
possibile ē eē. Quartus ē ordo hoc modo ē: quod nō
possibile est non esse: fieri nō pōt vt non sit: qd fieri nō
potest: vt nō sit: non cōtingit non esse. Ut quoniam
nō possibile ē nō eē motū celi: nō cōtingit celū non
moueri: quare quod nō possibile ē nō eē: idē nō cōtin-
git non eē: s; qd nō cōtingit nō eē: necesse est eē: sicut
de celo. Necesse ē enim celū moueri: qm nō cōtingit
celū nō moueri: s; qd necesse ē eē: vt nō sit fieri nō pōt.
qre qd necesse ē eē impossibile ē nō eē. Et hec qdē ē ordi-
nata ab arist. qntia ppouū: d' q paulo lati' disputauit

Ergo impossibile: 7 non impossibile illud quod
est contingens 7 possibile: 7 non contingens 7 non
possibile sequuntur quidem contradictorie: sed cō-
uersim. illud enim quod est possibile esse: negatio
sequitur impossibile. Negationem vero affirma-
tio: illud enim: quod est non possibile esse. affirmatio enim
est impossibile esse: non impossibile vero negatio.

Quedā de superiore cōsequentiū ratione ptractat. In
superiorib' .n. descriptionib' sese sequentiū affirma-
tio impossibile sequebat' possibilis negationē, Rursus

negatio ipossibilis sequebatur possibilis affirmatio-
nē 7 de cōtingēti eodē mō affirmatio nāq; ipossibilis
dicēs: ipossibile esse sequebatur negationē possibilis
dicētē nō possibile ē esse. Rursus cū ipossibile nega-
retur: p id quod dicebat nō ipossibile eē: hec affirma-
tionē possibilis subsequebat': eā. s. que dicit possibile
esse. Atq; hoc idē de cōtingēti: affirmatio nāq; ipossi-
bilis eā q est: ipossibile eē: sequebat' cōtingentis nega-
tionē: eā q ē nō cōtingit eē. Negatio vero ipossibilis:
eā q dicit nō ipossibile ē eē: affirmationē cōtingentis
sequebatur: eā que dicit cōtingit eē: qre he ppones
iuicē se sequuntur: s; cōuerse. Nāq; affirmatio ipossi-
bilis cōtingētis negationē 7 possibilis sequitur. Mega-
tio vero impossibilis affirmationem possibilis 7 cō-
tingentis: vt subiecta descriptio docet.

Affir. ipossi. ē eē. Dictione. nō ipossi. ē eē. Neg.
Nō possibile ē eē. Dictione. possi. ē eē. Affir.
Nō cōtingit eē. Dictione. cōtingit eē. Affir.

Idcirco nāq; ait: sequunt' qdē cōtradictorie: s; con-
uersim: qd oēs i cōtrariū locatē dictiones sūt. Con-
tradictio nāq; est ipossibile eē: 7 nō ipossibile eē: 7 cō-
tingere esse: 7 nō cōtingere esse: possibile esse: 7 nō pos-
sibile esse. Cōuerse at se sequuntur: quoniam affirmatio
nō sequitur affirmationē: 7 negatio negationē: s; af-
firmationē negationes: negationē vero affirmatōes:
Qd ad supradictā descriptionē reuertētibus plani-
liquet. sensus ergo hic ē. Ordo aut seriesq; sermonuz
sese sicut hēt: ergo iqt dictionē que est ipossibile 7 nō
ipossibile: illud quod ē cōtingens 7 possibile q due af-
firmationes sūt: ac se sequuntur: 7 nō cōtingens 7 non
possibile: q due sūt negatōes: sequuntur qdē dictione
rie: vt dictiones sint i p'riū ducte: sed cōuersim: vt af-
firmatio negationē: negatio sequatur affirmationē.
Nūc talis rō reddit': illud enī qd ē possibile esse scilicet
cet qd affirmatio ē: negationē ipossibilis seqtur: ē at
negatio ipossibilis nō ipossibile esse: quod ē ergo pos-
sibile esse: sequit' non ipossibile esse: negatio vero pos-
sibilis: affirmationem impossibilem seqtur: illd nāq;
quod est nō possibile esse: seqtur affirmationē q est
ipossibile esse: et enī affirmatio est ipossibile esse et
nō ipossibile esse negatio. 7 in cōtingentib' eodē mō
atq; hoc qdē de possibiliū 7 ipossibiliū qntia dictū ē.
Nūc de necessarij 7 impossibilis psequētia tractat.

Necessarium vero quemadmodum sit: p'siderā-
dum est manifestum est autem quoniam non eodē
modo: sed p' trarie sequuntur p' tradictorie autem
sunt extra. non enim est negatio eius quod est ne-
cesse non esse non necesse est esse. p' tingit enim esse
veras vtraq; in eodem. quod enim est necessariū
non esse. non est necessarium esse.

Qd dicit huiusmodi est: i his ppouib' q erāt ipossi-
lis 7 nō possibilis: cōueniebat nō possibile ei quod est
ipossibile: 7 possibile p' sentiebat ei quod est nō ipossi-
bile: dictionē. s. ipossibilis dictione nō possibilis seq-
bat' ordine cōuerso: i his at q necessariū predicāt vel
affirmatiue vt negatiue: q 7 sequit' possibile ppoues
ei' q possibili p' setit dictione nō seq' dictionē possibilis
s; poti' p'ria: necessarias vo nē ppoues dico: q tā et nō
significēt necessitatē: tñ siue affirmatiue: siue negati-
ue necariū p' dicāt: si q ex his q necariū p' dicāt p' setit
possibili ppouē: ei' q necariū p' dicāt: dicit' nō seq' pos-
sibil' dictionē: s; ei' q necariū p' dicat dictionē p'ris
ea p' setit possibilis ppouis dictionē: p' at dispōam' q
sūt dictione: q ue p'rie: ei' at q dic' necē ē eē: dicit' ē

In librum de interpretatione editio prima.

nō necesse ē eē: hria nō necesse ē nī eē: rursus ei' q' est necesse nī eē: hdictō ē nī necesse ē nī eē: hria nō necesse ē eē: q're d'scribāt ⁊ circa vna eādēq; hria: ⁊ hdictoria disponāt: vt qd a nobis dicēdū ē: clari' possit liq're.

Affir. Necesse ē eē
Contradic. Nō necesse ē eē. **Neg.**
Contraria Necesse ē nī eē. **Affir.**
Contradic. Nō necesse ē nī eē. **Neg.**
Affir. Necesse ē nī eē.
Contraria Necesse ē esse. **Affir.**

Chis igit' cōmode breuiterq; d'scriptis: q' i eor' pntia ad possibles p'pōnes mod' possit euenir' mōstrādū ē illā nāq; q' est possibile est esse seqt' ea q' est nī necesse est esse: nāq; qd possibile est esse: nī necesse est esse: qd .n. possibile est esse: possibile est eē: possibile ē nī eē: s; qd possibile ē nī eē nī necesse ē eē: q're id qd ē possibile eē recte seqt' nī necesse ē eē: s; negationē ei' q' dicit possibile ē eē. i. nī possibile ē eē: nī seqt' affirmatio ei' q' dicit: nī necesse ē eē q' ē. s. necesse ē eē: bec. n. ē hdictio necessarie affirmatiōis. neq; .n. dici pōt' p'st're p'pōnes q' dicūt nī possibile ē eē: ⁊ necesse ē eē: s; hui' hria seqt' nāq; eā q' ē: nī possibile ē eē: illa q' dicit necesse ē nī eē comitat': s; necesse ē nī eē: nī ē hdictoria ei' q' ē nī necesse eē: pnt. n. vtreq; i eodē sit ⁊ e iudiri: nā qm necesse ē nī eē ignē frigidū: nī necesse ē eē ignē frigidū quo circa he hdictorie nī sūt s; hria ea q' dicit: necesse ē nī eē ei' q' dicit: necesse ē eē: q' necesse ē eē hdictio ē ei' q' ponit' nī necesse ē eē: q're hdictionē ei' q' dicit possibile ē eē: eā. s. q' p'pōit' nī possibile ē eē: nī seqt' hdictio ei' q' ē nī necesse ē eē: s; ea q' ē necesse ē nī eē: q' hria. s. ē ei' q' ē necesse eē q' bec ipsa hdictio ē ei' q' p'ponit' nī necesse eē. Hoc at' descriptione meli' patebit.

Affir. possibile ē eē hdictio nī possibile ē eē. **Neg.**
Affir. nī necesse ē eē hdictio necesse ē eē. **hria:** necesse ē nī eē
Cergo cū sit hdictio possibile esse: ⁊ nō possibile esse. Sequit' at' possibile eē nī necesse esse: hdictio tñ ei' q' est necesse esse: nō seqt' hdictiones ei' q' est possibile eē: sed cōtraria hdictorie eius que est nō necesse eē. Nā si cōtradictio est nō necesse eē eius q' ē necesse eē. Cōtraria vero eiusdē necesse esse: ea que dicit: necesse ē nō eē. Sequit' at' necesse est nō esse: eā q' est nī possibile eē: q' ē cōtradictio ei' que est possibile esse: quam sequitur nō necesse esse. Recte dicit' hdictōes quidez extra esse: cōtrarias vero cōtradictorijs cōsentire: nā possibile esse ⁊ nō possibile esse: que sūt hdictorie sequuntur nō necesse eē: ⁊ necesse nō esse: q' nō sūt cōtradictorie: quod i eodē vtreq; vere iueniri pnt. Qd si cōtradictio queritur: sicut ea que est: nō necesse eē: seqt' eā que est possibile esse: sic eā que est nō possibile esse: sequeret' necesse esse: sed hoc incōueniens est. Quare qm bec illā nī sequit': hria ipi' sequetur: hria nāq; est ei' que p'ponit: necesse ē eē: illa que dicit necesse est nō esse. Eodez quoq; mō ⁊ i eo qd ē possibile nī eē: cui' est cōtradictio nō possibile nō esse: quod Aristoteles reticuit. Sequitur nāq; eā que est possibile est nō esse illa que dicit nō necesse est nō esse: s; negationez eā que est nō possibile est nō esse ei' affirmatiōis que est possibile est nō esse. Nō seqt' affirmatiō eius que est nō necesse est nō esse: negationes ea

que est: necesse est non esse. Negatio enim eius que dicit necesse est non esse illa est que dicit non necesse est non esse. S; huius hria idest affirmatiōis que est necesse est non esse: illa scilicet que est necesse est esse: sequitur negationem illam: que est non possibile est non esse: huius quoq; sit talis descriptio.

Affirmatio. **Negatio:**
h possibile est nī esse hdictio nō possibile est nō esse.
Negatio. **Affirmatio.**
Nō necesse ē nō esse hdictio necesse est nō esse hria affirmatiō necesse esse.

Contradii ergo mō euenit qz dudū cōtingebat i his que erātabilia ⁊ que ipossibilia. Illic enim hdictio cōtradictionez sequebat': s; cōuersis: vt negationez affirmatiō: affirmatiōnez negatiō sequeret'. Sic si idēz mod' ē. Illā cū supiores hdictorie sūt: ⁊ inferior negatiō affirmatiōē seqt': negatiōez nī seqt' cōtradictoria affirmatiō: s; affirmatiōis illi' hdictoria: qd si qs leget attentius: integre: descriptum esse ratione perspiciet: cur autē hoc eueniat: causam prodit.

Causa autem est: cur non sequitur similiter ceteris: quoniam contrarie impossibile necessario redditur idem valēs. Nam quod impossibile est esse: necesse est hoc non quidem esse: sed potius nō esse. Quod vero impossibile est non esse hoc necessari' u; est esse. quare si illa similiter possibile ⁊ non possibile: bec cōtrario quoniā nō significāt idē necessari' ⁊ ipossibile s; (quēadmodū dictū ē) cōuersis. **C**irca est cur nō sili' mō pntia scd; hdictiones p'pōnis eueniat: sicut i his q' sūt ipossibilia ⁊ nī ipossibilia: huiusmodi: omne necessari' hrio mō ipossibile est. Nam qd est ipossibile esse: hoc est necessari' nī esse. nō enim est necessari': esse: qd est ipossibile esse: null'. n. dixerit necesse est esse: qd ipossibile est esse: nō ergo necesse ē eē: s; poti' necesse ē nī eē: qd ipossibile ē eē. Ergo cōuerse idē pōt' ipossibile: qd necessari'. Qd. n. ipossibile iūctū cū esse efficit: hoc efficit necessari' iūctū ad id qd est nō esse. igitur quod impossibile est esse: hoc necesse est nī esse. Rursus qd ipossibile est nō esse hoc necesse est esse: ut igni impossibile est non inesse calorem: necesse est igitur inesse. Quare hic quoq; idē conuertitur: vt quod impossibile s; non esse efficit: idēz valeat necessari' secundum esse positum: quare cōtrario modo necessari' idem ⁊ impossibile idem potest. Quod si cōtrario modo impossibile et necessari' idem valet: manifestum est: cur non similiter consequitur necessari' possibile ⁊ non possibile propositiones: sicut easdem ipsas idest possibile ⁊ non possibile propositiones impossibile ⁊ non possibile sequebatur. Nam si cōuerso ordine necessari' atq; impossibile idem valet s; cōtrarietate: non similis consequentia est necessari' ⁊ possibilis: ei' que fuit possibilis ⁊ impossibilis. Nam quoniam non impossibile esse: sequitur possibile esse: Et hoc rursus idest possibile esse: non necesse esse comitatur. Rursus id quod est impossibile est esse: quoniam sequitur non possibile esse. Necesse autem impossibili cōuerso ordine idem valet sequitur id qd est impossibile est esse: necesse est non esse. Ac per hoc etiā id qd est nō possibile eē: seqt' id qd ē necesse est nō eē. Rursus qm ei' qd ē nī ipossibile nī esse cōsentit: id qd est possibile est nō esse: ⁊ huic cōuenit non necesse est non esse quoniam id quod dicitur impossibile est nō esse: solum est ei' quod est nō possibile est nō esse: ei

esse: ei aut qd est impossibile nō esse cōuerso mō red-
ditum necessarium idem valet. Sequitur id qd est i-
possibile est nō esse: id qd dicim⁹ necesse est esse ⁊ qd
necesse est esse. Sequitur id quod proponimus: non
possibile est non esse: id vero descriptione mōstrat.

Non impossibile est esse. Impossibile est esse.
Possibile est esse. Non possibile est esse.
Non necesse est esse. Necesse est non esse.

Nō impossibile est nō esse. Impossibile est si esse.
Possibile est nō esse. Non possibile est si eē.
Nō necesse est non esse. Necesse est esse.

Causa igitur diuerse cōsequētie est i hriū ppositionū
impossibilis ⁊ necessarij facta cōuersio: sed de his hoc
mō speculat⁹ sese quodāmodo ipse reprehendit: ⁊ ad
aliam ppetatis cōsequētiāz disputationē deflectit.

¶ An certe impossibile est sic poni necessarij con-
tradictiones. Nam quod est necessarium esse, pos-
sibile est esse, nam si non, negatio consequetur, ne-
cesse enim est aut dicere, aut negare, quare si non
possibile est esse impossibile est esse, igitur impossi-
bile est esse, qd necesse est esse, qd est incōueniens.

¶ Forte inquit errauimus ita cōsequētiāz collocātes.
Tūc enim disposuimus: ut id qd esset possibile: subse-
queretur illud quod est nō necessariū: ut sūm pcessio-
nem possibilis sequētem negationem necessarij pone-
remus: nūc aut dicit hoc pmutari oportere: ⁊ non a
possibili ichoādū: ⁊ huic subiiciendum necessarij ne-
gationem: sed potius primo ponendū esse necessariū:
secūdo loco possibile: nāqz illa ppositio q̄ necessariū
continet: cōtinere videtur etiam possibilitatem: nam
qd necessariū est: idēz possibile est. Quod enim neces-
se est esse: idēz esse possibile est: nāz si quis hoc neget:
⁊ id quod est necessarium dicat: nō sequi possibilita-
tem: negatio possibilitatis: id quod est necessariū cō-
mitabitur. Nā si id quod necessarium est esse: falsum
est dicere possibile ē esse, verum est dicere qm̄ nō pos-
sibile est esse. In oibus enim aut dictio ē idēst affir-
matio: aut negatio: ut si illa vera est: illa fit falsa: si il-
la non est: illa mox eē necesse sit: sed nō possibile esse
sequi diximus id qd ē impossibile esse: igitur id quod
dicit necesse esse: impossibile est esse: sed hoc qdem i
cōueniens est: nō igitur verum est qm̄ ei quod est ne-
cessarium esse: id quod est non possibile esse conuenit
quare sequit⁹ id qd est necessarium possibilitas.

¶ At vero illud qd est possibile esse, nō impossi-
bile esse sequitur, hoc vero illud quod est non neces-
sarium esse, quare confingit quod est necessarium
esse non necessarium esse, quod est inconueniens.

¶ Dicim⁹ ei quod est necessarium esse consentire illaz
propositionem que dicit possibile esse: sed rursus hoc
falsum videtur cogitantibus aspicientibusqz quoniā
ei quod est possibile eē: cōsentit ⁊ cōuenit illa propo-
sicio que dicit non impossibile esse: hoc vero qd dicit
non impossibile sequitur id quo proponimus non ne-
cesse est eē: sed possibile eē cōsentire proposuim⁹ ei q̄
dicit necesse est esse: eāqz cōsequi: sequitur ergo eam
que ē nō necesse eē: illā que dicit necesse est esse: eiqz
cōsentit: quod impossibile est: quia igitur in his dubita-
tionibus est statuenduz: nō pōt qdem cōsentire pos-
sibile esse ei qd est necesse esse, Alioqn propositiones

necesse eē id quod ē impossibile esse cōsequetur, si vero
conueniret ei que est necessarium esse: illa que est
possibile esse. Rursus fit: ut id quod est necessarium
non necessariū sit: sed hoc falsum est. Sed hoc quom
admodū sese habeat paulo post explicabitur. Nunc
vero priorum sententiam permutātes hoc dicimus
qm̄ qd ē possibile eē: nō pōt cōsequi id quod ē necesse
eē: nec be sibi propositiones cōsentitū possibile eē ⁊ ne-
cesse esse: quod Aristoteles hoc modo proponit.

¶ At vero neqz necessarium esse sequitur possibile
esse, neqz necessarium non esse. Illi enim vtraqz
contingit accidere, horum autem vtrūlibet veruz
fuerit, non erunt illa vera, simul enim possibile est
esse ⁊ non esse. Si vero necesse est esse vel non esse,
non erit possibile vtrunqz, relinquatur ergo non
necessarium non esse sequi possibile esse, hoc enī
verum est ⁊ de necesse esse, hec enim fit contradi-
ctio eius que sequitur non possibile esse, illud enī
sequitur hoc quod est impossibile esse, ⁊ necesse nō
esse, cuius negatio est non necesse est non esse. Se-
quūť igit⁹ ⁊ hec cōtradictiones secūdu predictū
modum, ⁊ nihil impossibile contingit sic positis.

¶ Docet id qd ē possibile nō cōsentire ei qd ē necessa-
riū eē: nec rursus ei q̄ ē necessariū ē si eē. Nā qd neces-
se ē eē nō pōt si eē, qd at necesse ē si eē: nō pōt eē: qd aut
dicim⁹ possibile eē: ita dicim⁹: tāqz si ⁊ si eē possibile
sit. Vtrāqz igit⁹ hz nāz id qd dicim⁹ possibile eē: ut
sit eē possibile: ⁊ sit possibile si eē. Qui No dicit neces-
se eē: aufert si eē: ⁊ q dicit necesse ē si eē: aufert eē: ita
si be Ne sūt, i. necesse eē: aut rursus necesse si eē: vtre-
qz ille false sūt: q̄ dicūt ⁊ pōt eē ⁊ pōt nō eē. Illa, n. q̄
pponit necesse eē: posse si eē subruit: illa No q̄ dicē ne-
cesse ē si eē posse eē sūuertit, neutra igit⁹ psequē eā ppo-
sitionē q̄ dicit possibile ē eē: nec ea q̄ dicit ex necessita-
te eē: nec illa q̄ dicit ex necessitate si eē. Et sēsus qdes
huiusmōdi ē. Sermonū at rō talis ē: at No ingt neqz
id qd ē necessariū eē seq̄ ppositionē illaz q̄ pponit
possibile eē: nec rursus illa q̄ dicit necessariū eē si eē.
¶ Illi, i. possibili vtraqz cōtingit accidere, i. posse eē: ⁊
posse si eē. Nā qd pōt eē idē pōt si eē, hāz at, i. vel q̄
dicit: necessariū eē: vel q̄ dicit necessariū ē si eē: vtrū-
libet vey fuerit: si erūt illa vā, i. posse eē ⁊ posse si eē:
qd, n. possibile ē eē idē possibile ē si eē: qd si neqz ne-
cesse ē eē: nec necesse si eē ppositio eā q̄ ē possibile eē
psequē: relinq̄: ut illa ei psetiat q̄ dicit si necessariū
ē si eē. Hec, n. seq̄ eā q̄ ppoit possibile ē eē, qd, n.
possibile ē eē: si necesse ē si eē: ut qm̄ hoies possibile ē
ābulare: si ē necesse si ābulare: hoc, n. vey ē igt ⁊ de
eo qd ē necesse nō eē, i. hec, n. ppositio q̄ dicit si neces-
se eē si eē. Vey ē vt hā eā oppōat p̄dictione: q̄ dicit ne-
cesse eē si eē: vñ ēt sequit⁹ ē, hoc, n. fit p̄dictō ei q̄ seq̄
tur si possibile eē: vñ huiusmōdi faciēda descriptio ē
Affir. impossibile ē eē p̄dictio si impossibile est eē
Neg. nō possibile ē eē p̄dictio possibile est esse.
Affir. necesse est nō eē p̄dictio non necesse ē si eē
¶ Hec, n. q̄ dicit si necesse ē si eē: p̄dictione ē ei q̄ ppo-
nit: necesse ē si eē: q̄ ē seq̄ns ⁊ p̄setiēs ei q̄ ē si possibile
ē eē: q̄ p̄setit ei q̄ dicit impossibile ē eē: q̄ rursus seq̄ eā
q̄ ē vltima, i. necesse ē si eē: cui⁹ p̄dictio ē si necesse ē si
eē: affirmatio, n. ē necesse ē si eē: negatio si necesse ē si
eē. Quo circa sūm p̄dictiones fit hec quoqz cōsequētia
nam impossibile esse: ⁊ non impossibile esse contra-

In librum de interpretatione editio prima.

dictio est: sed affirmationem: idest impossibile esse: sequitur negatio: non possibile esse. Negationem vero: idest non impossibile esse: sequitur affirmatio possibile esse: sed non possibile esse: et possibile esse eest contradictio est: sed negationem possibilis: idest non possibile esse consequetur necesse est non esse affirmatio: sed affirmationem possibilis: idest possibile esse sequetur non necesse est non esse negatio. Quare ita positus nihil euenit impossibile: sed omnia consentiunt: et secundum superiorem possibilis et impossibilis modus affirmationis et negationis conuerso ordine contradictorie sequuntur. Et sensus quidem totius huiusmodi est. Est autem ordo sic verborum. Quoniam inquit ei quod est possibile esse: nec illud: quod est necesse esse: nec illud quod est necesse non esse consentit. Relinquitur ut id quod est non necessarium non esse sequatur possibile esse. Hoc enim quod dicitur non necessarium non esse verum est dicere de necesse esse non esse: et subaudimus: quoniam est eius contradictio. Nec enim que dicit non necesse esse non esse: contradictio sit eius que sequitur negationem possibilis. id est non possibile esse: Nec est autem ea que dicit necesse esse non esse: illud enim quod est non possibile esse: utrumque horum sequitur et quod est impossibile esse: et quod est necesse est non esse. Cuius affirmationis: idest necesse est non esse: negatio est non necesse est non esse. Sed hec sequitur non impossibile esse et possibile esse: igitur he contradictiones secundum predictum modum se sequuntur: scilicet contradictorie: sed conuersum: et his positus atque ita ordinatis nihil contingit impossibile.

Dubitabit autem aliquis. si illud quod est necessarium esse possibile esse sequatur. Nam si non sequitur. contradictio sequetur non possibile esse. et si quis dicat non hanc esse contradictionem. necesse est ipsum dicere possibile non esse. Sed utrumque false sunt de necesse esse. At vero rursus idem videtur esse possibile icidit. et non icidit: et esse et non esse. Quare erit necesse esse contingens non esse. hoc autem falsum est.

Ad superiorem possibilis et necessarij consequentie reuerfus est questionem. Dicit enim dubitari posse: si id quod est possibile esse consentiat ei propositioi que est necessarium esse: siue enim consentire dicat: siue non consentire: aliquid impossibile et inconueniens utroque modo contingit: nam si quis dicat id quod dicit possibile esse non consentire ei quod est necessarium esse: consentiet negatio possibilis ea que est non possibile esse: sed si ista consentiet: erit idest necessarium esse: quod est non possibile esse: quod si hoc rursus aliquis neget: et dicat non esse negationem eius propositionis que est possibile esse eam que dicit non possibile esse: sed illum potius que proponit possibile esse non esse: quod falsum sit: tamen ne hec quidem ei quod est necessarium esse conuenire potest. Si enim est negatio eius que est possibile esse: ea que dicit possibile esse non esse: si affirmatio possibile esse non sequitur affirmationem que dicit necesse esse esse: sequitur negatio que est possibile esse non esse: sed quod necesse esse esse: falsum est dicere quoniam possibile est non esse. Quod enim necesse est esse: dici non potest fieri posse ut non sit: quod si quis dicat rursus sequi id quod dicitur necesse esse: et consentire ei que dicit possibile esse: sic quoque aliquid inconueniens reperit. Quod enim possibile est esse: idest possibile non esse: erit igitur quod necesse est esse: possibile non esse: et erit contingens quod necessarium est. Impossibile enim et con-

tingens in utraque partem facile vertitur et ad id quod est esse et ad non esse. Quod autem necesse est: interclusus habet euentum ad contrariam dictionem. Ut si necesse est esse: ut non sit fieri non potest: et si necesse est non esse: ut sit impossibile est. Quare qui dicit possibile esse consentire ei quod est necesse esse: quoniam id quod est possibile esse potest et non esse: et hoc est contingens: dicit id quod esse necesse est: posse non esse: et esse contingens: quod est inconueniens. Hanc igitur dubitationem solues: ita sequitur.

Manifestum est autem: quoniam non omne possibile vel esse: vel ambulare: et opposita valet: sed est in quibus non sit verum et primum quidem in his: que non secundum rationem possunt: ut ignis calefactibilis est: et habet vim irrationabilem: ergo secundum rationem potestates eedem plurimorum etiam contrariorum sunt. irrationabiles vero non omnes sed que admodum dictum est: ignem non est possibile calefacere et non calefacere: neque quecunque alia semper agunt. alia vero possunt et secundum irrationabiles potestates simul opposita: sed hoc idcirco dictum est: quoniam non omnis potestas oppositorum est. neque quecumque secundum eadem specie dicatur.

Multa igitur sunt que vnum esse possunt id quod sunt non etiam aliud aliud quod non sunt. Multa enim sunt que ab eo quod sunt non mutantur. Alia vero sunt que mutari possunt: ut celum vna res sola potest. id est moueri: huic vero oppositum: idest non moueri non potest: ergo oportet quod est possibile vel esse vel ambulare: idest non oportet de quo quilibet possibilitas predicat: etiam opposita valet ut utrumque possit fieri et facere quod facit: et huic oppositum. id est non facere quod facit: sunt quedam in quibus ita potestates predicant: ut non sit verum de his dici: quoniam et opposita possunt: ut et in his que propter rationem aliquid possunt ut ignis est. namque ignis propter rationem aliquam calidus est: non est enim reddere rationem cur ignis sit calidus: nam enim est calidus: et cum possit esse calidus: non tamen potest id quod est oppositum. id est non potest non calidus: quod est oppositum ei. id est quod est calere: ergo secundum rationem potestates ipse eedem plurimorum et priorum sunt. Potestates igitur que sunt secundum rationem idest in quibus est aliquid ratio: non vnum possibilitatis: sed plurimorum sunt atque oppositorum: ut possibilitas medicinæ est curare: que quoniam habet rationem sit: ut curet medicus: et est rationabilis potestas medico curandi: non solum potest curare: sed etiam non curare: et potest aliquid plusquam vnum: et ipsum quod potest oppositum est. id est non curare. Oppositum namque est ei quod est curare id quod dicit non curare: que opposita propria vocantur. Affirmatio namque et negatio proprietatibus discernuntur. Irrationabilis vero non omnia: sed queadmodum dictum est: ignis non est possibile calefacere: et omnia igitur secundum rationem potestates opposita quoque valet. Irrationabilium vero non omnia huiusmodi potestates est: ut opposita non valeat. nam cum ferre sine ratione calidum potest sit (non enim ex ratione calet: quoniam rationem non habet) potest non esse calere: ignis autem cum irrationabilis potestas sit calefacere: non potest et non calefacere. Quare dictum est irrationabiles potestates non omnes non posse propria: sed quedam: ut ignis que cum sit calefactibilis: non calefactibilis non est. Que autem sint irrationabilia: que vna tamen habent potestatem non etiam opposita: sic demonstrat dicens: nec quecumque alia semper agunt: ignis enim opposita non potest: sed non solum ignis: sed illa quoque omnia vnum possunt et non multa nec opposita: quecumque agunt semper ut sol semper actu est lucidus: idcirco non potest non lucere: et nix semper actu frigida est: et idem nunquam esse potest non frigida: ergo quecumque semper agunt. id est in eo quod sunt: semper in actu sunt. Manifestum est: quoniam si cut ignis non capit frigus: ita nec illa quoque opposita possunt. Idcirco enim ignis quoque opposita non potest: que semper in actu habet.

habet propriam potestatem. Semp. n. e. calidus: s. n. oia irrationabilia (vt dictu e) vna tm hnt potestatem: vt opposita no possint: s. snt quedam irrationabiles potestates: q vtriusq pnt: vt i eo qd e secari pellē vel si secari pellē pot nāqz secari pellis: pot etiā no secari: sed hec snt opposita: scdm igitur irrationabiles quoqz potestates pnt qdā opposita: s. idcirco superiora sunt dicta iqt: q bus mōstrauimus: qm ignis z quecūqz semper sunt actu: pnt opposita: vt docerem⁹ no oem potestē oppositorū eē potētia: s. aliqz eē huiusmodi potestates q actu eēt: z vna rē solā possent: ab oppositorū vero potestate discederēt. Hoc at no solū i his q fm rōnez potestates dicuntur: s. et fm eā spēm q irrationabiles dī. Snt. n. quedā eoz q irrationabiles potestates eē dicuntur q no solū id qd snt: verū et opposita possint: alia vero vna tm pnt. Pellis. n. pot secari: et no secari: z idcirco opposita pot: ignis vero cum sit calidus: frigid⁹ eē no pot. Et idcirco nulla illi est oppositorū potestas.

Quedam vero potestates equiuoce sunt. possibile enim non similiter dicitur. sed hoc quidem quoniam ambulat iam. z omnino possibile est esse. quoniam est ias actu. quod dicitur possibile. Illud vero q forsitan aget. vt possibile est ambulare. quoniam ambulabit. z hec quidem in solis mobilibus est potestas. Illa vero z imobilibus. in vtriusqz vero verum est dicere non impossibile esse ambulare vel esse. z quod ambulat ias. z est. z ambulabile est. Sic igitur possibile no est verus de necessario simpliciter dicere. alterū autē vez est. Quare quoniam partem vniuersale sequitur. illud quod ex necessitate est. consequitur posse esse. sed no omnino.

Possibilitatis breuis diuisio faciēda ē: possibile. n. duob⁹ dī modis. Est. n. vna possibile qd cū no sit: eē potest vt hō cū sedet: no qdē ābulat: s. ābulare pot. aliō ē possibile qd cū sit eē possibile ē: vt qm ignis caler: pot eē calid⁹: z qm hō sedet: pot sedere: hui⁹ autē possibilis due snt spēs: vna cū ē qdē: pot tm no eē: vt si qz sedeat: ita qdē pot sedere: vt possit et no sedere. Alia vero vt cū sit no eē no possit: vt ignis calidus ē: s. no pot eē no calidus. Atqz hoc ē q ait: qdaz vero potestates equoce snt. possibile. n. no simpliciter dī: s. hoc qdē qm vez ē: vt i actu: idest qm ē z fit: qd dicit possibile eē: vt i actu oīno possibile ē ābulare: qm ias ambulat: z ē i actu oīno possibile ē eē: qdā in actu ē. Illud vero q forsitan aget: idest qd no ē qdē: sed eē poterit: vt possibile ē ambulare. Mō qm nūc qdē ambulat: s. qm ambulaturus ē aliqz: hec at sunt qcūqz no fm actū dicuntur: s. fm potestē tātū: q nodū qdē in actu sit: eē tm possit. Hec qdē i solis mobilib⁹ ē possibilitas: illa vero z i imobilib⁹. Mobilia vocat qcūqz snt naturalia z i generatiōe z i corruptōe. Quecūqz em generata snt z corrupti pnt: ea semp in motu snt: ipsa etenim generatio mot⁹ qdā ē atqz ipsa corruptio: ergo i huiusmodi reb⁹ qcūqz generata snt atqz mortalia: i his vera ē illa potest: q no s. actū dī: s. s. id qd si ē qdē: s. eē pot. Illiqz. n. euenit huiusmodi potest nisi i his q nascuntur z mortē appetūt: illa vero q snt imobilia idest q in sua nā fixa snt z cōstituta: vt mutari moueri qz no possent: idest diuina solā illā hnt potest: tā q fm actū dicit: vt sol imobilis qdē ad substantiā: qz sit mobilis fm locū. Qm ergo ē imobilis s. sub stantiā z ab ea no pmutat: neqz mouet: bz i se lumē:

qd ita hie pot: vt no hēre no possit. S. i vtriusqz his vel mobilib⁹ vel imobilib⁹ illud vez ē: qd de his dī no impossibile ē eē. Illā z qd actu qdē no ē eē tm poterit: vt hō cū no ambulat: ambuladi retinet potestatem. Mō ē cū impossibile ambulare z solē no ē impossibile habere lucē: quā actu retinet sempiterno. In vtriusqz igit z mobilibus z imobilibus verū illud ē qd no impossibile esse. Illam z de eo quod agit: z de eo qd agere pot: de vtriusqz idem vere dicitur: quoniam no ē impossibile eē. Illam z quod ambulat non ē impossibile ambulare: z qd ē ābulabile: idest qd ambulare potest: no illi ē impossibile ambulare. Sed qm dixim⁹ eaz que scdm actū est potestē duas habere spēs. Cū quidem cum in actu sit quidem z nūqz possit no esse: vt igni ē actu calere: z nūqz eē no pot calidus. Aliam vero scdm id quod dicimus eē qdē actu posse tamen no esse: ut aliquis cū sedet: pot quidē sedere: sed pot etiā no sedere. Huiusmodi quidem fm actū possibile de necessario nullo modo predicatur: quod enim in actu est: z necessarium est esse: est quidem: sed ita est vt non eē no possit. Hoc enim est quod ait. Sic igit possibile idest quod cum actu sit: possit tamen no eē: non est verum de necessario simpliciter dicere. Alterum autem verum est: nam quod ita est actu: vt non esse non possit: z semper actu est: hoc iuste de necessario predicatur. Quod enim necesse est esse: est quidē: sed non esse non potest. Quare quoniam partem id qd est vniuersale sequitur: illud quod ex necessitate ē: cōsequēs est id quod est posse esse: sed no omnino. Quoniam semper inquit speciē sequitur genus: z partē suā sequitur vniuersalitas. Si enim homo est animal ē: idest si pars z species est: vniuersalitatē z genus eē necesse est. Quod si ita est sequitur scilicet eam ppositionē q dicit necesse eē: illa ppositio q dicit possibile eē ei qz cōsēt: sed no ois significatio possibilitatis seqtur necessariū. Illa enim que ita pnt: ut non sint qdem: esse tamen possint: nulla ratione de necessario p dicantur. Necesse non modo necesse est: sed et ē. Hoc est enim quod ait: sed non omnino. Et enim de necessario quod iam est non potest illud possibile predicari: quod non est adhuc quidem: sed esse poterit.

Et est quidem fortasse principium quod necessarium est. z quod non necessarius ē omnium vel esse vel non esse. Et alia vt horum consequentia considerare oportet.

Pincipium inquit est fortasse harum propositionū consequentias inueniendi. Si quis primo loco necessarium ponat: z non necessarium: secundo vero loco possibile esse zc. Naturaliter enim id quod necessarium est: prius est: nam si necessaria sunt ea que semp actu sunt. Que autem semper actu sunt: sempiterna sunt. Sempiterna vero rerum omnium principia snt. Recte initium quoqz speculandi: que harum propositionum consequentia sit: ex his sumemus: que sunt necessarie: z propter has ex necessarij negationibus idest ex no necessario constat igitur a necessario z no necessario harum pntis inueniendi sumenda esse picipia. Illa enim idest possibile esse z contingens esse: z esse necessarium z no necessarium velut in nā ipsa precedens subsequuntur. Atqz ideo ait. Et alia idest possibile eē: cōtingēs eē vt horum consequentia cōsiderare opz. Hoc ē ita hec considerari debet: tanqz si quod est necessarium: z non necessarium procedant: consequatur vero possibile z cōtingēs. zc.

In librum de interpretatione editio prima.

Conmanifestum est autem ex his que dicta sunt quoniam quod ex necessitate est secundum actum est. Quare si priora sunt sempiterna: et que actu sunt: potestate priora sunt. et hec quod sine potestate actu sunt: ut prime substantie. Alia vero sunt actu et non potestate: que natura priora sunt: tempore vero posteriora: alia vero nunquam sunt actu: sed potestate tantum.

Constat inquit ac liquet omnia quecumque secundum necessitatem sunt: semper esse secundum actum. Quoniam. n. ignis ex necessitate calidus est: actu quoque semper est: quo circa si que sempiterna sunt omnibus que non sunt sempiterna: priora sunt: etiam ea que semper actu sunt his que sunt potestate priora sunt. Horum autem omni diuisionem facit: sunt enim inquit alia quidem preter potestatem actu tantum: ut sol non potestate mouetur sed actu: et illam mouendi potestatem non habet: que non est quidem: sed esse potest: sed actu habet solus: a potestate vero que preter actum solet esse relinquatur.

Primae etiam substantie actu quidem sunt nunquam vero potestate: primas autem substantias dicit diuinas: scilicet et sempiternas. Non eas quas in predicamentis primas esse monstrauit id est indiuiduas. Tunc enim de his loquebatur primis: que nobis prime sunt. Illuc de his que natura sunt prime: que diuine sunt scilicet et sempiternae. Alia vero sunt: que actu sunt cum potestate: id est que et actum habent: et aliquando habuerunt potestatem: et fabricata iam domus aliquando potuit fabricari: et prius habuit potestatem secundum tempus: postea vero actum: sed natura actus prior est potestate. Ars vero ipsa actum cogitatione percipit: foris manum domus prius sibi ipsa designat et efficit: quare natura actus prior est potestate. Potestas actu prior est tempore. Alia vero sunt inquit que actu quidem nunquam sunt: semper autem sunt potestate: ut numerus infinitus quidem est: quod eum semper in infinitum possis augere: sed actu infinitus non est. Quocumque. n. numerum sumptis: actu finitus est: quolibet enim dicas numerum: finita illum numerositas necesse est: conplectatur: ut decem vel centum. Infinitus vero idcirco est potestate: quod eum possis facere in infinitum crescere: non tamen ut quilibet actu sit numerus infinitus.

Contrarium autem contraria est affirmatio negationi: an affirmatio affirmati: et oratio orationi: que dicit: quoniam omnis homo iustus est ei que est: nullus homo iustus est: an omnis homo iustus est: ei que est: omnis homo iniustus est. ut callias iustus est. callias iniustus non est. callias iniustus est. que harum contraria est. Nam si ea que sunt in voce sequuntur ea que sunt in anima illic autem contraria est opinio contrarij. ut omnis homo iustus est. ei que est omnis homo iniustus est. etiam in his que sunt in voce affirmationibus necesse est similiter sese habere. Quod si neque illic contrarij opinio contraria est. nec affirmatio affirmationi contraria erit. sed ea que dicta est negatio.

Quare considerandum est. que opinio falsa opinioni vere contraria est. utrum negationis. an certe ea que contrarium esse opinatur. Dico autem hoc modo. est quedam opinio vera boni quoniam bonum est. Alia vero quoniam bonum non est falsa. alia vero falsa. quoniam malum est. que harum contraria est vere. et si est una secundum quam contraria.

Conpropositio quidem questionis talis est. Querit. n. quoniam huic propositioni que dicit omnis homo iustus est: ea que proponit nullus homo iustus est: et rursus ea: que dicit: omnis homo iniustus est: videtur opposita: que harum magis superiori affirmationi: que dicit omnis homo iustus est: an affirmatio vniuersalis contraria est ei per quam proponimus omnis homo iustus est: an certe negatio vniuersalis: ea que est nullus homo iustus est. Similiter etiam huic propositioni que est callias iustus est: propositio que proponit callias iniustus est: an ea que dicit callias iustus non est: contraria est. De qua re hanc viam disputationis ingreditur: nam si ea inquit que sunt in voce illis que sunt in anima famulantur: hisque in significatione concordant: necesse est: ut quod in opinionibus anime reperitur: hoc idem venire videatur in voce: quod si illic ei opinioni que arbitratur omnem hominem iustum esse: illa opinio opposita est: et illa est maxime contraria que putat omnem hominem iniustum esse: et in vocibus quoque affirmatio ea que est omnis homo iustus est: ei affirmationi magis contraria est que dicit omnis homo iniustus est. Quod si in opinionibus non hec magis opponitur potiusquam illa que dicit nullus homo iustus est: et in vocibus quoque affirmatio vniuersalis videatur esse contraria: utreque ergo et affirmatio: que dicit: omnis homo iniustus est: et negatio que dicit: nullus homo iustus est: erunt contraria ei que dicit: omnis homo iustus est. Quod autem dixit quod si neque illic contrarij opinio contraria est: Tale est iustum enim esse et iniustum esse: queque sunt in habitu et priuationem: predicatio tamen hec nunc id est iniustum esse pro contrario sumitur: ergo si in opinionibus contrarij: id est iniusti affirmatio contraria non est: non erit in vocibus contraria affirmatio: sed potius negatio que est nullus homo iustus est: quare inquit considerandum est cui opinioni false opinio vera contraria est: nam si qua res bona sit verum est de ea dicere quod bonum est: contra quam propositionem falsum est dicere: quod malum est falsum etiam: quod non bonum est. Sed videndum que harum sit magis contraria vere affirmationi: que dicit bonum esse quod bonum est: utrum falsa illa contraria est: que id quod bonum est dicit esse malum: an ea que id quod bonum est dicit esse non bonum. Atque hoc est quod ait: dico autem hoc modo: est quedam opinio vera boni quoniam bonum est: alia vero falsa quoniam non bonum est: alia vero quoniam malum est. Que nam ergo harum contraria est vere: id est utrumque ea que negat id quod est: an ea que ponit id quod non est. Que magis harum ei que dicit esse id quod est videatur esse contraria: requirendum est. Sed quod bis adiecit et si est una: secundum que contraria: tale est. Contrariorum alia sunt habentia medium: alia vero sunt non habentia. Et illorum que habent: si quis vnum contrarium neget: non necesse est per illam negationem illud aliud contrarium intelligere. Nam quoniam inter album et nigrum est aliquid: si quis dicat non est album: non idcirco nigrum esse monstrauit. Potest enim esse et rubrum. Et quicquid aliud in talium contrariorum medietate locatum est. In illis vero contrariis que medio caret nihil differt negare rem propositam: an affirmare contrariam. Nihil enim differt dicere diem non esse quam dicere noctem esse. Hoc est enim diem non esse: quod esse noctem. Nihil enim est inter noctem atque diem. Ergo in his affirmatio contrarij idem valet quod propositae rei negatio: ergo nunc hoc dicit: etiam si in aliquibus inquit

In librum de interpretatione editio prima 81

inquit tales propositiones inveniuntur: ut et negatio rei opposita. et affirmatio contrarii idem valent: et sunt vne significatione. Querendum est secundum quam enunciationem propositio magis est contrarie secundum eam que dicit non esse diem: an secundum ea que proponit esse noctem. Investigandum igitur est. que harum: quaque vnum utraque significet: magis est contraria ei que dicit esse diem hoc est enim quod ait Et si est vna secundum quam contraria. id est et si vnum significabunt aliquando rei negatio et contrarii affirmatio: secundum quam verum magis est contraria propositio superiori propositio enunciatione.

Contrariarum opinionum definitio in eo quod contrariarum sunt: falsus est. Boni enim quoniam bonum est: et mali quoniam malum est: eadem fortasse opinio est vera siue plures. siue vna sit. Sunt autem ista contraria. sed non in eo quod contrariarum sunt. contraria. sed magis in eo quod contrarie.

Contrariarum prius naturam recte determinat: quod de contrariis propositionibus tractat. Quidam enim putant contrarias esse opiniones: que sunt contrariarum rerum quod Aristoteles negat: dicit enim falsas esse definitiones: que determinat eas esse contrarias opiniones: que sunt contrariarum rerum. Nam cum sit prius bonum malo. possumus habere opinionem de bono quoniam bonum est et hec vera est. possumus rursus id quod malum est putare malum et hec rursus vera est: et opiniones quidem boni quoniam bonum est: et mali quoniam malum est: contrariarum rerum sunt: tamen utraque sunt vere. Sed contrarie utraque vere esse non possunt falso igitur definitum est eas esse contrarias opiniones que contrariarum sunt rerum. Quod autem ait. boni enim quoniam bonum est: et mali quoniam malum est eadem fortasse opinio est et vera. Aut quod dixit eadem ad id retulit quod post secutus est: vera namque vere in eo quod vere sunt eadem sunt. aut certe quod eiusdem esset opinionis: quod bonum esset bonum putare: quod malum esset malum. Siue autem eadem sint siue plures: prius esse non poterunt: ideo quoniam simul vere sunt. Sunt autem ista contraria: sed non eo quod contrariarum sunt. Prius sunt: sed magis eo quod contrarie sunt inquit ista. scilicet que sunt in opinionibus contraria: non tamen contraria: quoniam contrarium sunt sed potius: quoniam de vno eodemque diuerso modo et contrarie suspicantur. hoc est enim quod ait. Sunt autem ista contraria: ea. scilicet que in anime opinionibus opposita sunt: quorum propositioes sunt contrarie: non eo quod sunt contrariarum: sed potius eo quod de vno eodemque subiecto contrarie suspicantur: ut si quis de bono suspicetur quod bonum est: et rursus alius de eodem bono quoniam malum est hec sunt contraria que vere simul esse non possunt. Et de eodemque id est bono nunc bene: nunc vero male. id est contrarie suspicantur.

Si ergo boni quoniam bonum est. opinatio est. alia vero quoniam non est bonum. est vero quoniam aliud aliquid est. quod non est: neque potest esse. aliarum quidem nulla ponenda est: neque quecumque esse quod non est opinantur: neque quecumque non esse quod est (infinite enim utraque sunt. et que esse opinantur quod non est et que non esse quod est) sed in quibus fallacia est. Hec autem sunt ex his. ex quibus sunt et generationes. ex oppositis vero generationes. quare etiam fallacie.

Huius argumenti principium est: quo pro confessio vertitur: et probato: quod vnius rei plura atque infinita non possunt esse contraria quare vnius rei vnum erit prius

Est ergo opinio boni quoniam bonum est: et hec vera est est rursus boni quoniam bonum non est: et hec falsa est. Non potest esse etiam que putet esse bonum: id quod non est. Ut si quis dicat id quod est bonum: quoniam malum est: vel quoniam quantitas est: vel quoniam aliquid quod non est. Sed hec que de bono dici possunt: que ipsi bonum non est: infinita sunt. Rursus possumus de bono arbitrari multa non esse que est. Bonum enim quod honestum est possumus dicere: quoniam honestum non est. possumus dicere: quoniam vtile non est: possumus quoque dicere: quoniam expectandum non est et alia plura. Infinita: ergo sunt et ea que possumus arbitrari de bono. quoniam est id quod bonum ipsum non est. Et ea que opinamur non esse bonum quod est: ea quoque sunt infinita. Quare nec ea que putat opinio bonum esse quod non est: nec ea que putat non esse quod est: ei opinioni ponenda est esse contraria: que putat bonum esse quod bonum est. Hoc est. n. quod ait. Aliarum quidem nulla ponenda est: neque que cumque esse quod non est opinantur: ut dicamus de bono quoniam malum est: vel inutile: vel turpe: neque quecumque non esse quod est: ut si de eodem bono dicamus: bonum expectandum non est bonum: honestum non est. Infinite enim utraque sunt. et que esse opinantur: quod non est: et que non esse quod est. Hec igitur reiciende sunt: et ad nullam contrarii oppositionem sumende: quoniam infinite sunt: cum semper prius oppositio sit finita. Que autem prius ponende sint opiniones: sequitur dicere. Sed in quibus est fallacia hec autem sunt ex his ex quibus sunt et generationes. Ex oppositis vero generationes: quare etiam fallacie. opinioni inquit de bono: quoniam bonum est: contraria illa sola ponenda est: in qua primum fallacia reperitur. In qua autem fallacia primum reperitur: ostendit per id quod dixit. Ex quibus sunt generationes fallacia facillime reperitur. Generatio enim semper ex oppositis est: quoties enim aliquid sit album: non sit ex dulci: nec ex duro: nec ex liquido: sed ex non albo: Et quod dulce sit: non sit ex calido: neque frigidum: nec nigro: nec ex vlla alia qualitate: nisi ex sibi opposito: id est ex non dulci. Eodemque modo in alijs sese habet: Omnis generatio ex eo fit quod non fuit: ut dulce ex non dulci: album ex non albo: calidum ex non calido. Quare si generationes quidem ex oppositis sunt: in his autem est fallacia: in quibus sunt generationes: erit in oppositis prius fallacia. Prima namque fallacia est: non putare aliquid esse quod est. Secunda putare esse quod non est et in eo quod est bonum prius fallacia est putare illud non esse bonum. Secunda malum esse arbitrari quod bonum est: Quocirca illic maxime ponenda est prius fallacia: ubi prius est fallacia. in his autem est prius fallacia: ex quibus generationes oriuntur. Generationes vero dico esse. que fiunt ex his: que id quod fiunt non fuerunt. Generationes autem ex oppositis in oppositis est igitur prima fallacia: sed in quibus est prima fallacia: maxime contraria illa ponenda sunt: opposita igitur maxime contraria sunt: sed bonum esse: et bonum non esse opposita sunt. Bonum igitur non esse ei quod est bonum esse contrarium est: non illud quod est malum esse. quod maiore argumentatione confirmat.

Si ergo quod bonum est. et bonum. et non malum est. et hoc quidem secundum se. illud vero secundum accidens Accidit enim ei malum non esse. magis autem in vnoquoque vera est. que secundum se est. etiam falsa. siquidem et vera. ergo ea que est quoniam non est bonum quod bonum est. secundum se consistentis falsa est. Illa vero que est quoniam malum: est eius que est secundum accidens. Qua

In librum de interpretatione editio prima

re magis erit falsa de bono ea que est negationis opinio. q̄ ea que est contrarii.

Circa subtilis argumētatio tali ratione formata est: bonū inquit et bonū est: et nō malū. quorū unū s̄m se et proxime: et naturaliter est: hoc. s. quod bonū est: alterum vō est accidenter: id est quod malū nō ē. Accidit enim ei qd̄ bonum est: vt malū nō sit: ergo qd̄ bonum est naturaliter h̄z bonum esse q̄z non esse malū illud enim s̄m se inest: illud (vt dictum est) s̄m accidens. Qd̄ si hoc est: verior non est illa p̄positio q̄ affirmat quod s̄m se est: q̄z illa que affirmat qd̄ accidens est. Est autem s̄m se bonū esse quod bonū est: s̄m accidens vō malum non ē qd̄ bonum est. verius igitur et p̄pingū est dicere de bono qm̄ bonum est: q̄z dicere de bono qm̄ malum non est. qd̄ si hoc est: et ea opinio que s̄m se falsa est: inēdaciōr iuste videbit̄ ab ea que s̄m se accidens mentitur. Illā si illa vera est propinquius: q̄ s̄m se est: illa erit falsa propinquius que s̄m se est. Hoc ē enī qd̄ ait: magis autē in vnoquoqz est vera: que s̄z se est: et falsa: siquidem et vera. si illa magis vera ē q̄ s̄m se est: recte illa magis falsa dicitur: que s̄m se falsa est. i. que id negat qd̄ s̄m se verum est. Ergo ea q̄ ē quoniā non est bonū: quod bonū est: s̄m se consistentis falsa est: ad quid tendat tota superior argumētatio continua disputatione: subnectit. Superius enī dēnī est opinionem eā que putat bonum esse quod bonū ē s̄m se esse: quare illa opinio que dicit non esse bonū qd̄ bonū est: falsa est: et de ea re falsa ē: que s̄m se vera est. Scdm̄ se enim vera est opinio: que putat bonū esse qd̄ bonum est: que vō arbitrat̄ non ē bonū: quod bonū est: eius que s̄m se est veritatē opinionis intercipit. Illā bonū esse qd̄ bonū est quisquis opinat̄ s̄z ipsi bōi nāz h̄z opinionē atqz ideo s̄m se opinōdes h̄mōi nominat̄. quare erit hec quoqz s̄m se falsa: qm̄ s̄m se veritatis videtur auferre propositionē. idē āt bonum s̄m se accidens est nō malū. Et hoc de bono verum est dicere: qm̄ non est malū. sed accidēt. Bono enī accidit nō ē malū. illa vō que putat malū ē qd̄ bonum est: auferit non malum ab eo qd̄ bonū est: et interimit rem s̄m se accidens veram: vera nāqz est opinio: q̄ dicit non esse malū qd̄ bonū est: sed s̄m se accidens quare s̄m se accidens falsa erit ea que dicit malū ē. qd̄ bonum est. Illam enī propositionem tollit: q̄ s̄m se accidens vera est. Quare qm̄ prior est: ea que s̄m se est: q̄z ea que s̄m se accidens: falsitas que s̄m se est: fallatior erit ea falsitate: que scdm̄ accidens est. S̄z ea q̄ putat bonū non ē: qd̄ bonū est: scdm̄ se veritatis peremptoria ē ea vō que dicit malū esse quod bonum est: eius qd̄ ē non esse malum qd̄ bonū est: scdm̄ accidens rei vere peremptoria est. Quare falsior est ea q̄ dicit nō ē bonū qd̄ bonū est: q̄z ea que dicit esse malū id qd̄ ē bonū.

Falsus autem est maxime circa singula qui habz contrariam opinionem. Contraria enim sunt eoz que plurimum circa idem differunt. Quod si harum contraria est altera: magis vero contraria contradictionis ē: manifestū est: qm̄ hec erit cōtraria.

Querebat̄ vtrum affirmatio cōtrarii. an negatio p̄posite rei: eiusdē p̄posite rei affirmationi magis possit ēē contraria. Sed nunc hoc dicit: qm̄ que falsa sūt magis: ea sunt magis contraria. Cōtraria. n. sūt que eunqz circa eandem rem plurimū differunt: vt circa colorē albū et nigrū: ergo q̄ maxime falsa sūt: et maxime vera: ea plurimum a se distāt. Maxime autē vera

est s̄m se consistentis rei enunciatio. Maxime autē falsa scdm̄ se consistentis rei peremptoria. Necesse est inter affirmationē s̄rii: et negationē p̄posite rei vnā magis ēē cōtraria. falsior autē et magis cōtraria est opinio illa: que contradictionē cogitat: vt ea q̄ est nō ēē bonū qd̄ bonū est. q̄z ea opinio que h̄z malū ēē qd̄ bonū est: qm̄ ea que sūt in vocibus opiniones sequuntur simili mō negatio eius que est oē bonū bonū ē. ea. i. que dicit nullū bonū bonū est. Magis est cōtraria: quā ea que p̄pōit omne bonū malū est: Quo circa et in aliis quoqz: vt in ea que est omnis hō iustus magis est contraria illa que dicit nullus homo iustus est quā ea que dicit omnis homo iniustus est.

Illa vero que est: quoniam malum est. quod bonum est. implicita est. et enim quoniam non bonum est necesse est forte idem ipsum opinari.

Addit ad demonstrationē superiorē argumētum qd̄ demonstrat magis esse contrariam eā que negat. q̄z eā que contraria affirmat. implicita est inq̄ affirmatio contrarii. Quisquis enī putat id qd̄ bonū est malum esse fieri aliter non pōt: nisi illud quoqz putet nō esse bonū: quare duplex quodāmodo p̄positio ē ea q̄ dicit malum esse quod bonū est. Illam etiaz illud in te continet: quod bonū non est. Simplex autē est p̄positio bonū esse quod bonum est: et simplici simplex potest magis esse s̄ria. simplexqz est negatio qd̄ bonū est non esse bonū: hec igitur magis contraria est.

Amplius si etiam in alijs similiter oportet se habere. et hic videtur bene esse dictum. aut enī vbiqz ea que est contradictionis: aut nusq̄: quibus vero non est contrarium de his quidem est falsa ea que est vere opposita: vt qui hominem non putat hominē falsus est. ergo he s̄rie sunt. et alias p̄dictiois

Aut in omnibus inquit vere d̄ contradictionē magis ēē contraria: q̄z cōtrarii affirmationē: aut nusqz. Aut enim et in alijs quoqz idē euenire oz: aut ne hic quidem verum est: quod dicit contraria esse eā q̄ cōtradictionis est id est negationis potiusqz s̄rii affirmationē. Hoc autem speculemur inquit in his q̄ contrarium non habent: vt in homine. Siquis enī putet hominem hominē esse: vera est. siquis vō hominē putet non esse hominē: falsa est. Siquis autē putet hōi nem equum esse: nullus dixerit hanc magis ēē cōtrariam qui putat hominem equū esse: quā qui hominē non esse hōies arbitrat̄. Quare si in his que s̄ria n̄ habent: illa contraria est: que cōtradictioe formatur in his quoqz que habent contraria: non cōtrarii affirmatio: sed negationis p̄positio magis contraria ē.

Amplius similiter se habēt boni qm̄ bonū est: et nō boni qm̄ non bonū est. et super has boni qm̄ nō bonū ē. et nō boni qm̄ bonū ē. Illi ergo que ē nō boni qm̄ non bonū est: vere opinionem que ē cōtraria. Non. n. ea que dicit qm̄ malū est. Si enim aliqui erunt vere. nunq̄ autem vera vere ē contraria. est enim qd̄ā non bonum malū. quare cōtingit sil esse veras. At vō nec illa que est. qm̄ non malū vera. n. et hec. sil enī. et hec erunt. Relinqtur ergo ei q̄ est nō boni qm̄ nō bonū est. vere s̄ria ea que est nō bonum qm̄ bonū est. Falsa enī hec. quare et ei q̄ ē bōi qm̄ bonum ē. ea que est boni qm̄ non bonum est.

Ex similitudine et proportione contrarietatis vim p̄positionum vestigare conatur. Sed has prius dispos

namus. post autem quantum possumus breuiter. viz Aristotelice argumentationis exequamur.

Tera boni	quoniam bonum est.
falsa boni	quoniam bonum non est
Tera nō bōi	quoniam non bonum est.
falsa non bōi	quoniam bonū est.

Hæc quattuor opinionū due vere sūt: due false. illa quidē: q̄ est boni qm̄ bonū est: v̄a est. illa v̄o q̄ ē boni qm̄ bonū non ē: falsa ē. Rursus illa q̄ est nō boni qm̄ bonū nō ē: vera ē. illa v̄o q̄ ē nō boni qm̄ bonū ē: falsa est. Ergo hæc est similitudo ⁊ proportio hæc quattuor p̄positionū. Nā quemadmodū se h̄z opinio boni qm̄ bonū est ad eā opinionē que est bōi qm̄ bonū nō ē: eodē mō sese h̄z ⁊ opinio que ē nō boni qm̄ nō bonū ē ad eam que est nō boni qm̄ bonū est. Nā sicut illic: vera vna est: altera falsa: ita quoq; hic vna vera ē: altera falsa. Caput igitur exēplū prius ab ea q̄ ē non boni qm̄ nō bonū est. Hæc enī inquit cū vera sit: quā huic ponem⁹ eē p̄riam: eā ne que dicit malū est: h̄ nō est cōtraria. Nōt enī sūt eē vera: ⁊ ea q̄ dicit non eē bonū: qd̄ bonū non ē: ⁊ ea que dicit malū eē: qd̄ bonū nō est. Sūt. n. quedā non bona q̄ mala sunt: quocirca p̄rie non sunt: in quib⁹ ponit⁹ qd̄ nō bonū est: bonū nō eē. Et qd̄ non est bonū: malū eē: cōtrarie. n. vere sūt nequeunt inueniri: ⁊ vera vere p̄ria nūq; ē: h̄ nec illa poterit huic esse cōtraria: que dicit nō malū eē qd̄ bonū nō est. Possunt enī quedā nō quidē esse bōa: si esse tñ mala: vt ex arboze nulli⁹ vtilitatis cā ramū de fringer: si arboze nō ledat: neq; malū neq; bonū ē. Quare vere sūt possunt eē. ⁊ he quoq; que opinātur id quod est nō bonū qm̄ non bonū ē: ⁊ id qd̄ nō ē bonum: qm̄ malū nō est. Quare nec he cōtrarie sūt. restat igitur ut ei⁹ opinionis q̄ est nō bōi. qm̄ nō bonū ē ea sit cōtraria que est nō boni qm̄ bonū ē. Qd̄ si in his quattuor p̄positionib⁹: q̄s supra descripsim⁹ similitudo seruat: ⁊ sicut est opinio non boni qm̄ nō bonū est ad eā q̄ ē nō boni qm̄ bonū est: sic opinio boni qm̄ bonū est ad opinionē boni quoniam bonū non est cōtraria autem est opinio nō boni qm̄ bonū nō ē: opinio nō boni qm̄ bonū est. p̄ria igit⁹ erit opinio boni qm̄ bonū est: opinio boni quoniam bonum non est:

Manifestus est autē: qm̄ nihil interest nec si vniuersaliter ponam⁹ affirmationē. Huic enī vniuersalis negatio erit cōtraria vt opinionē que opinat⁹: quoniā oē quod est bonum. bonum est. ea que ē. quoniam nihil horum que bona sunt bonum est. Nam eius que est boni qm̄ bonum est. si vniuersaliter sit bonum. eadem est ei que opinat⁹. quicquid bonū est quoniam bonū est. Hoc autem nihil differt ab eo qd̄ est: quoniam oē qd̄ est bonum. bonum est. Quare si in opinione sic se habet sunt autem he que sūt in voce affirmationes ⁊ negationes note eorum q̄ sunt in aia. manifestum est. quoniam affirmationi cōtraria quidem negatio est circa idem vniuersalis. vt ei q̄ ē qm̄ oē bonū. bonū est vel qm̄ ois hō bonus est ea que est. quoniā nullum. vel nullus cōtrarioe at: qm̄ non omne: aut non omnis.

Illud quoq; recte cōmemorat: qd̄ nihil differt i opinionib⁹ hæc esse cōtraria non vniuersaliter constitutis: ⁊ in his que sibi vniuersaliter opponunt. Sicut enim in ea quoq; opinione que arbitratur oē bonum bonum esse: illa cōtraria est q̄ putat nullum bonū: bonum esse. Nā qd̄ dicim⁹ bonum eē id qd̄ bonum est

id si i opinione vniuersaliter affirmetur: ita putādus est: quicquid bonū est: bonū esse. Hoc autē nihil differt tāq; si dicam⁹ oē bonū bonū ē. Que opinio cū sit vera: illa ei p̄rie opponit⁹: que dicit quicquid bonū ē: bonum non est. Hoc autem nihil differt tāq; si opinemur nullū bonū bonū esse: ⁊ in non bono quoq; eodē mō: vt si ita dicamus oē quod non bonū est: non est bonū: ⁊ rursus oē qd̄ non bonū est bonum est: eodē mō sibi sunt iste cōtrarie: vt vna vera sit altera falsa. Quod in contrariis maxie reperitur: quare tota disputatio questioq; ita p̄cludit. Nā si ea que sunt in aia principia quedā sunt eoz que significant in voce: vox autē nota quedam est aie passionis: quicquid contingit i aia: idē quoq; in voce redit⁹ necesse ē. Qd̄ si vniuersalis affirmatio ⁊ vniuersalis negatio sunt in opinione p̄trarie: eodem quoq; in vocibus erunt. i. non erit ea cōtraria q̄ cōtrariū affirmat: h̄ ea q̄ id qd̄ aī p̄positum est p̄ vniuersalitatis p̄trarietate negat ut est oē bonū bonū est: vel ois hō bonus est. bis cōtraria est nullū bonū bonū est nullus homo bon⁹ est. Hoc est enim qd̄ ait: vel qm̄ nullū: vel null⁹: nullū ad illam referens p̄positionē: que dicit oē bonū bonū ē. Nullus illi. s. opponit q̄ dicit ois hō bonus est: vt sint hoc mō oē bonū bonū ē: huic p̄ria nullū bonū bonū est. Rursus ois hō bonus est: huic p̄ria nullus hō bonus est: cōtrarioe autē dicit eas eē q̄s supra p̄posuit: dum de vniuersalib⁹ ac particularib⁹ loq̄ret eas. s. que sūt angulares: v̄is enim affirmatio p̄ticulari negationi. ⁊ p̄ticularis affirmatio vniuersali negationi per contradictionem opponi monstrata est.

Manifestum est autem qm̄ ⁊ veram vere non cōtingit esse cōtrariam nec opinionem nec contradictionem. cōtrarie enī sunt. que circa opposita sūt circa eadē autem contingit veruz dicere eūdē. Simul autem non contingit eidem inesse cōtraria.

Ex his que supra sunt dicta. i. illud quoq; colligit: qd̄ nec ea q̄ sunt p̄ria vera sūt esse possunt: nec ea que vera sunt sibi possunt eē p̄traria. ⁊ hoc non solū in opinionibus esse: vt vera opinio vere opinionē p̄ria sit. h̄ in p̄ponib⁹ quoq; nec. n. fieri p̄t: vt duas p̄rias sūt veras esse cōtingat. Et hoc p̄ syllogismuz colligit b̄mōi. Oia p̄ria sunt opposita. Que autē opposita sunt: sūt ei dem inesse non possunt. cōtraria igitur in vno eodē qd̄ esse vera non patitur. quare si duo de eodem p̄dicari possunt. duo autē p̄ria eidē inesse non p̄t. Que p̄ria sunt: vera esse nulla nāe rōne p̄mittit. Hoc est enī quod ait. p̄rie. n. sūt: que circa opposita sūt. i. oē p̄rium oppositū est: nec fieri p̄t: vt nō que sunt p̄ria in oppositis contineātur: sicut. n. in p̄dicamētis edocuit: p̄rioz gen⁹ quoddā est oppositio. circa eadē at cōtingit verum dicere eūdē. i. duo vera p̄t sūt esse ⁊ de eodē mō sūt vere p̄dicari: vt cum dicimus aliqd̄ bōuz h̄ eē: ⁊ maluz eē: vtraq; sūt ve dici p̄t. possunt. n. qd̄ q̄ euz bōa nō sint: tñ mala eē: vt turpitudō bona qd̄ nō ē: maluz tñ ē. Ergo ea q̄ v̄a sunt sūt vt p̄dicat⁹ ve fieri p̄t: ⁊ ut i eodē sint: sūt at eidē nō p̄tingit esse p̄ria. Quocirca si v̄a qd̄ p̄t eidē esse p̄ria at eidē inesse non p̄t: ea q̄ p̄ria sunt. vera sūt esse nō p̄t: quare conuertitur: nec q̄ vera sūt sūt: p̄ria eē possunt. Non igitur fieri potest: vt vel in opinionibus vel in p̄positiōibus ea que vera sunt: possit aliquis recte cōtraria suspicari. Hæc autem q̄tum breuitas expositionis p̄mittebat expressim⁹. quid autē altior b⁹ libri tractatus erat: scde editionis series explicabit.

Nicolaus Iudex Venetus: Petro Pasqualico Patricio Ae. Sal.

Nullus fere liber Aristotelis est in ea facultate: quā greci Logicen appellant. Petre suavissime cuius a pluribus tentata sit expositio: quique minus intelligatur (de recentioribus loquor) quā hic qui τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ἀριστοτέλους ab eo inscriptus est. Nam grecarum litterarum ignari et corrupte legunt omnia: et sapientissimi philosophi sensa confundunt. Neque difficile admodum sit istorum Neotericorum errata puidere. Nam in ipso statim limine ignorantiam suam manifestissime ostendunt. Occurrit mihi nunc ridicula quedam Gratiadi esculani expositio: quā non tacebo. Ille enim hunc Aristotelis librum ab eo loco concepit interpretari: ubi desierat diuus Thomas. i. ab illis verbis. Similiter autem se habent: et si vniuersalis nominis sit affirmatio: vt omnis est homo iustus. negatio non omnis est homo iustus. Omnis est homo non iustus. non omnis est homo non iustus. Sed non similiter angulares contingit veras esse inuicem. Contingit autem aliquando. Hic tria dicit: et tria peccat esculan' noster. Primum namque id quod aristoteles ait similiter: ad numerum enunciationum: atque oppositionum refert: non etiam ad consequentiam propositionum. Quam sententiam prob pudor iam reiecerat diuinus boetius. Hanc enim et ante eum quidam secuti fuerant. Quare qui diligentius hoc cognoscere voluit. illum legat. alter est: quod aristotelis verba diuinitate legit hoc modo. Similiter autem se habet. et si vniuersalis nominis sit affirmatio: vt omnis est homo iustus: omnis est homo non iustus. Sed non similiter. et reliqua. Quasi aristoteles duas tantum affirmaciones proposuerit: et ex his contrapositiones negationes (vt ait esculanus) intelligi voluerit: cum tamen omnes greci codices ita habeant: vt nos prius diximus: atque ita legant diligentissimi expositores tum greci: tum latini. Tertium est in quo mirabilis iste interpretis maxime exorbitat. Nam neque propositiones aristotelico ordine disponit: nec que sint angulares intelligit. negationem enim infinitam sub affirmatione simplici: et negationem simplicem sub affirmatione infinita collocat: neque id solum in indefinitis: verum etiam in vniuersalibus. Hoc modo.

Est homo iustus. Est homo non iustus Est omnis homo iustus Est omnis homo non iustus

Non est homo non iustus Non est homo iustus Non omnis est homo non iustus Non omnis est homo iustus

Ergo angulares enunciationes appellari putat esculanus tam eas: quarum altera sub altera sita est: quā illas: quae in angulis obuersis et contrapositionibus constituntur: verbi gratia tam haec. est homo iustus: non est homo non iustus. quā illas est homo iustus: non est homo iustus. et in vniuersalibus eodem modo. Inquit igitur in indefinitis propositionibus fieri posse: vt omnes angulares simul vere sint: siquidem et que altera sub altera: et que obuersae locatae sunt: hoc patiuntur. Idem tamen non euenire in vniuersalibus. nam quous contingat eas simul veras esse: quarum altera ponitur sub altera: vt est omnis homo iustus: non omnis est homo non iustus: tamen: obuersae descriptas neque veritatem simul: nec simul mendacium suscipere de causa: quod contradictorie sint: vt est omnis homo iustus: non omnis est homo iustus. et in alijs eodem modo. en quā turpiter labitur sapientissimus iste expositor. Primum enim ignorat enunciationes a boetio: cuius est illa traductio: quā sequitur: angulares appellari: eas: quas aristoteles κατὰ τὰς ἀντιθέσεις. id est per lineam dimetentem oppositae descriptas esse dicit. Deinde quod consequens est: totam aristotelicam descriptionem corrumpit. At qui si grecas litteras non callebat homo iste: debuit saltem boetium legisse. Is. n. ubi propositiones descripsit: in hoc inquit ordine propositionum: quae supra descripsimus: quae sint angulares manifestum est. Sunt namque affirmaciones quidem affirmationibus: negaciones vero negationibus: Audis ne esculane angulares esse affirmaciones affirmacionibus: item negationes negacionibus. at tu affirmaciones negacionibus angulares constituis. Eodem quoque errore tenet burleus ille: qui o misella tua posthabito diuino boetio publice legit in scholis: et quae etiam qui magni philosophi habent: magnopere admirantur. Qui etiam minus venia dignus est: quod meliora quidem vidit: deteriora secutus est. Nam ait quosdam angulares propositiones dixisse eas: quae in obuersis angulis eent constitute. Cui sine sua incōsiderate praefert. Lōdēde igitur in ordinē sunt propositiones hoc modo.

Est omnis homo iustus. Non omnis est homo non iustus

Non omnis est homo iustus Est omnis homo non iustus

Et ille dicende sunt angulares: quae per diametrum obuersae sunt. atque hinc constat in indefinitis eodem modo dispositis omnes contingere simul veras esse: in vniuersalibus autem non omnes. nam quous be vere sint ambe: non omnis est homo iustus: non omnis est homo non iustus. non tamen affirmationes simul veritatem suscipiunt: est omnis homo iustus: est omnis homo non iustus. Sed pleniorē expositionem: et diligentiorē errorum reprehensionem audies: cum hoc anno diuinum hoc opus enarrabo. Ceterum vt haberent omnes aristotelicarum rerum studiosi iuratissimum aliquem eius philosophi interpretem: recognoui quāta potui diligentia et boetij translationem consulto greco exemplari: et eius amplissimos commentarios: in quibus non tantum boetium ipsum audies: verum etiam porphirium: alexandrum: herminium: sirianum: aspasium. videbisque quantum ab his dissent neoterici. Suscipies igitur boetium nostrum: dum erit impressus: et ei nisi primum in bibliotheca tua locum dederis non dabis tertium. Vale.